

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Kontrolinstruks for Privat skovrejsning tilsagnsår 2022

Afsyning, 5% og 1%

April 2024

Denne kontrolinstruks er udarbejdet af
Landbrugsstyrelsen i 2024

Foto: Ralf Petersen
© Landbrugsstyrelsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

Dokumentinformation:

Dokumenttype:	<i>Instruks, kontrolinstruks</i>
Klassifikation:	<i>Arbejdsbrug</i>
Dataejer:	<i>Henrik Vargaard, Regional Kontrol, Landbrugsstyrelsen</i>
Forfatter:	<i>Team Kontrol & Support, Regional Kontrol, Landsbrugsstyrelsen med bidrag fra Regional Kontrol og EU & Projekt</i>
Godkender(e):	<i>EU & Projekt / Regional Kontrol, Landsbrugsstyrelsen</i>
Ajourføringspligtig:	<i>Team Kontrol & Support, Regional Kontrol, Landsbrugsstyrelsen</i>
Ikrafttrædelsesdato:	<i>30. april 2024</i>
Dato for næste revision:	<i>01. januar 2025</i>

Revisionshistorik:

Dato	Noter	Forfatter(e)	Godkendelse
<i>09-06-2023</i>	<i>Sendt i høring</i>	<i>SARLIN, DAVJEP</i>	
<i>14-06-2023</i>	<i>Sendt til godkendelse</i>	<i>SARLIN, DAVJEP</i>	
<i>14-06-2023</i>	<i>Godkendt</i>		<i>MHYLAR / KAKJ</i>
<i>08-04-2024</i>	<i>Sendt i høring</i>	<i>SARLIN, DAVJEP</i>	
<i>25-09-2024</i>	<i>Sendt til godkendelse</i>	<i>SARLIN, DAVJEP</i>	
<i>30-09-2024</i>	<i>Godkendt</i>		<i>ASGEPE</i>

Sagsnr. i Workzone:	24-13-000009
ISBN-nummer:	978-87-7120-774-3

Indhold

1.	Introduktion.....	7
1.1	Formål.....	7
1.2	Nyt i instruksen siden 2023.....	7
1.3	Nyt i ordningen siden sidst.....	7
1.4	For dig, der er ny kontrollør.....	7
2.	Gennemførelse af kontrol	9
2.1	Kontrolgrundlag	9
2.2	Udfyldelse af kontrolrapport og bilag	10
2.2.1	Kortbilag.....	10
2.2.2	Billeddokumentation	10
2.2.3	Udfyldelse af rapporten.....	11
2.3	Varsling og retssikkerhedsbrev.....	12
2.4	Oprettelse af opmålings sag	13
2.4.1	Observationer i IMK	13
2.5	Vurdering og opmåling af arealer og hegn.....	14
2.5.1	Projektarealet.....	14
2.5.2	Tilplantede arealer	15
2.5.3	Spor	15
2.5.4	Vildtpassager	15
2.5.5	Arealer, der ikke er tilplantet	15
2.5.6	Hegnslængde	16
2.6	Vurdering af plantetal.....	16
2.6.1	Omregning af plantetal ved spor og utilplantede arealer under 0,10 ha	16
2.7	Prøveflader og plantetælling	17
2.7.1	Antal prøveflader	17
2.7.2	Prøveflader – optælling over tre rækker	17
2.7.3	Cirkulære prøveflader	18
2.7.4	Delområder.....	18
2.7.5	Udlægning af prøveflader	18
2.7.6	Selvfor yngelse	18
2.7.7	Rækkevis indblanding.....	18
2.7.8	Invasive arter og ikke-godkendte arter.....	19
2.8	Kontrol af bilag og anden dokumentation	19
2.8.1	Typer af dokumentation	19
2.8.2	Relevant dokumentation	20
2.8.3	Ejerforhold	23
2.8.4	Ny investering	23
2.8.5	Gennemført i projektperioden	23
2.8.6	Gennemført projekt.....	24
2.9	Skiltning	24
2.10	Force majeure.....	25
2.11	Mistanke om svig	26
2.12	VAKS & Workzone.....	27
2.12.1	Opgaverne ligger i VAKS	27
2.12.2	Afslutning af opgaven	28

2.12.3	Registrering af M-tid	28
2.12.4	Kontakt.....	28
3.	Afsyning	29
3.1	Areal (Projektareal).....	29
3.1.1	Forberedelse.....	29
3.1.2	Besigtigelse	29
3.1.3	Arealet skal være tilplantet.....	29
3.1.4	Spor medregnet i det indberettede areal	29
3.1.5	Utilplantede arealer medregnet i det indberettede areal	30
3.1.6	Afstandskrav til beboelse og have	30
3.2	Pesticider og biocidholdige produkter	30
3.3	Ingen dybdegående jordbearbejdning	30
3.4	Provenienser.....	31
3.4.1	Træarter med fastsatte provenienser.....	32
3.4.2	EU- og OECD regulerede træarter	34
3.4.2.1	Lokalitetsbestemt plantemateriale	35
3.5	Hegn	37
3.5.1	Hegnslængde og placering	37
3.5.2	Hegnets funktion.....	37
3.5.3	Indhegningens størrelse	37
3.6	Skovbryn.....	38
3.6.1	Mindstekrav til antal levende planter.....	39
3.6.2	Tilladte arter i skovbryn.....	39
3.6.3	Skovbrynets bredde.....	39
3.6.4	Ingen langsgående spor i skovbrynet	40
3.6.5	Mindst 20% buske	40
3.6.6	Maksimalt 40% buske, småtræer og ammer.....	40
3.6.7	Nåletræer.....	40
3.6.8	Skovbrynets opbygning	40
3.7	Løvtræsbevoksninger	40
3.7.1	Mindstekrav til antal levende planter.....	41
3.7.2	Anvendte træarter	41
3.7.3	Mindst 75% løvtræer.....	41
3.7.4	Nåletræsholme	41
3.7.5	Mindst 50% hjemmehørende arter.....	42
3.7.6	Mindst 10% indblanding en anden blivende træart.....	42
3.7.7	Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer.....	42
3.8	Nåletræsbevoksninger	42
3.8.1	Mindstekrav til antal levende planter.....	43
3.8.2	Anvendte træarter	43
3.8.3	Mindst 10% indblanding af løv eller tre blivende nåletræsarter.....	43
3.8.4	Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer.....	43
3.9	Forstlig pleje	43
3.10	Særlige vilkår	43
3.11	Tilladelse til pålæggelse af fredskovspligt.....	44
3.12	Andre kontrollerede forhold.....	44
3.13	Skovens opbygning	44
3.13.1	Projekt med et delareal – arealets bredde samt eventuelt tracé	44
3.13.2	Alle projekter – kerneskovens størrelse	45
3.13.3	Projekter med flere delarealer – delarealernes størrelse, bredde samt eventuelt tracé	45
3.13.4	Dispensation	46
3.14	Skiltning	46

4.	5% kontrol	47
4.1	Areal (Projektareal)	47
4.1.1	Forberedelse	47
4.1.2	Besigtigelse	47
4.1.3	Arealet skal være tilplantet	47
4.1.4	Spor medregnet i det indberettede areal	47
4.1.5	Utilplantede arealer medregnet i det indberettede areal	47
4.1.6	Afstandskrav til beboelse og have	48
4.2	Pesticider og biocidholdige produkter	48
4.3	Ingen dybdegående jordbearbejdning	48
4.4	Provenienser	49
4.4.1	Træarter med fastsatte provenienser	49
4.4.2	EU- og OECD regulerede træarter	52
4.4.2.1	Lokalitetsbestemt plantemateriale	53
4.5	Hegn	55
4.5.1	Hegnslængde og placering	55
4.5.2	Hegnets funktion	55
4.5.3	Indhegningens størrelse	55
4.6	Skovbryn	56
4.6.1	Mindstekrav til antal levende planter	57
4.6.2	Tilladte arter i skovbryn	57
4.6.3	Skovbrynets bredde	57
4.6.4	Ingen langsgående spor i skovbrynet	58
4.6.5	Mindst 20% buske	58
4.6.6	Maksimalt 40% buske, småtræer og ammer	58
4.6.7	Nåletræer	58
4.6.8	Skovbrynets opbygning	59
4.7	Løvtræsbevoksninger	59
4.7.1	Mindstekrav til antal levende planter	59
4.7.2	Anvendte træarter	59
4.7.3	Mindst 75% løvtræer	60
4.7.4	Nåletræsholme	60
4.7.5	Mindst 50% hjemmehørende arter	60
4.7.6	Mindst 10% indblanding en anden blivende træart	61
4.7.7	Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer	61
4.8	Nåletræsbevoksninger	61
4.8.1	Mindstekrav til antal levende planter	61
4.8.2	Anvendte træarter	61
4.8.3	Mindst 10% indblanding af løv / eller tre blivende nåletræarter	62
4.8.4	Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer	62
4.9	Forstlig pleje	62
4.10	Særlige vilkår	62
4.11	Tilladelse til pålæggelse af fredskovspligt	63
4.12	Andre kontrollerede forhold	63
4.13	Skovens opbygning	63
4.13.1	Projekt med et delareal – arealets bredde samt eventuelt trache	63
4.13.2	Alle projekter – kerneskovens størrelse	64
4.13.3	Projekter med flere delarealer – delarealernes størrelse, bredde samt eventuelt trache	64
4.13.4	Dispensation	64
4.14	Skiltning	64
4.15	Bilagskontrol	65
5.	1 % Efterfølgende kontrol	66
5.1	Forberedelse	67

5.2	Areal (Projektareal).....	67
5.2.1	Besigtigelse	67
5.2.2	Arealet skal være fortsat være tilplantet	67
5.2.3	Spor i det godkendte areal.....	67
5.2.4	Utilplantede arealer medregnet i det godkendte areal	67
5.3	Pesticider og biocidholdige produkter	68
5.4	Hegn	68
5.4.1	Hegnet er fjernet – var funktionen opfyldt?	68
5.4.2	Hegnet er til stede – er funktionen opretholdt?	68
5.4.3	Indhegningens størrelse	68
5.5	Skovbryn.....	68
5.5.1	Mindstekrav til antal levende planter.....	69
5.5.2	Tilladte arter i skovbryn.....	70
5.5.3	Skovbrynets bredde.....	70
5.5.4	Ingen langsgående spor i skovbrynet	70
5.5.5	Mindst 20% buske	71
5.5.6	Maksimalt 40% buske, småtræer og ammer.....	71
5.5.7	Nåletræer.....	71
5.5.8	Skovbrynets opbygning	71
5.6	Løvtræsbevoksninger	71
5.6.1	Mindstekrav til antal levende planter.....	72
5.6.2	Anvendte træarter	72
5.6.3	Mindst 75% løvtræer.....	73
5.6.4	Nåletræsholme	73
5.6.5	Mindst 50% hjemmehørende arter.....	73
5.6.6	Mindst 10% indblanding en anden blivende træart.....	74
5.6.7	Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer.....	74
5.7	Nåletræsbevoksninger	74
5.7.1	Mindstekrav til antal levende planter.....	74
5.7.2	Anvendte træarter	75
5.7.3	Mindst 10% indblanding af løv / eller tre blivende nåletræsarter.....	75
5.7.4	Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer.....	76
5.8	Forstlig pleje	76
5.9	Særlige vilkår	76
5.10	Andre kontrollerede forhold.....	76
5.11	Skiltning	76
5.12	Bilagskontrol	77
5.13	Projektets opretholdelse	77
6.	Retsgrundlag.....	78

1. Introduktion

1.1 Formål

Formålet med tilskudsordningen er at etablere nye skove. Ordningen er en del af landdistriktsprogrammet. I programperioden 2014-2022 er formålet med ordningen, at skovene bidrager til at implementere vandrammedirektivet ved at reducere kvælstofudledningen. Desuden er formålet at skovene beskytter drikkevandsressourcer samt binder kulstof. I forbindelse med ansøgningen pålægges arealet fredskovspligt, og arealet skal derfor fremover drives efter skovlovens bestemmelser om bæredygtig skovdrift. Miljøstyrelsen er myndighed efter skovloven.

1.2 Nyt i instruksen siden 2023

- Afsnit om håndtering af force majeure er indsat
- Afsnit om kontrol af provenienser for henholdsvis afsyning og kontrol er opdateret
- Diverse smårettelser for at øge læsevenligheden

1.3 Nyt i ordningen siden sidst

Der er i 2022 sket en række regelændringer i ordningen i forhold til 2021, som har betydning for kontrollen:

- Projektet må påbegyndes for egen regning og risiko, så snart ansøgningen er indsendt
- Det er ikke længere muligt at indsende mindre projektændringer sammen med udbetalingsansøgning. Der skal søges om en ændring. Kontrollen udføres derfor ud fra senest godkendte tilsagnslag.
- Det er præciseret, planterne skal være jævnt fordelt, så alle dele af arealet lever op til kravet om mindste antal planter.
- Det er præciseret, at indblandingen i den enkelte bevoksningslitra skal være jævnt fordelt.
- Afstandskravet er ændret fra have og bygninger til have og beboelse.
- Det er ikke muligt at søge om tilskud til ekstensive kulturer.
- Det er præciseret, at nåletræsholme skal være omkranset af løvtræsbekvæmningen i bevoksningslitraen. De kan derfor ikke placeres direkte ud til spor eller tilstødende bevoksningslitra.

Flere afsnit i instruksen er ændret eller nye. Det drejer sig om:

- Kontrolgrundlag
- Varslingsprocessen
- Plantetælling: antal prøveflader, opdeling i delområder og omregning af plantetal
- Proces ved mistanke om svig
- Hegn
- Skovbryn
- Særlige vilkår
- Nye standardspørgsmål til skovens opbygning

1.4 For dig, der er ny kontrollør

Denne instruks skal bruges til kontrol og afsyning af tilsagn fra ansøgningsåret 2022. Det er vejledning og bekendtgørelse fra 2022, der gælder for tilsagnet.

Du skal i forbindelse med kontrol eller afsyning bruge en iPad til opmåling. Vejledningen i brug af iPad hedder "Guide til IMK i marken" og findes på [Landbrugsstyrelsen intranet](#) → [Det faglige indhold](#) → [Kontrolportal](#) → [Kontrol – Areal](#) → [Tekniske guides](#).

Hvad enten du skal på afsyning eller kontrol, skal du forberede dig ved at:

- Gennemse kontrolgrundlaget.
- Undersøge om du kan se tilplantningen på ortofoto.
- Orienter dig på skovkortet om, hvad der er plantet.

Når du danner overblik over skovkortet skal du vide, at traditionelt opdeles skove i afdelinger, der på kortet er angivet med et tal og skilles af en signatur med skiftevis streg og punkt. Den enkelte afdeling inddeles i litra, som angives med bogstav. Signaturen er enten en sammenhængende streg eller en prikket streg. En litra svarer til en bevoksning.

Træarten (arealanvendelsen) angives med en kode på tre bogstaver. De mest almindelige koder er vist nedenfor i tabel 1.1. Ofte bruges også en farve til at markere træarten.

Tabel 1.1: Træarter, lysåbne arealer og deres forkortelser

Løvtræer		Nåletræer		Lysåbne arealer og andet	
Forkortelse	Betydning	Forkortelse	Betydning	Forkortelse	Betydning
ALØ	Andet løv	ANÅ	Andet nål	AGE	Ager, mark
ASK	Ask	DGR	Douglas	EKS	Eksisterende skov
BIR	Birk	GRA	Grandis	ENG	Eng
BØG	Bøg	LÆR	Lærk	HED	Hede
EG	Eg	NGR	Nordmannsgran	LYSN	Lysning
KIR	Fuglekirsebær	RGR	Rødgran	MOS	Mose
KRT	Krat	SGR	Sitkagran	ORE	Overdrev
LIN	Lind	SKF	Skovfyr	PUB	Publikumsfaciliteter
LØN	Spidsløn			SLE	Slette
REG	Rødeg			SØ	Sø
REL	Rødel			UBV	Ubevokset
VÆR	Værnskov, skovbryn			UKU	Ukultiveret, ubevokset
ÆER	Ær, ahorn				

- Hvis der ligger en bevoksningsliste i kontrolgrundlaget, skal du læse den inden besøget. Er der bevoksninger, der ud fra bevoksningslisten ikke lever op til reglerne, skal du besigtige dem.

Bemærk, at ansøger alene er forpligtet til at oplyse hovedtræarten. Ansøger må derfor gerne ændre på artsvalget og indblandingsprocenterne uden at meddele det. Det er ansøgers ansvar at sikre sig, at tilplantningen fortsat lever op til alle krav. Det er derfor ikke en fejl, hvis tilplantningsplanen ikke er fulgt, og du skal på besøget tage stilling til om de enkelte bevoksninger overholder alle forpligtigelser.

- Da nogle tilplantningsplaner er mangelfulde og f.eks. angiver "blandet løv" som hovedtræart, er det en fordel at starte besøget med at spørge ansøger, hvad der konkret er plantet hvor.
- Spørg ansøger om der er plantet holme af nåletræ i løvtræskulturene og hvor de er plantet. Du skal bl.a. kontrollere, at de er under 0,10 ha hver især.
- Det kan også være en fordel at spørge ansøger, hvilke træarter, der er den blivende indblanding og om der er brugt ammetræer.

Husk, at selvom ansøger eller ansøgers konsulent oplyser, at en art er en del af den blivende bevoksning, er det fortsat dig, der ud fra lokalitet, artssammensætning og indblandingsmønster skal vurdere, om arten skal tælles med som blivende indblanding eller ammetræ. Beskriv i bemærkningen i rapporten hvorfor du vurderer, at arten skal betragtes som et ammetræ.

2. Gennemførelse af kontrol

Her i Kapitel 2 får du anvist hvordan du skal udfylde kontrolrapporten samt generelle metoder til at udføre afsyning (kapitel 3), 5 % kontrol (kapitel 4) eller 1 % efterfølgende kontrol (kapitel 5).

For mere uddybende beskrivelse af forberedelse til kontrol og kontrollørens forpligtigelser, henvises der til den generelle kontrolinstruks af maj 2019, opdateret februar 2021. Her er det kapitel 2 "Forberedelse af kontrollen", kapitel 7 "Kontrollørens forpligtigelser" og kapitel 8 "Brug af billeder (fotos/video)", som har særlig relevans.

Den generelle kontrolinstruks finder du under: [Landbrugsstyrelsen intranet](#) → [Det faglige indhold](#) → [Kontrolportal](#) → [Generelt om kontrol](#).

2.1 Kontrolgrundlag

I afsynings- og kontrolrapporterne udfylder sagsbehandleren skema A (se bilag 1, 2 og 3) med generelle oplysninger, som fremgår af tilsagn og udbetalingsanmodning. Du skal som kontrollør sikre dig, at der ikke mangler information i skema A eller i kontrolgrundlaget, inden du varsler en afsyning eller kontrol. Hvis der gør, skal du vente med at varsle afsyningen/kontrollen, til alt i skema A er udfyldt og/eller kontrolgrundlaget er komplet. Sagsbehandleren skal rette datoen i VAKS, så tidsfristen regnes fra den dag, hvor kontrolgrundlaget er fyldstgørende.

Når du modtager en sag, skal du derfor starte med at tjekke, at kontrolgrundlaget som minimum indeholder:

- Rapport
- Gældende tilsagnsbrev
- Udbetalingsanmodning
- Skovkort
- Evt. bevoksningsliste/tilplantningsplan
- Tilladelse fra museum, kommune og Miljøstyrelsen

Læs sagsbehandlerens bemærkninger. Der skal stå:

- Hvad der skal kontrolleres
- Hvorfor det skal kontrolleres
- Hvordan det skal kontrolleres
- Hvad du som kontrollør skal aflevere af opmålinger og/eller optællinger, som er nødvendige for sagsbehandlingen

Eksempel 1: Ansøger har oplyst, at der placeres et spor oven på et jordkabel. Sagsbehandleren vedlægger et kort fra servitutten i kontrolgrundlaget.

Sagsbehandleren skriver: Ansøger oplyser, at jordkablet omfattet af servitut er placeret i et spor, så kravet om 1,5 meters afstand til begge sider af kablet er overholdt. Vurder om sporet markeret på skovkortet er sammenfaldende med ledningen på servitutkiortet.

Hvis det er uklart, hvad sagsbehandleren beder om, kontakter du vagttelefonen.

Er der stillet særlige vilkår eller givet dispensationer, skal det vedlægges. Har ansøger afgivet en skriftlig fuldmagt vedr. kontrollen, skal den lægges på sagen.

2.2 Udfyldelse af kontrolrapport og bilag

Når du er på kontrol eller afsyning skal du udfylde en tilhørende rapport. Du skal udfylde alle bemærkningsfelter i de skemaer, hvor der ovenfor står "udfyldes af kontrollør". Sørg for at felter, som ikke er relevante for kontrollen, krydses af i IR (ikke relevant). Skriv en begrundelse for hvorfor feltet ikke er relevant, f.eks. "Ikke ansøgt" hvis ansøger ikke har søgt om tilskud til det, feltet vedrører.

Alle relevante bemærkningsfelter skal udfyldes med svar på spørgsmålet, og relevante bilag/dokumentation/fotos skal vedlægges som dokumentation. Du skal beskrive, hvordan du har kontrolleret det pågældende punkt, og hvad du har konstateret. Dette gælder både for fejl- og OK-sager. Du skal dog være særlig omhyggelig med tilføjelse af fotodokumentation, hvis du finder fejl og/eller uregelmæssigheder ved kontrollen/afsyningen. Bemærk at for skovbryn, løvskovsbevoksninger og nåleskovsbevoksninger er der et samlet bemærkningsfelt for forpligtigelserne. Det skyldes, at du ofte vil kontrollere flere forpligtigelser i en arbejdsgang, f.eks. ved optælling af prøveflader. Derved kan du undgå at skulle gentage beskrivelsen af kontrolmetoden.

Projektet kan have særlige støttebetingelser. De fremgår af tilsagnet og udspecificeres yderligere af Projekttilskud (herefter omtalt som PROJTEL) i de tilfælde, hvor det er nødvendigt. Herunder kan der f.eks. være særlige vilkår for projektet, som f.eks. kan være fremkommet efter høring af kommunen eller museet.

Du skal være opmærksom på at baseret på dine svar i kontrolrapporten, skal en udenforstående person (f.eks. en revisor) kunne se, hvad du har gjort for at kontrollere de enkelte punkter. Derfor er det vigtigt, at det tydeligt fremgår, at du har taget stilling til samtlige punkter i rapporten, og at der er taget stilling til eventuelle tvivlsspørgsmål, der dukker op undervejs ved kontrol på stedet. Rapporten skal kunne stå alene, dvs. den skal kunne læses, uden at slå andre dokumenter op. Undgå derfor at bruge f.eks. tankestreger eller forkortelser, som du ikke har forklaret tidligere.

2.2.1 Kortbilag

Du skal altid vedlægge et eller flere kortbilag i form af skærmpoint fra IMK. Er sagen helt OK, skal kortbilaget blot vise den observation, der godkender ansøgers markindtegnning. Er der en eller flere fejl, skal du beskrive, hvad de enkelte observationer viser. Husk at skrive en tegnforklaring f.eks. pink: opmålt areal, gul: opmålt hegn, blå: nåletræsholme. Du kan være nødt til at lave flere kortbilag, herunder et oversigtkort og detailkort, da du skal sikre dig, at en læser, der ikke har adgang til sagen i IMK, kan se placering og omfang af opmålingerne.

2.2.2 Billedokumentation

Du skal sikre dig, inden du forlader besøgsstedet, at de fotos, der er taget ved afsyningen eller kontrollen er tydelige og brugbare. Ved foto af skilte skal du sikre dig, at teksten kan læses, og at størrelsesforholdet kan ses.

Hvis sagen er helt OK, skal du kun vedlægge et til to billeder, der viser, at arealet er tilplantet.

Hvis der er søgt om tilskud til hegn, skal du tage billeder af hegnet for at dokumentere, at hegnet er sat op og at hegnet er nyt. Du skal ikke fotografere hele hegnet.

Hvis der er fejl eller forhold, der giver anledning til bemærkninger, dokumenteres det både med foto og tekst under det relevante punkt i kontrolrapporten. Husk henvisning mellem tekst og foto.

Hvis fotoet ikke kan stå alene, skal det fremgå af fotomaterialet, hvad fotoet skal dokumentere, f.eks. ved at sætte en pil ind på det, der skal fremhæves på billedet.

Vedlæg et kortbilag, der viser, hvor billederne er taget, f.eks. et skærmpoint fra IMK.

Foto skal lægges ind som PowerPoint og gemmes som PDF-fil. Filen navngives "KD1 Fotodokumentation xx-6174-xxxxx", hvor det sidste er projektets journalnummer i workzone.

2.2.3 Udfyldelse af rapporten

Rapporterne består af to dele. Selve rapporten, som sendes til ansøger, består dels af skema A, som udfyldes af sagsbehandleren, dels af en række skemaer, som udfyldes af dig som kontrollør.

Foran rapporten ligger resumeet "Resultat af kontrollen". Det skal du udfylde på følgende måde:

- Sæt kryds i "Ja", hvis det er en OK-rapport. Rapporten er kun OK, hvis der ikke er nogen bemærkninger om fejl eller mangler. Dvs. der må ikke være et eller flere krydser i "Nej" i selve rapporten. Ellers sættes kryds i "Nej".
- Er der sat kryds i "Nej", skal du i den næste linje angive numrene på de spørgsmål i tjeklisten, hvor der er fejl eller mangler.
- Hvis der er tale om en FJL-rapport, afkrydser du i tredje linje om der er modtaget et hørings-svar. Høringssvaret journaliseres på sagen. Har du sat kryds i "Ja", skal du i fjerde linje skrive et resume af høringssvaret. Er det meget langt, så henvis til, at sagsbehandler bør læse hele høringssvaret.
- I femte linje skriver du hvordan du som kontrollør forholder dig til ansøgers høringssvar. Hvis du fastholder dit resultat, skriver du "Resultatet af afsyningen/kontrollen fastholdes" og en kort begrundelse. Er ansøger blevet bedt om at redegøre for hvorfor projektet afviger fra normen, skal du forholde dig til, om ansøgers redegørelse passer med de faktiske forhold. Ændrer du dit kontrolresultat, retter du rapporten. Skriv hvilke punkter, du har rettet, og en kort begrundelse for ændringen. Hvis der er mere end et punkt, der er markeret som fejl, gennemgås de systematisk.
- Bemærk: nogle ansøgere stiller forskellige spørgsmål i deres høringssvar. Som udgangspunkt skal du ikke besvare ansøgers spørgsmål, med mindre der er tale om enkle spørgsmål direkte til afsyningen eller kontrollen. Spørgsmål til selve regelgrundlaget og lignende skal ikke besvares af dig. Kontakt vagttelefonen, hvis du er i tvivl om hvordan et høringssvar skal håndteres.
- I den sjette linje er der tre afkrydsningsfelter:
  - Du sætter kryds i det første felt, hvis du har konstateret, at arealet sendt til afsyning ikke passer med det reelt tilplantede areal, og tilsagnspolygonen derfor skal rettes.
  - Du sætter kryds i det andet felt, hvis du har konstateret, at det opmålte areal er mindre end indberettet og afvigelsen er under 10%.
  - Du sætter kryds i det tredje felt, hvis du konstaterer, at hegnslængden er kortere end indberettet, og afvigelsen er under 10%.
- I den syvende linje afkrydser du, om du har fundet fejl, der ikke vedrører selve projektet, og derfor ikke er en del af høringen. Fejl kan f.eks. være, at du kan konstatere, at der mangler dokumenter på sagen i Workzone eller at der er fejl i udfyldelsen af afsnit A. Har du sat kryds i "Ja", skal du beskrive fejl i den ottende linje.

Bemærk, at hvis der er fejl i kontrolgrundlaget, skal du registrere sagen som en FJL i VAKS. Du skal dog fortsat aflevere en OK-rapport til ansøger, såfremt der er tale om en OK-sag.

- Endelig har du mulighed for at krydse af, om du har øvrige bemærkninger. Sætter du kryds i "Ja", skriver du din bemærkning i det sidste felt. Her beskrives øvrige bemærkninger, som ikke fremgår af punkterne i rapporten.

Det kan være usædvanlig stor planteafgang som følge af vejret (f.eks. tørken 2018) eller sygdom (f.eks. asketoptørre i 00'erne).

Det kan være forhold, som kan have betydning for opretholdelsen, at bevoksningerne f.eks. står under vand eller at der er plantet eksotiske arter, der kan være følsomme på lokaliteten. Det kan også være forhold, der formodes at være i strid med anden lovgivning, f.eks. anvendelsen af åbne fredskovspligtige arealer, hvor der kun er mulighed for ekstensiv landbrugsdrift.

Og endelig kan det være forhold, der formodes at være en klar overtrædelse af anden lovgivning, f.eks. overtrædelse af §3 i naturbeskyttelsesloven eller §11 i skovloven (byggeri).

Det er din opgave at kontakte MST og/eller kommunen. Mailen journaliseres på sagen.

2.3 Varsling og retssikkerhedsbrev

Du varsler som beskrevet i kapitel 3 i den generelle kontrolinstruks. Både kontrol og afsyning skal som udgangspunkt varsles, såfremt det ikke bringer formålet med kontrollen i fare. Et sådant varsel skal være begrænset til det absolutte minimum og må ikke overstige 14 dage.

Skovordningerne er hjemlet i skovloven, hvor ansøger normalt skal have mindst 14 dages varsel. EU-forordningen betyder imidlertid, at du aldrig må give et varsel, der er længere end 14 dage. Hvis der er mulighed for at rette op på projektet ved et 14 dages varsel, f.eks. i plantesæsonen, kan det begrunde et væsentligt kortere varsel, det vil sige med få dages varsel.

Når du tager telefonisk kontakt med ansøger for at varsle tidspunktet for besøget, skal du samtidig gøre ansøger opmærksom på, at ansøger selv skal kontakte sin skovrejsningskonsulent, hvis ansøger ønsker, at vedkommende skal deltage. Du må ikke ringe direkte til skovrejsningskonsulenten, med mindre der ligger en fuldmagt hertil i kontrolgrundlaget. Fuldmagten skal tydeligt dække besøget. Bemærk: afkrydsning i ansøgningsskemaet/udbetalingsanmodning eller en fuldmagt til TastSelv er ikke tilstrækkeligt.

Ansøger kan gøre indsigelse mod det foreslåede tidspunkt, og er der tungtvejende grunde, skal disse imødekommes. Et nyt tidspunkt skal ligge inden for de 14 dage, med mindre helt særlige forhold som en længere hospitalsindlæggelse ikke gør det muligt. At ansøgers konsulent ikke kan den pågældende dag er i udgangspunktet ikke en tungtvejende grund, og de 14 dage må ikke overskrides af denne årsag. Læs mere i den generelle kontrolinstruks afsnit 3.2.1 Varslet kontrol. Ved varsling om kontrol anmodes ansøger om, at samtlige bilag og originalbilag er til stede under besøget, og at de er ordnet på en sådan måde, at det umiddelbart er muligt at finde de enkelte dokumenter, og at bilag der indgår i sagen og årsregnskab omfattende året/årene for projektets gennemførelse forefindes ved besøget. *For generelle retningslinjer vedrørende varsling henvises til Den generelle kontrolinstruks som findes på kontrolportalen under generelt om kontrol.*

Brevskabeloner

Hvis du skal varsle en afsyning, så findes varslingsbrevet som fletbar skabelon i Workzone under fanen "Jordbrugskontrol".

Hvis du skal varsle en kontrol, så findes varslingsbrevet findes som fletbar skabelon i Workzone under fanen "Jordbrugskontrol".

Varslingsbrevet skal sendes til Digital Post. Hvis det ikke er muligt, må varslingsbrevet gerne sendes pr. mail eller gives til tilsagnshaver ved besøget.

Uvarslet kontrol

Hvis du rent undtagelsesvist gennemfører en uvarslet afsyning eller kontrol, anvendes et printet retssikkerhedsbrev, som udfyldes på stedet og fotograferes som dokumentation, inden det afleveres til tilsagnshaver.

Retssikkerhedsbrev

Retssikkerhedsbrevet findes på: [Landbrugsstyrelsen intranet](#) → [Det faglige indhold](#) → [Kontrolportal](#) → [Generelt om kontrol](#).

Du gennemfører kontrollen med hjemmel i skovlovens §49, og skal derfor sætte kryds i regler om natur- og miljøbeskyttelse.

Tilsagnshaver skal altid have udleveret informationsarket "Information om Kontrolbesøg". Dette er indsat i forlængelse af retssikkerhedsbrev hhv. varslingsbrev (varslet kontrol).

2.4 Oprettelse af opmålingssag

Du skal altid oprette en opmålingssag i bronzemodellen til skov. Den tekniske guide ligger på [Landbrugsstyrelsen intranet](#) → [Det faglige indhold](#) → [Kontrolportal](#) → [Kontrol – projekter](#) → [Fælles dokumenter](#).

Opmålingssagen skal oprettes som en del af forberedelsen. Journalnummeret skrives ind i rapporten. Opmålingssagen bruges til fotos og opmåling af projektet. Du skal fortsat oprette et KD-dokument med kort og fotos som bilag til kontrolrapporten uanset om der er tale om en OK- eller fejlsag. Det skal dels sikre et revisionsspor, dels skal KD-dokumentet med som bilag til rapporten, når du sender det sammen med orienterings- eller høringsbrev til ansøger.

Kortlag i IMK

OBS!: Opmålingssagen åbner default med ansøgers egne marker fra FS. Du må IKKE bruge dem eller marker 2024 / marker 2022 til kontrollen. Du skal bruge kortlaget "Privat Skovrejsning (ansøgt 2022)". Dette er tilsagnslaget, da der ikke er et separat udbetalingslag for tilsagn fra 2022.

Du skal benytte profilen "Opmåling af skov IMK" ved PC'en og "Opmåling af skov tablet" på iPaden. Her vil de lag, du som oftest skal benytte, være slået til. Du skal selv slå kortlaget "Privat Skovrejsning (ansøgt 2022)" til, da profilen er opsat til at være relevant på tværs af alle årgange. Hvis øvrige lag bliver relevante, skal du slå dem til. Det kan f.eks. være matrikelgrænser, §3-laget og fredskovslaget.

2.4.1 Observationer i IMK

Hvis du skal foretage opmålinger i IMK, skal du bruge en eller flere af nedenstående observationer. Du kan se i tabellen hvilke observationer du skal bruge til hvad.

Observation	Gruppe	Undergruppe	Anvendes til
1.1	Plantning	Tilplantet areal uden levende planter	Arealer inden for tilsagnet, som har været tilplantet, men hvor planterne er gået ud – uanset årsag
1.2	Plantning	Tilplantet areal	Arealopmåling af det tilplantede areal.
1.3	Plantning	Nåleskov tilplantet med løv	Arealer hvortil der er søgt nåleskovsats men i stedet er tilplantet med løv.
1.4	Plantning	Løvskov tilplantet med nål	Arealer hvortil der er søgt løvskovsats men i stedet er tilplantet med nål.
2.1	Ikke støtteberettiget	Ikke støtteberettiget tilsagnsareal	Arealer, der ikke er støtteberettigede, f.eks. arealer over 0,10 ha, der er utilplantede, læhegn, søer etc.

3.1	Forpligtigelser ikke overholdt	Forpligtigelser ikke overholdt – skriv årsag i bemærkninger	Areal, hvor en eller flere forpligtigelser ikke er overholdt, f.eks. for få planter, fejl i indblandingsprocenter etc. Bruges til beregning af nedsættelse ved AOVG.
4.2	Skovbryn	Skovbryn uden for det indberettede areal	Bruges hvis en del af skovbrynet er plantet uden for tilsagnet. Såfremt skovbrynet inkl. dette areal overholder forpligtigelserne til skovbryn og kan pålægges fredskovspligt, kan ansøger undgå en AOVG-sanktion på manglende / forkert opbygget skovbryn.
5.1	Hegn	Opmåling af hegnslængde	Bruges til opmåling af hegnslængden, når hegnet IKKE står i kanten af det tilplantede areal.
6.1	Holm	Forpligtigelser ikke overholdt – skriv årsag i bemærkninger	Holm hvor tilsagnsforpligtigelser ikke er overholdt, f.eks. størrelseskrav, afstandskrav, beliggenhed.

2.5 Vurdering og opmåling af arealer og hegn

2.5.1 Projektarealet

For tilsagn fra ansøgningsrunden 2022 kan ansøger alene indberette tilsagnsarealet. Der er ikke længere mulighed for at indberette mindre ændringer eller nedskrive arealet ved indsendelse af udbetalingsanmodningen. Ansøger skal fortsat gennemføre projektet i overensstemmelse med tilsagnet, og projektets areal og placering skal passe 1:1 med det ansøgte. Konstaterer ansøger efter tilplantning, at projektets størrelse og/eller placering er ændret i forhold til tilsagnslaget, skal ansøger derfor indsende en ændringsanmodning. Det samme gælder, hvis den faktiske hegnslængde er kortere end ansøgt. Når ændringsanmodningen er godkendt, kan ansøger indsende udbetalingsanmodningen. Det indberettede areal er derfor lig med tilsagnsarealet på tidspunktet for indsendelse af udbetalingsanmodningen.

Det har vist sig, at det er teknisk muligt at nedskrive arealet i selve udbetalingsanmodningen. Har ansøger gjort dette i stedet for at indsende en ændring, vil det fremgå af kontrolgrundlaget.

Du skal kontrollere at det indberettede areal er tilplantet og eventuelt udlagt til naturlig tilgroning. Du tager udgangspunkt i ansøgers indberettede areal og opretter observationer på de arealer, der ikke er tilplantet, eller tilplantet med en anden kulturtype end angivet.

Ved selve afsyningen eller kontrollen skal du følge projektets ydre grænse og sikre, at der er overensstemmelse mellem det indberettede areal og projektets faktiske placering. Er der afvigelser på mere end 100 m², skal der oprettes en observation, der viser, at arealet ikke er tilplantet. Det skal sikre, at ansøger ikke får udbetalt tilskud, ansøger ikke er berettiget til. Sagsbehandleren vil inden udbetaling rette tilsagnspolygonen, så den passer med det areal, der udbetales tilskud til. Det er det godkendte tilsagnslag, der danner grundlag for en kontrol efter udbetaling.

Al opmåling foretages med GPS og/eller på ortofotos i IMK. Sidstnævnte kræver, at du kan se tilplantningen på et ortofoto uden vandmærket "midlertidige data".

Der skal altid ligge en eller flere observationer i IMK, der viser det tilskudsberettigede areal. Er ansøgers indberetning korrekt, opretter du observation ud fra mark.

Hvis der er givet tilsagn til nåletræsbevoksninger, skal du desuden kontrollere, om disse er blevet større end ansøgt på bekostning af arealet med skovbryn og/eller løvtræsbevoksninger.

Du kan desuden komme ud for at du skal opmåle delarealer, f.eks. hvor en fejl kun knytter sig til et delareal, som f.eks. at der er for få buske i skovbrynet. I så fald skal du opmåle skovbrynets areal for at sanktionen kan beregnes. Skal du måle mellem to bevoksninger, skal du gå midt mellem rækkerne.

Skal du opmåle alle arealtyper, sker det i følgende rækkefølge:

Det samlede areal -> det samlede areal med skovbryn -> det samlede areal med løvtræsbevoksninger
det samlede areal med nåletræsbevoksninger.

2.5.2 Tilplantede arealer

Det tilplantede areals afgrænsning defineres til 1,5 meter fra de yderste planters stammer. Du må dog aldrig måle ud over dyrkningsgrænse, matrikelgrænse eller anden tydelig grænse i arealanvendelsen, selvom den ligger mindre end 1,5 meter fra de yderste planter. Bemærk, at dyrkningsgrænsen til anden trævegetation (gammel skov, læhegn eller lignende) også er 1,5 meter.

2.5.3 Spor

Spor medregnes i arealerne med halvdelen til hver side (gælder også spor i kanten af kulturarealet inde i tilskudsarealet). Sporene må maksimalt være 6 meter brede regnet fra planterække til planterække. Du skal måle fra rodhals til rodhals. Der kan ikke medregnes kørespor på den ydre side af projektets løvskovbryn.

2.5.4 Vildtpassager

En vildtpassage er en del af projektarealet, som ikke er indhegnet, så vildtet uhindret kan passere gennem skovrejsningsprojektet. Der vil derfor være hegn på begge sider af vildtpassagen.

Er vildtpassagen utilplantet og 6 meter bred eller derunder, betragtes vildtpassagen som et spor, uanset om vildtpassagen fremstår som de øvrige spor eller ej. Forudsætningen er, at der er tilplantet tilsvarende tættere på de tilstødende arealer. Du skal derfor være opmærksom på at plantetallet fortsat holder inklusiv vildtpassage, spor og utilplantede arealer op til 0,10 ha samlet.

Er vildtpassagen mere end 6 meter bred, betragtes passagen som et lysåbent areal. Er det medregnet i det bevoksede areal, skal du derfor framåle arealet som et lysåbent areal.

Er passagen tilplantet, skal arealet leve op til alle krav til tilplantede arealer. Du skal sikre dig, at alle krav er overholdt. Manglende overholdelse kan ikke begrundes i anvendelsen som vildtpassage.

2.5.5 Arealer, der ikke er tilplantet

Arealer, der ikke kan tilplantes (skovveje, eksisterende bevoksninger og læhegn, søer, moser og andre udyrkede arealer) kan ikke medregnes i projektarealet. Disse arealer vil normalt ikke være en del af tilsagnet, da der er krav om at arealet skal have været i landbrugsmæssig drift.

Der kan etableres utilplantede arealer på op til og med 0,10 ha hver især, forudsat at der plantes det tættere på de tilstødende arealer. Hvis denne type arealer hver især er større end 0,10 ha, skal du måle det overskydende areal fra. Ved opmåling skal du måle 1,5 meter fra de yderste planters stammer.

Hvis der er forskel mellem det indberettede areal og det opmålte areal, udfyldes tabellen i rapporten. Rækken skovbryn / ekstensive skovbryn udfyldes kun, hvis det har været nødvendigt at måle skovbrynet for sig.

Arealer tilplantet for egen regning, dvs. tilplantede arealer, hvor afstandskrav ikke er overholdt, og arealer uden for den kontrollerede polygon kan ikke medregnes.

2.5.6 Hegnslængde

Er heget sat, så det står i kanten af ansøgers indberettede areal, er hegnslængden lig med omkredsen af arealet. Det gælder også i det tilfælde, hvor skrånende terræn betyder, at ansøgers faktiske hegnsforsbrug er større.

Hvis der er afvigelser, skal hegnslængden opmåles med GPS (antenne) og iPad.

Vær opmærksom på, at IMK viser omkredsen i km med to decimaler, når omkredsen er 1,00 km eller mere. Husk at IMK runder hårdt ned, når du skal kontrollere, om den indberettede længde er korrekt.

Den opmålte hegnslængde skal som minimum svare til det indberettede.

Du skal altid afrunde hegnslængden til hele meter. Du bruger almindelig matematisk afrunding.

2.6 Vurdering af plantetal

Ved en afsyning kan du vurdere plantetallet ud fra en stikprøvemåling af række- og planteafstand. Ved kontrol kan du bruge metoden til at supplere din plantetælling og dermed reducere antallet af prøveflader, forudsat at projektet er OK og ensartet. Der er i tilsagnsrunden 2022 præciseret, at jævnt fordelt betyder, at kravet til plantetal skal være opfyldt for alle dele af arealet.

Projekterne er normalt maskinplantede, og her vil der være ingen eller små udsving i rækkeafstand. Afstanden mellem planterne i rækken vil ofte svinge noget mere. Det er derfor ikke nok med en enkelt måling af planteafstanden. Mål i stedet mellem 5/10 planter eller over 5/10 meter og tag gennemsnittet.

Tabel 2.1 viser antal planter pr. ha ved forskellige afstande mellem rækker og planter. Bemærk at der sjældent plantes i forbandt, og tabellen skal alene bruges til at vurdere, om plantetallet er opfyldt ud fra den række- og planteafstand, du har målt.

Tabel 2.1: plantetal pr. ha

Afstand mellem rækker x planter	Planter pr. ha
1,4 m x 1,6 m	4.464 stk.
1,5 m x 1,5 m	4.440 stk.
1,5 m x 1,6 m	4.167 stk.
1,5 m x 1,7 m	3.922 stk.
2,0 m x 1,25 m	4.000 stk.
1,9 m x 1,9 m	2.770 stk.
1,7 m x 1,7 m	3.460 stk.
2,0 m x 1,4 m	3.570 stk.
2,5 m x 2,0 m	2.000 stk.
2,5 m x 2,5 m	1.600 stk.
3,0 m x 2,5 m	1.333 stk.

2.6.1 Omregning af plantetal ved spor og utilplantede arealer under 0,10 ha

Ansøger har mulighed for at lade spor under 6 meters bredde samt utilplantede arealer der hver især er under 0,10 ha indgå i tilskudsarealet, såfremt der er plantet det tættere på de tilstødende bevoksningslitra.

Du skal derfor vurdere, hvor stor en andel af arealet, der udgøres af spor og utilplantede arealer under 0,10 ha. Når du vurderer plantetallet, skal dette være tilstrækkeligt højt til at dække disse arealer. Vurderer du, at spor udgør mellem 5-10% af arealet, vil en plantning på 1,5 m x 1,5 m og dermed et plantetal på 4.440 være tilstrækkeligt til at kravet er opfyldt.

Hvis kravet ikke er opfyldt, f.eks. hvis optælling af prøveflader viser et for lavt plantetal i en bevoksningslitra, skal du omregne plantetallet ved hjælp af plantetællingsskemaet. Du har brug for to arealopmålinger:

1. bevoksningslitraens areal INKLUSIV det halve spor og utilplantede arealer under 0,10 ha Resultatet indtastes i "Tilskudsberettiget areal" i plantetællingsskemaet.
2. bevoksningslitraens areal EKSKLUSIV spor og utilplantede arealer under 0,10 ha. Når du opmåler det sidste, skal du måle 1,5 meter fra de yderste planter ud mod spor/utilplantet areal. Resultatet indtastes i "Utilplantet areal" i plantetællingsskemaet.

2.7 Prøveflader og plantetælling

Hvis du skal optælle prøveflader, skal du altid bruge plantetællingsskemaet fra kontrolportalen til opgørelsen. Husk at vælge skemaet fra 2022. Plantetællingsskemaet finder du her: [Landbrugsstyrelsen intranet](#) → [Det faglige indhold](#) → [Kontrolportal](#) → [Kontrol – Projekter](#) → [Skovordningerne](#)

Ved afsyning eller 5% kontrol skal planterne være levende uanset hvornår besøget gennemføres. Hovedtræarten skal være angivet på skovkortet. Hvis der står "Blandet løv", "Nål" eller lignende, betragter du den art, der er flest af, som hovedtræart. Det er dig som kontrollør, der ud fra art og kulturmodel afgør, om en plante skal medtælles som hovedtræart, blivende indblandingsart, ammetræ, småtræ eller busk. Finder du døde planter i plantehullet i prøvefladen, opgør du dem i linjen under sammentællingen i plantetællingsskemaet. Ved en opretholdelseskontrol skal du desuden opgøre, om en plante er død af naturlige årsager eller som følge af ansøgers handlinger.

2.7.1 Antal prøveflader

Du skal udlægge 6 prøveflader for den første ha, og efterfølgende 2 prøveflader pr. påbegyndt ha, som skal optælles.

1. eksempel: Et projekt på 2 ha vil skulle have 6 prøveflader på første ha + 2 prøveflader på anden ha. Så du skal i alt lave 8 prøveflader.

Et projekt på 4 ha, skal således have antal prøveflader $6 + 2 + 2 + 2 = 12$ prøveflader.

2. eksempel: Prøvefladernes størrelse er 100 m², dvs. der skal være min. 40 planter i prøvefladen ved et plantetal på 4.000 stk. pr. ha.

2.7.2 Prøveflader – optælling over tre rækker

I nyplantede kulturer er det oftest hurtigst at tælle planter i tre rækker ved siden af hinanden.

Tabel 2.2: Oversigt over hvor mange meter, der skal tælles i tre rækker afhængig af afstanden mellem træærkerne

Rækkeafstand	Antal m der skal tælles i hver række
1,25 m	26,7 m
1,3 m	25,6 m
1,4 m	23,8 m
1,5 m	22,2 m
1,6 m	20,8 m
1,7 m	19,6 m

1,8 m	18,5 m
1,9 m	17,5 m
2,0 m	16,7 m
2,5 m	13,3 m
3,0 m	11,1 m

2.7.3 Cirkulære prøveflader

Er det ikke muligt at skelne rækkerne fra hinanden, udlægges cirkulære prøveflader med en radius på 5,64 m. Centrum markeres med en pind og på denne monteres en snor, hvor radius markeres. Marker cirkelens skæringspunkt med rækkerne med spray, så det er tydeligt, hvilke planter, der er inden for cirklen. Tæl derefter planterne i prøvefladen.

2.7.4 Delområder

Er det kun en del af arealet, hvor du vurderer plantetallet for at være for lavt, kan arealer inddeles i områder, der er ensartede. Et delområde kan f.eks. adskille sig ved resten af projektet ved, at en træart kommer dårligt, f.eks. fordi delområdet er påvirket af vand eller frost. Du skal begrunde opdelingen i rapporten.

Du opdeler også i delområder, hvis en eller flere forpligtigelser ikke er overholdt på en del af arealet. Det kan f.eks. være en bevoksningslitra, hvor forpligtigelsen om maksimalt 20% ammer, småtræer og buske vurderes overtrådt.

Delområder vil ofte være:

- Bevoksningslitra
- Topografisk definerede arealer, f.eks. fugtige lavninger eller tørre bakketoppe.
- Defineret af tidligere anvendelse, f.eks. tidligere permanente græsmarker

2.7.5 Udlægning af prøveflader

Prøvefladerne skal udlægges tilfældigt, så de dækker hele arealet, som skal optælles. Du må derfor ikke lede efter "repræsentative" arealer. Start i et hjørne af arealet. Vurder ud fra kortet, hvor langt du skal gå før du udlægger den næste prøveflade. Følg en række eller gå mod et sigtepunkt i horisonten.

Rammer en prøveflade et spor, et åbent areal, en nåletræsholm eller en anden bevoksningstype, rykkes prøvefladen, så den ligger inden for en bevoksningstype.

Ved udlæg af prøveflader i skovbryn skal der tages højde for, at buskene må indblandes i en gradient over brynet, så der må være mere end 40% buske i de(n) yderste række, hvis der er tilsvarende flere træer i de inderste rækker. Start med at finde bredden af skovbrynet og sørg for at lægge prøvefladerne sådan, at alle rækker er ligeligt repræsenteret.

2.7.6 Selvforyngelse

Tilskuddet gives til tilplantning. Der kan dog medregnes op til 4 selvforyngede planter pr. prøveflade. Det er dig som kontrollør, der ud fra anlægsmønstret vurderer, om en plante er selvforyngt eller plantet. Du tager tæller med i den relevante kategori i plantetællingskemaet. Skriv under bemærkninger i rapporten, at der er talt selvforyngede planter med.

2.7.7 Rækkevis indblanding

Hvis træerne er plantet systematisk i rækker, kan optælling af rækkerne give en bedre vurdering af indblanding end prøveflader. Det gælder også, hvis evt. indblanding i rækken er foretaget systematisk f.eks. for hver fjerde plante. Husk at tjekke, om række- og planteafstand er ens.

2.7.8 Invasive arter og ikke-godkendte arter

Du skal være opmærksom på at invasive arter ikke må plantes, hverken i skovbryn eller andre bevoksninger - det drejer sig om bjergfyr, contortafyr, glansbladet hæg, rynket rose, kinesisk vokstræ, mesquite-træ, skyrækker og tåre-akacie. Desuden gives der ikke tilskud til nobilis og nordmannsgran, til prydvækster, frugtplantager (frugttræer), energiafgrøder og lign. Pil og poppel må gerne anvendes, men ikke dyrkes som energiafgrøder. Hvis du er i tvivl om en art kan godkendes, kontakt vagttelefonen.

Hvis der er plantet invasive arter, prydvækster, nobilis eller nordmannsgran noteres art og omfang og gøres op (antal og areal).

Det samme gælder for frugttræer. Er det nødvendigt at udlægge prøveflader, skal du gøre som beskrevet i afsnit 2.7. Dokumenter art(er) med fotos.

Ved optælling af prøveflader noterer du de ikke-godkendte arter i linjen under sammentællingen i plantetællingsskemaet.

2.8 Kontrol af bilag og anden dokumentation

Skovrejsning er baseret på standardomkostninger. Afsyningen skal derfor også omfatte en gennemgang af relevant dokumentation for at sikre, at alle krav er opfyldt.

Afsyning

Ved afsyning skal du altid fortage en vurdering af:

- At tilsagnshaver er ejer af investeringen, dvs. at denne er gennemført på ansøgers ejendom.
- At det er en ny investering
- At projektet er gennemført i projektperioden og ikke er påbegyndt før ansøgningen er indsendt til LBST

Desuden skal der ved afsyningen ske en vurdering af:

- At det gennemførte projekt svarer til det endeligt godkendte projekt

Du vil også på en afsyning få brug for at gennemgå bilag, da "Indenfor projektperioden" og provenienser ikke kan vurderes uden at se en eller anden form for dokumentation.

Ved 5% kontrol skal du foretage en kontrol af de underliggende bilag, Bilagskontrollen skal understøtte og dokumentere vurderingen af:

- At tilsagnshaver er ejer af investeringen, dvs. at denne er gennemført på ansøgers ejendom.
- At det er en ny investering
- At projektet er gennemført i projektperioden og ikke er påbegyndt før ansøgningen er indsendt til LBST

Desuden skal der ved den fysiske kontrol ved opmåling og optælling samt kontrol af bilag dokumenteres:

- At det gennemførte projekt svarer til det endeligt godkendte projekt

Læs afsnit [2.8.3](#), [2.8.4](#), [2.8.5](#), og [2.8.6](#) for mere information om kontrol af disse punkter.

Alle kontrollerede fakturaer og øvrige bilag listes i KD4 (Oversigt over kontrollerede bilag), der udfyldes med relevant dokumentation. Da tilskuddet til skovrejsning er baseret på standardomkostninger, omfatter kontrollen ikke selve udgiftens størrelse. Det skal derfor ikke indgå i 5%-kontrollen, da det ikke er relevant for sagen.

2.8.1 Typer af dokumentation

Dokumentationen kan være:

- Fakturaer
- Følgesedler

- Fotos
- Kontrakter
- Tilbud
- Andre bilag til understøttelse af vurderingerne.

Dokumentation, der indgår i kontrollen, skal affotograferes. Forefindes dokumentationen ikke på ejendommen, skal tilsagnshaver eftersende den til kontrolløren. Kopi af fakturaer og tilhørende betalingsdokumentation vedlægges kontrolsagen og de kontrollerede bilag angives i KD4.

Fakturaerne skal dække/omhandle de investeringselementer, som gennemgås ved kontrollen.

OBS: Husk at fotodokumentere tvivlsomme forhold og beskrive under bemærkninger i kontrolrapporten.

I det følgende gennemgås hvordan du skal vurdere opfyldelsen af kravene i forbindelse med afsyningen eller kontrollen.

2.8.2 Relevant dokumentation

Med relevant dokumentation menes dokumentation i bred forstand. Hvilken dokumentation du skal spørge efter, er afhængig af situationen – og i første omgang skal du på en afsyning lade det være op til tilsagnshaver at finde det, vedkommende finder relevant.

Fotos kan bruges som dokumentation for hvornår plantningen er sket, såfremt dato fremgår af fotoet. Fotos kan også bruges til at dokumentere, at hegnsruller ikke har været brugt andre steder tidligere, men har ligger uåbnet på lager.

Fragtbreve og leveringsdokumenter kan dokumentere, hvornår planter og hegn er leveret og hvortil. Disse dokumenter er ikke god dokumentation for ejerskab.

Ejerskabet vil normalt være kontrolleret administrativt. Hvis der er brug for at dokumentere ejerskab, vil dokumentation hvor navn, adresse og for virksomheder CVR-nummer samt hvad der er købt/leveret og i hvilken mængde være god dokumentation for ejerskab.

Ofte vil tilsagnshaver vælge at vise en faktura som dokumentation. Ved faktura skal du være opmærksom på følgende fire punkter:

- 1) En faktura skal ifølge EU og nationale regler indeholde:
  - Tilsagnshavers navn og adresse
  - Fakturaudsteders navn, adresse og CVR-nr. eller SE-nr.
  - Fakturadato
  - Evt. leveringsdato
  - Fortløbende nummer, som identificerer fakturaen
  - Beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til det projekt, der er givet tilsagn om tilskud til
  - Betalingsdato
  - Bankoplysninger
  - Betalings-ID – betalingsinformation om fakturaudsteders kontonummer og fakturanummer
  - Momsgrundlaget, dvs. beløb eksklusiv moms, momsbeløbet og beløbet inklusiv moms
  - Eventuelle rabatter og prisnedslag

Du skal kun kontrollere de dele af fakturaen, der er nødvendige for dokumentation af ejerskab, at investeringen er ny og/eller at projektet er gennemført i projektperioden, herunder:

- Tilsagnshavers navn og adresse
  - Fakturaudsteders navn, adresse og CVR-nr. eller SE-nr.
  - Fakturadato
  - Evt. leveringsdato
  - Beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til det projekt, der er givet tilsagn om tilskud til
- 2) Du kan møde fakturaer, hvor beskrivelsen af leverancen er "I henhold til tilbud". Der må tilbuddet også fremskaffes og sammenlignes med det kontrollerede. Det er vigtigt, at der er overensstemmelse mellem det leverede iht. tilbud/faktura og det, der konstateres på stedet.
  - 3) E-fakturaer, EDI fakturaer og andre elektroniske fakturaer skal indeholde samme informationer, som beskrevet ovenfor. I nogle økonomisystemer vil der ligge en scannet faktura bag den elektroniske, som det er muligt at printe ud.
  - 4) Fakturadatoen og betalingsdatoen skal være efter projektstartsdatoen som beskrevet under afsnit 2.8.5.

Dokumentationen skal vedlægges kontrolsagen som særskilt dokument KD5.

Leverancer der ikke vedrører skovrejsningsprojektet

Fakturaen skal være relevant for skovrejsningsprojektet. Det betyder, at fakturaen skal kunne relateres direkte til projektet. Hvis fakturaen indeholder leverancer, der ikke vedrører projektet, må ansøger redegøre herfor. Det gælder navnlig leverancer, som ikke må anvendes til projektet, f.eks. pesticider eller nordmannsgran- og nobilisplanter.

Bemærk at hvis en faktura indeholder leverancer, der ikke vedrører projektet, er det ikke i sig selv en fejl, at de fremgår heraf. Det er dog vigtigt, at du får afklaring omkring leverancens anvendelse inden du afslutter kontrolbesøget, da den kan være forbundet med andre overtrædelser.

Hvis der eksempelvis er faktureret frugttræer, har du behov for at vide, om de er anvendt i projektet. Du forholder dig til afklaringen på følgende måder:

- Såfremt det konkluderes, at træerne ikke er anvendt i projektet, udfylder du kontrolrapportens punkt h.4 med en bemærkning om ansøgers redegørelse uden at lave en høring.
- Såfremt træerne er anvendt i projektet, skal du lokalisere dem og afgøre, om der er tale om en fejl og i så fald hvilken type fejl der er tale om, hvilket afhænger af anvendelsen.
  - Er de f.eks. plantet samlet i en klynge på bekostning af skovbryn, vil fejlen vedrøre manglende skovbryn.

Er de f.eks. indblandet i skovbrynet vil fejlen vedrøre anvendelse af ikke-godkendte arter i skovbrynet.

Du skal være opmærksom på, at da privat skovrejsning er en ordning med standardomkostninger, er der ikke krav om faktura og/eller betalingsdokumentation til alle udgifter m.v., men tilsagnshaver skal kunne dokumentere, at alle krav er opfyldt.

Indhentning af dokumentation

Det vil fremgå af varslingsbrevet, at ansøger skal fremvise dokumentation for ovennævnte krav. Er afsyningen eller kontrollen rent undtagelsesvist uvarslet, skal du også have dokumentationen. Det er derfor vigtigt, at du får fat i tilsagnshaver, når du påbegynder afsyningen eller kontrollen. Hvis tilsagnshaver ikke har dokumentationen på stedet, f.eks. fordi dokumenterne opbevares hos en revisor eller konsulent, giver du tilsagnshaver nogle få dage til at eftersende dokumentationen til dig.

Får du ikke dokumentation som aftalt, skal du sende ansøger en skriftlig anmodning om at fremsende dokumentation. Brug nedenstående tekst, hvor du sletter de dele, der ikke er relevant.

Afsyning

"Landbrugsstyrelsen har d. xx/xx 2023 afsynet dit skovrejsningsprojekt. I forbindelse med varsling pr. telefon og brev d. xx/xx 2023 blev du gjort opmærksom på, at du på besøget skal kunne fremvise dokumentation for at du ejer projektet/at investeringen er ny/at projektet er gennemført i projektperioden. Du skulle derfor medbringe dokumentation herfor. Du kunne ikke fremvise bilag eller anden dokumentation for xx, da det opbevares hos tredje mand / du ikke havde medbragt dokumentation for xx ved kontrollen. Det blev derfor aftalt, at du/din konsulent fremsendte dokumentation senest d. xx/xx 2023. Dokumentationen er forsat ikke modtaget. Såfremt dokumentationen ikke er modtaget senest d. xx/xx 2023 (*dags dato + 5 hverdage*) vil din sag blive afgjort på det foreliggende grundlag. Det kan betyde, at tilsagnet bortfalder helt eller delvist."

5% kontrol

"Landbrugsstyrelsen har d. xx/xx 2023 kontrolleret dit skovrejsningsprojekt. I forbindelse med varsling pr. telefon og brev d. xx/xx 2023 blev du gjort opmærksom på, at besøget omfatter en kontrol af bilag og du desuden skal kunne fremvise dokumentation for at du ejer projektet/at investeringen er ny/at projektet er gennemført i projektperioden. Du skulle derfor sikre, at der var adgang til de originale bilag ved kontrollen. Du kunne ikke fremvise bilag for xx, da det opbevares hos tredje mand/du ikke havde medbragt dokumentation for xx ved kontrollen. Det blev derfor aftalt, at du/din konsulent fremsendte dokumentation senest d. xx/xx 2023. Dokumentationen er forsat ikke modtaget. Såfremt dokumentationen ikke er modtaget senest d. xx/xx 2023 (*dags dato + 5 hverdage*) vil din sag blive afgjort på det foreliggende grundlag. Det kan betyde, at tilsagnet bortfalder helt eller delvist."

Modtager du forsat ikke dokumentationen, markerer du det eller de punkter, der ikke er dokumenteret, som en fejl, og skriver en bemærkning om, at der er rykket for dokumentation, uden at der er fremsendt yderligere.

Modtager du forsat ikke dokumentationen, markerer du det eller de punkter, der ikke er dokumenteret, som en fejl, og skriver en bemærkning om, at der er rykket for dokumentation, uden at der er fremsendt yderligere.

Manglende eller utilstrækkelig dokumentation

I de tilfælde, hvor tilsagnshaver ikke anvender faktura til at dokumentere kravene til ejerskab, ny investering eller gennemført i projektperioden, skal tilsagnshaver på anden vis dokumentere, at disse krav er overholdt. Det kan være ved at fremvise f.eks. underskrevne aftaler eller daterede fotos.

Har tilsagnshaver ingen form for dokumentation, f.eks. kan tilsagnshaver have brugt planter fra egen skovplanteskole og selv plantet dem, beder du tilsagnshaver redegøre for, hvordan og hvornår projektet er gennemført. Du skriver tilsagnshavers forklaring i rapporten. Spørg tilsagnshaver hvornår skoven er plantet og evt. hegn er sat og noter dato i rapporten. Hvis du vurderer, at tilsagnshavers redegørelse virker troværdig, noterer du det.

Hvis du som kontrollør stadig vurderer, at det ikke er dokumenteret, at et eller flere af kravene er opfyldt, skriver du det i rapporten som en fejl. Dernæst er det sagsbehandleren, der som den administrative kontrol endeligt vurderer, om kravene til ejerskab, ny investering og gennemført i projektperioden er opfyldt, og eventuelt sender en høring for at indhente mere dokumentation.

Hvis du modtager dokumentation, f.eks. en faktura, som er helt eller delvist overdækket, skal du behandle det som mistanke om svig, da ansøger ikke bevidst må tilbageholde oplysninger. For eksempel må priser eller konsulentnavne ikke tildækkes, da de bruges til at vurdere dokumentets ægthed. Kontakt vagttelefonen ved mistanke om svig (se kontaktoplysninger længere nede).

2.8.3 Ejerforhold

Tilskud til skovrejsning udbetales til lodsejeren. I forbindelse med forberedelse af kontrolgrundlaget til afsyning eller 5% kontrol kontrollerer sagsbehandleren, at det fortsat er ansøger, der er ejer af areaerne. Det noteres i felt a.8, og sagen sendes ikke til kontrol, før et evt. ejerskifte er afklaret.

Hele projektet skal være etableret på ansøgers ejendom jf. det elektroniske matrikelkort.

Hvis du på kontrollen bliver gjort bekendt med, at der er sket et ejerskifte, som ikke er registreret, noterer du det i kontrolrapporten i felt e.1.

Det samme gælder, hvis du bliver bekendt med, at skovrejsningsarealerne er bortforpagtet.

Ved en 5% kontrol vil du i forbindelse med bilagskontrollen normalt se dokumentation for ejerskab.

2.8.4 Ny investering

Det er et forordningsbestemt krav, at der kun kan udbetales tilskud til investeringer, som er nye. For selve tilplantningen er det enkelt at vurdere, at planterne er nyplantede og har en størrelse, der viser, at de kommer fra en planteskole.

Hegn

Der kan være tvivl om hegns materialet er nyt og ikke tidligere brugt. I så fald skal du bede ansøger om dokumentation for, at det er nyindkøbt. Ansøger må gerne benytte materiale fra eget lager, der er indkøbt før projektperiodens start. Hvis det er tilfældet, skal ansøger kunne dokumentere, at disse nye og ikke tidligere brugte materialer ikke er benyttet før projektstart. Det kan f.eks. være ved at fremvise fotos fra opsætningen af hegnet, hvor det kan ses, at hegnsrullerne ikke har været åbnet.

Ved en 5% kontrol ser du faktura på hegnet som en del af bilagskontrollen.

2.8.5 Gennemført i projektperioden

Det er afgørende for et projekts støtteberettigelse, om projektet er igangsat før projektperiodens begyndelse eller afsluttet efter projektperiodens udløb.

Ortofotos bliver opdateret to gange årligt (forår og sommer), og kan derfor ikke alene bruges som dokumentation for, hvornår et projekt er igangsat eller afsluttet.

Ansøger kan påbegynde projektet for egen regning og risiko, når ansøger har indsendt ansøgningen til LBST.

Projektperioden

Projektperioden fremgår af afsynings-/kontrolrapporten med start fra datoen i punkt a.12 til og med datoen i punkt a.13.

Projektperioden starter på datoen for hvornår tilsagnet er givet. Er der sendt et ændringstilsagn, er det fortsat datoen for første tilsagn, der er startdato for projektperioden.

Projektperioden slutter ved datoen for indsendelse af indberetningen om afsluttet projekt. Det skal ske senest to år efter tilsagnets begyndelsesdato.

Ansøgers ansvar

Ansøger må ikke inden projektperioden starter have:

- Bestilt varer og ydelser til projektet,
- Indgået aftaler med leverandører af varer eller ydelser til projektet,
- Fået leveret varer og ydelser til projektet eller

- Betalt udgifter til projektet, herunder forudbetaling.

Ansøger må gerne have:

- Afholdt udgifter til konsulent til at udarbejde og/eller søge om tilskud til skovrejsning.
- Indhentet tilbud på projektet inden projektperiodens start, men må først acceptere tilbuddet efter projektperiodens start.
- Indgået en betinget aftale om gennemførelse af projektet. Aftalen skal bortfalde uden videre, såfremt ansøgningen ikke imødekommes. Det skyldes, at EU ikke ønsker at give tilskud til projekter, der vil blive gennemført uanset om der opnås tilskud eller ej. Påbegynde projektet for egen regning og risiko, så snart ansøgningen er indsendt til LBST. I så fald må ansøger gerne acceptere tilbud, bestille varer og ydelser og få disse leveret, indgå aftaler med leverandører samt betale udgifter, selvom ansøger endnu ikke har modtaget tilsagnet fra LBST.

Ansøger skal have:

- Indhentet relevante tilladelser fra kommunen og efter museumsloven inden indsendelse af ansøgningen til LBST, bortset fra tilladelse efter skovloven til at pålægge projektet fredskovspligt.

Kontrol

Ovenstående kan kun kontrolleres ved at gennemgå relevant dokumentation. Det kan være underskrevne kontrakter, dokumentation for hvornår tilbud om plantning er accepteret, fragtbrev for levering af planter eller faktura der viser, hvornår projektet er gennemført. Du skal efterspørge dokumentation, der ligger først i projektførløbet for at se, at projektet ikke er påbegyndt for tidligt. Det vil typisk være kontrakter og tilbud. På skovrejsningsprojekter er der ofte kun en enkelt faktura, som ofte ligger sidst i projektførløbet. Du kan derfor ikke nøjes med at se en faktura. Ved en afsyning udvælger ansøger i første omgang dokumentationen. Du skal efterspørge yderligere dokumentation, hvis den udleverede dokumentation indikerer, at projektet er påbegyndt for tidligt.

På en 5% kontrol skal du gennem bilagskontrollen afdække hele forløbet, dvs. du skal se hvornår de bindende aftaler er indgået.

2.8.6 Gennemført projekt

På det tidspunkt, hvor Regional Kontrol foretager afsyningen eller kontrollen, skal investeringen med alle elementer være gennemført. Ved skovrejsning betyder det, at planterne skal være plantet. Er der givet tilskud til hegn, skal hegnet være sat op om arealet og være lukket, så det er funktionsdygtigt.

Ved en afsyning skal du vurdere, om projektet er gennemført i overensstemmelse med tilsagnet og at alle støttebetingelser og forpligtigelser er overholdt. Du foretager vurderingen som beskrevet i instruksen. Er du i tvivl eller vurderer du, at et eller flere kriterier eller forpligtigelser ikke er overholdt, skal du undersøge og dokumentere en eventuel fejl. Det gør du ved at foretage afsyningen som beskrevet i instruksen og udfylde afsyningsrapporten.

Ved en 5% kontrol skal du dokumentere, at projektet er gennemført i overensstemmelse med tilsagnet og at alle støttebetingelser og forpligtigelser er overholdt. Det gør du ved at foretage opmålinger og optællinger som beskrevet i instruksen og udfylde kontrolrapporten.

2.9 Skiltning

Hvis støtten til projektet er under 375.000 kr., skal der ikke skiltes.

Hvis støtten til projektet overstiger 375.000 kr., skal der skiltes i projektperioden.

Hvis støtten til projektet overstiger 3.750.000 kr., skal der skiltes i opretholdelsesperioden. Skiltet skal først være opsat 3 måneder efter projektperiodens afslutning.

Skiltet skal være placeret, så det er synligt for offentligheden. Det vil typisk være ved indkørslen til arealet, men er der en parkeringsplads eller en sti ved arealet, kan det også være et velegnet sted at placere skiltet.

Skiltet skal være af et vejrbestandigt materiale. Hvis det ikke lever op til kravet, tages fotos jf. pkt. f.2.

Skiltet skal indeholde nedenstående logo og tekst:

Har ansøger en hjemmeside, hvor der informeres om projektet, skal hjemmesiden også indeholde de viste logoer. Det kontrolleres administrativt – du skal alene spørge efter adressen på hjemmesiden.

2.10 Force majeure

Ansøger kan påberåbe sig force majeure, hvis der indtræffer begivenheder, der forhindrer ansøger i at opfylde forpligtelserne, og hvor ansøger med en forholdsmæssig indsats ikke kunne have sikret sig herimod.

Force majeure kan f.eks. være en tørkeperiode som den, der indtraf i forsommeren 2023, hvor hele landet lå på tørkeindeks 10 i en længere periode.

Kontrol ved force majeure

Selvom ansøger har påberåbt sig force majeure, skal afsyning, kontrolbesøg eller kontrol efter udbetaling gennemføres som efter instruksen uden hensyntagen til påberåbelsen af force majeure. Det betyder, at du f.eks. skal optælle prøveflader, hvis der er planteafgang som følge af tørke.

Ved optælling af planter skal du ikke medregne døde planter. Disse skal i stedet opgøres i plantetællingsskemaets felt "Døde planter i plantehul" under sammentællingen i hver prøveflade. Døde planter skal derfor heller ikke artsbestemmes.

Ansøgers forpligtelser

Det er en forudsætning, at ansøger påberåber sig force majeure skriftligt senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor ansøger er i stand til at gøre det.

Husk at beskrive, om ansøger har gjort det nødvendige for at sikre planternes overlevelse. Det betyder, at der skal renholdes i vækstsæsonen, så længe træernes størrelse gør det muligt, så konkurrencen for ukrudt nedbringes. Det er ikke et krav, at ansøger har vandet projektet, da eventuel kapacitet til vanding forventes at være brugt til marker med andre afgrøder.

Afrapportering

Skriv en bemærkning til sagsbehandler, hvis du i forbindelse med afsyning, kontrolbesøg eller kontrol efter udbetaling bemærker, at ansøger ikke lever op til ovenstående. Det kan f.eks. være:

- Ansøger har påberåbt sig force majeure på grund af tørke. Du konstaterer, at arealet ikke har været ramt af tørke, men f.eks. angreb af mosegrise. Det vil sige, at årsagen er ikke er korrekt.
- Ansøger har påberåbt sig force majeure på grund af tørke. Du konstaterer, at der er planteafgang, men også at der ikke er renholdt overhovedet. Det betyder, at ansøger ikke har gjort det fornødne for at redde planterne.
- Ansøger har påberåbt sig force majeure på grund af tørke. Du konstaterer, at der ikke er planteafgang. Ansøger har påberåbt sig force majeure uden grund.
- Ansøger har påberåbt sig force majeure på grund af tørke i sommeren 2023 og ansøgers konsulent indsender påberåbelsen i foråret 2024. Du konstaterer, at ansøger bor op af projektet og/eller var vidende om planteafgangen for mere end 15 arbejdsdage siden.

Sagsbehandleren træffer afgørelse om ansøgers påberåbelse af force majeure skal anerkendes efter afsyning, kontrolbesøg eller kontrol efter udbetaling er gennemført i forbindelse med sagsbehandlingen.

2.11 Mistanke om svig

Det er helt almindeligt, at et kontrolbesøg afdækker uregelmæssigheder. En uregelmæssighed er enhver manglende opfyldelse af de forpligtelser og vilkår, som fremgår af tilsagnet. En uregelmæssighed er IKKE svig. Der kan være mistanke om svig, hvis ansøger f.eks. med vilje (forsætligt) har givet urigtige oplysninger eller forfalsket dokumentation.

Det er langt sjældnere, at en afsyning eller kontrol afdækker en eller flere ting, som rejser mistanke om svig. Opstår der mistanke om svig, skal du gennemføre besøget som planlagt, og så i øvrigt notere de forhold ned, eller på anden måde dokumentere dem – eksempelvis med et foto – som giver anledning til mistanken. Det er meget vigtigt, at du som kontrollør ikke oplyser ansøger om, at der er en mistanke om svig.

Umiddelbart efter besøget kontakter du Vagttelefonen og fortæller om din mistanke. Vagttelefonen vil drøfte forholdet med Svig & Omgåelse og afklare, om der kan være tale om svig og om der f.eks. kan foretages høring af andre forhold, der måtte være konstateret på besøget. Det er vigtigt, at du taler med Vagttelefonen, inden du taler med eller skriver til ansøger, herunder om andre forhold end det, der har givet anledning til mistanken om svig.

Kontakter ansøger dig, må du henvise til, at forholdene undersøges nærmere i den igangværende sagsbehandling.

Efter kontrollen skal du "rejse et rødt flag" hos sagsbehandleren ved at meddele din mistanke om svig til sagsbehandleren, som vil forholde sig til mistanken. Du skal udfylde "Bilag ved mistanke om svig", som findes på kontrolportalen. Bilaget sendes i en mail til den aktuelle sagsbehandler og til Projekttilskud via projekttilskud@lbst.dk samt til Vagttelefonen på projektstoette@lbst.dk. Mailen skal journaliseres på sagen navngivet INTERNT DOKUMENT. Sagen skal afleveres som en FJL-sag.

Når du har givet besked til sagsbehandler om et rødt flag, vil Projekttilskud foretage en indledende vurdering af mistanken, inden en eventuel overdragelse af sagen til Svig & Omgåelse. Hvis den indledende vurdering resulterer i, at mistanken afkræftes, gennemføres den almindelige sagsbehandling hos Projekttilskud. Såfremt der er fejl, ansøger ikke er blevet hørt om, foretager Natur- & Landbrugsudvikling høringen. Projekttilskud skal sende ansøgers høringssvar til dig, inden sagsbehandlingen fortsætter, så du kan afgive dine bemærkninger til ansøgers høringssvar.

Kontakt Vagttelefonen, hvis der er tvivl eller spørgsmål.

2.12 VAKS & Workzone

2.12.1 Opgaverne ligger i VAKS

- Kontrolopgaven har opgavekode: **5111_24** samt udtræksårsag: **PS 22** (privat skovrejsning 2022)
- Afsyningsopgaven har opgavekode: **5111A_24**, samt udtræksårsag: **PS 22** (privat skovrejsning 2022).
- Kontrol efter udbetaling har opgavekode: **5111OPR_24**, samt udtræksårsag: **PS 22** (privat skovrejsning 2021).

Udfyldelse i VAKS

I KSK'et udfyldes fanebladene Besøgsdata og Overtrædelseskategorier. Har der deltaget mere end en medarbejder fra LBST; udfyldes fanebladet Dobbeltbemandet kontrol.

I feltet " Modtaget fra sagsbehandlingen" anføres dato for modtagelsen af kontrolsagen. Du kan finde datoen i Workzone.

Hvis der pga. mangelfuldt kontrolgrundlag må rekvireres yderligere dokumenter, rettes datoen i "Modtaget fra sagsbehandling" til datoen for senest fremsendte materiale.

Svarfristen fremgår af VAKS. Fristen skal altid søges overholdt, kan det i særlige situationer ikke lade sig gøre, skal baggrunden herfor beskrives i bemærkningsfeltet.

Lukke og færdiggøre i VAKS

Når du har udfyldt alle relevante felter på faneblad 1 i VAKS, skal du trykke på "Luk færdig". Herved fremkommer sagens status (FJL eller FSO) på forsiden af KSK'et. Hvis du ikke trykker "Luk færdig", vil sagen fortsat have status "Åben".

Overtrædelseskategorier i VAKS

Hvis sagen er FJL, skal du angive den overtrædelseskategori, som beskriver hvilken type fejl, der er på sagen. Er der flere fejltyper på samme sag, vælger du den, der bedst repræsenterer fejlsens alvor og omfang. På en OK-sag vælger du "Ingen overtrædelser". Overtrædelseskategorien bliver ikke brugt i den videre sagsbehandling, men skal bruges til at analysere fællestræk ved fejlsager til den risikobaserede udtagning. Du kan derfor ikke "vælge forkert".

Du kan se de forskellige overtrædelseskategorier på 5111A_24 i figur 2.1.

Opgavekode	Kontrolopgave	Planår
5111A_22	Skovordning Afsyning 2022	2022

Overtrædelseskategori	Beskrivelse
Offentlig tilladelse	Den offentlige tilladelse er mangelfuld eller ikke opfyldt, fx dækker ikke projektet eller vilkår ikke overholdt
Ejerskab	TH er ikke ejer af investeringen eller kan ikke dokumentere ejerskabet efter fx handel
Ny investering	Investeringen eller elementer, fx hegnsmateriale, er ikke nyt, men brugt
Projektperiode	Projektet er påbegyndt inden projektperiodens start eller afsluttet efter projektperiodens slutning
Antal, areal, længde el.lign.	Projektarealet er mindre end indberettet, hegn er kortere end indberettet, andre antal fx klaplåger stemmer ikke
Placering af projektelementer	Tilplantningsplanen er fraveget, projektelementer fx spændingsgiver er placeret anderledes end oplyst
Ikke gennemført	Der er en forpligtigelse eller et krav til projektets gennemførelse, som ikke er opfyldt, fx manglende indblanding. Elementer, som ikke er etableret, fx spændingsgiver
Skilte/informationskrav	Skiltning eller anden info fx hjemmeside opfylder ikke kravene til information fx manglende logoer
Ikke funktionsdygtig	Alle projektets elementer er indkøbt, men projektet kan ikke benyttes i fuld omfang. Mangler den ønskede effekt. Fx et hegn, hvor et led er købt, men ikke monteret
Faktura/betalingsdokumentation	Dokumentation er fejlbehæftet, fx kan faktura være udstedt til en anden end TH
Dobbeltfinansiering	Der er tilskud fra andre ordninger til samme investering
De minimis	Der er offentlig medfinansiering fra anden side, fx kommunen, Klimaskovfonden
Projektansættelse	Kun bioskov: Ansattes funktion er ikke beskrevet, fejl i tidsregistrering etc.
Konsulentydelse	Kun bioskov: Konsulentens funktion er ikke udfyldt, for høj timesats etc.
Indtægter som skal fratregkes	Kun bioskov: Fejl i angivelse af indtægter, fx salg af flis if. rydning er ikke fratrukket
Ingen overtrædelse	Der er ikke konstateret overtrædelse af reglerne

Kopier overtrædelseskategorier

Figur 2.1: Overtrædelseskategorier

2.12.2 Afslutning af opgaven

Når afsyningen eller kontrollen er afsluttet, overføres sagen via WorkZone til kvalitetssikring ved KONTROL (Regional Kontrol) ved at ændre feltet "Ansvarlig enhed".

Sagsbehandlerfeltet skal være tomt, og kontrolsagen må ikke afsluttes i WorkZone.

Afsyningen eller kontrollen anses først som gennemført, når sagerne er overført til PROJTIL, og datoen for overførsel skal fremgå af feltet "Oversendt til kvalitetssikring/KONTROL" i VAKS.

Bemærk: Team KKO i Jordbrugskontrol foretager en tilfældig udvælgelse af de sager, der skal til kvalitetssikring. Kvalitetssikringen foretages i Regional Kontrol.

2.12.3 Registrering af M-tid

Du skal følge den gældende instruks for tidsregistrering i de regionale kontrolafdelinger.

2.12.4 Kontakt

Kontakt vagttelefonen på 33 95 80 12, hvis du har spørgsmål til gennemførelse af kontrollen. Vagttelefonen har åben fra kl. 8.00 – 15.30 mandag til torsdag, fredag fra kl. 8.00 – 15.00. Du kan også sende en mail til vagttelefon-projektstoette@lbst.dk, hvis dit spørgsmål ikke er presserende.

Hvis ansøger kontakter dig efter et besøg for at høre til status for sin ansøgning, skal du henvise ansøger til Kontaktcentret tlf. 33 95 80 00. Åbningstider kan ses på <https://lbst.dk/om-os/om-styrelsen/kontakt-os>. Kontaktcentret har de bedste forudsætninger for at svare på ansøgers spørgsmål omkring status for sagen eller andre spørgsmål.

3. Afsyning

Ifølge kontrolforordningen skal den administrative kontrol af investeringsoperationer mindst indbefatte et besøg på stedet af den operation, der er ydet støtte til, eller et kontrolbesøg på investeringsstedet for at efterprøve, om investeringen er gennemført. Afsyningen er dermed den administrative kontrols øjne på stedet, og bidrager på den måde til, at sagsbehandleren hos PROJTIL kan træffe den endelige afgørelse om udbetaling.

Afsyning foretages kun på investeringsprojekter.

Ved en afsyning besigtiger du skovrejsningsarealet og vurderer, om projektet lever op til alle støttekriterier og forpligtigelser, der ikke kan kontrolleres på anden måde. Du foretager kun optælling af prøveflader, hvis du ud fra en gennemgang af arealet vurderer, at skovrejsningsprojektet ikke lever op til en eller flere forpligtigelser i ordningen.

3.1 Areal (Projektareal)

3.1.1 Forberedelse

Du skal altid inden besøget slå sagen op i IMK for at se om det bevoksede areal kan ses på seneste ortofoto. Du skal desuden sikre dig, at der ikke er søgt om udbetaling af tilskud til arealer, der var bevoksede på tilsagnstidspunktet. Vurder, om projektet ligger tæt på ikke at opfylde forpligtigelserne til størrelse og udformning. Du skal være forberedt på at skulle udfylde rapportens skema F, hvis manglende tilplantning af arealet betyder, at et eller flere forpligtigelser ikke er opfyldt.

3.1.2 Besigtigelse

Du skal vurdere om det indberettede areal lever op til reglerne for opgørelse af arealer. Læs mere i afsnit 2.5. Er det indberettede areal korrekt, opretter du en observation ud fra mark, som godkender arealet. Er der fejl, opretter du en eller flere observationer og beskriver fejlen på det pågældende areal.

Du skal i kontrolrapportens pkt. e.4 beskrive, hvordan du har vurderet at arealet lever op til alle forpligtigelserne nedenfor. Du skal desuden beskrive, hvad du har konstateret.

3.1.3 Arealet skal være tilplantet

Du skal vurdere om det indberettede areal er tilplantet med de kulturtyper, der er søgt om tilskud til. Bemærk at:

- En OK tilplantning med skovbryn/løvskov også kan godkendes som nåleskov

Opret en observation, der viser, at arealet kun kan få lav sats, selvom det er tilplantet som skovbryn eller løvtræ.

Arealet skal have været i landbrugsmæssig drift inden tilplantningen. Dette er kontrolleret administrativt. Konstaterer du, at der alligevel er medtaget arealer, som normalt ikke er landbrugsarealer, f.eks. læhegn eller krat, skal du gøre opmærksom på det i rapporten. Opret observation på arealet og træk det fra arealopgørelsen i rapporten. Sagen kan ikke afleveres som OK.

3.1.4 Spor medregnet i det indberettede areal

Du skal ved afskridning eller opmåling tjekke, at spor ikke er over 6 meter bredde målt fra rodhals til rodhals. Du foretager en stikprøve, hvor sporet ser bredest ud. Er sporet over 6 meter bredt, skal du måle det fra som lysåbent areal. Der kan ikke medregnes kørespor uden for skovbrynet.

3.1.5 Utilplantede arealer medregnet i det indberettede areal

Du skal ved afskridtning eller opmåling tjekke, at utilplantede arealer inde i bevoksningen ikke er over 0,10 ha hver især. Er det større, skal det måles fra med GPS. Bemærk at utilplantede arealer ud til spor ikke kan medregne som en del af det tilplantede areal. Er de over 100 m², skal det måles fra.

3.1.6 Afstandskrav til beboelse og have

Sagsbehandlerpraksis er ændret i 2022. Du kan derfor komme ud for, at der er givet tilsagn til arealer, der ligger for tæt på beboelse og/eller have. Sagsbehandleren kan have gjort opmærksom på at forpligtigelsen ser ud til at være overtrådt i forbindelse med forberedelse af sagen. Selvom der ikke er en sådan bemærkning, skal du kontrollere, at forpligtigelsen er overholdt.

Der gives ikke tilskud til skovrejsning til arealer, der ligger op til have og/eller beboelse, uanset om det er ansøgers egen ejendom eller naboejendom. Øst og nord for skoven er afstanden 30 m, vest og syd for skoven er afstanden 15 m.

Kravet gælder også selvom der mellem projektarealet og have eller beboelse er vej, å, eksisterende læhegn el.lign. og projektarealet derfor ikke ligger direkte til skel.

Have er ethvert areal, der anvendes rekreativt. Ofte vil der være hæk, stakit, legeredskaber, prydvækster, frugttræer eller køkkenhave. Men det kan også være en græsplæne.

Beboelse er bygninger, der er registreret som beboelse i BBR. Det kontrolleres ved at søge på ejendommens adresse på www.bbr.dk.

Følgende koder er beboelse:

- 110 Stuehus på landbrugsejendom
- 120 Fritliggende enfamilieshus
- 130 Rækkehus/kædehus eller dobbelthus
- 140 Etagebebyggelse
- 150 Kollegier
- 160 Døgninstitution
- 190 Andet byggeri til helårsbeboelse

Arealerne må gerne tilplantes, men det skal ske for egen regning. Er de tilplantede, skal hele arealet måles op og arealet fradrages, så det sikres, at der ikke udbetales mere støtte end ansøger er berettiget til.

Vurder om forpligtigelsen er overholdt ved at måle afstanden fra det indberettede areal og til eventuelle haver og/eller bygninger på målfast ortofoto i IMK. Det kan med fordel gøres inden afsyningen. Ser det ud som afstanden ikke er holdt, skal du undersøge det på afsyningen. Opret observation på arealer, der ligger for tæt på have og/eller bygninger og fradrag dem i arealopgørelsen.

3.2 Pesticider og biocidholdige produkter

Anlæg skal ske uden brug af pesticider og biocidholdige produkter.

Der må ikke være tegn på, at der er brugt pesticider f.eks. visne urter i områder, hvor urtevegetationen burde være grøn. Forbuddet omfatter enhver form for pesticider f.eks. også smøring mod vildtbid.

Det er muligt at søge dispensation, hvis allerede plantet kultur ellers vil gå tabt. Det vil fremgå af bemærkningerne, hvis der er givet dispensation til brug af pesticider.

3.3 Ingen dybdegående jordbearbejdning

Hvis der er givet tillæg for etablering uden dybdepløjning eller grubning, må dette ikke være sket. Hvis der er tvivl, kontrolleres dette med jordspyd.

Hvis ansøger ikke har søgt om tillægget, sætter du kryds i "Ikke relevant" og skriver, at der ikke er søgt om tillægget under bemærkninger.

3.4 Provenienser

Der er forskellige krav til provenienser afhængigt af, hvilke træarter der anvendes i projektet. Arterne fremgår af de to tabeller 3.1.A og 3.1.B i henholdsvis afsnit 3.4.1 og 3.4.2.

Du skal bede om at se følgeseddel eller faktura, hvoraf provenienserne fremgår. Følgeseddel eller faktura skal komme fra planteskolen, da denne er underlagt herkomstkontrollen. Tag et billede af dokumentationen. Du skal derefter kontrollere, at de anvendte provenienser er godkendte.

Ansøger kan have søgt om dispensation f.eks. på grund af mangel på frø eller planter af de godkendte herkomster. Dispensationen skal være vedlagt kontrolgrundlaget.

Manglende dokumentation

Får du ikke dokumentation som aftalt, skal du sende ansøger en skriftlig anmodning om at fremsende dokumentation. Kontakt Vagttelefonen for vejledning til anmodningen.

Kontrol af oplysninger

Du skal kontrollere, at oplysningerne på følgeseddel eller faktura er korrekte. Det skal du gøre ved mindst én af følgende muligheder:

- Plantematerialet optræder på kåringslisten for det pågældende land:
<https://lbst.dk/virksomheder/skovbrug/herkomstkontrol-og-kaaring/kaaring-af-forstligt-formeringsmateriale/link-til-andre-kaaringsfortegnelser>.
  - For danske provenienser skal du benytte den danske liste over kårede frøavlsbevoksninger:
<https://lbst.dk/virksomheder/skovbrug/herkomstkontrol-og-kaaring/kaaring-af-forstligt-formeringsmateriale/liste-over-kaarede-froeavlsbevoksninger>
Her finder du også en liste for nedlagte kåringer.
- Kåringskategori og -formål fra plantefaktura stemmer overens med oplysningerne på EU Kommissionens database over forstligt formeringsmateriale FOREMATIS:
<https://ec.europa.eu/forematis/>

Du skal ikke benytte plantevalg.dk til ovenstående.

Fejl i oplysninger

Hvis der er uoverensstemmelse mellem oplysningerne på følgeseddel eller faktura og dem du finder ved ovenstående fremgangsmåde, skal du anmode ansøger om at fremvise et stamcertifikat, og tage udgangspunkt i dette.

Høring

Der er forskellige høringstekster i brevet, afhængigt af om materialet underkendes ved ikke-godkendt kåringsformål eller -kategori.

Kan kåringsformål eller -kategori ikke godkendes, vil én af disse fejl i sig selv være nok til at underkende materialet. Du skal dog altid lave høring på alle punkter du konstaterer, der ikke opfylder kravene. Der kan forekomme tilfælde hvor der er fejl på plantefakturaen. Hvis ansøger i den forbindelse kan fremvise et stamcertifikat eller lignende der viser, at det ene krav faktisk er opfyldt, vil plantematerialet alligevel skulle underkendes på det andet krav der ikke er opfyldt. På den måde undgås det, at skulle foretage en ny høring på det andet krav. Dertil er det et forvaltningsretligt krav, at der foretages høring på alle forhold der kan have betydning for en sags afgørelse.

3.4.1 Træarter med fastsatte provenienser

Anvendes der arter som fremgår af tabel 3.1.A skal de leve op til to samtidige krav vedrørende:

- Herkomst
- Kåringsformål

Tabel 3.1.A: Træarter med fastsatte provenienser

Træarter med fastsatte provenienser	
ART	PROVENIENS
Bøg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger. 2. Schweizisk bøg fra Zürich området. 3. Tysk bøg fra godkendte frøavlsbevoksninger (Gebiet 81001, 02, 03, 07, 09, 23). 4. Slovakisk bøg fra godkendte frøavlsbevoksninger (Kakasovce eller Sigord). 5. Hollandsk og belgisk bøg fra godkendte frøavlsbevoksninger. 6. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for d. 57. breddegrad).
Stilkeg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Tysk stilkeg fra godkendte frøavlsbevoksninger (Gebiet 81701, 02, 03). 3. Hollandske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager. 4. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for den 57. breddegrad). 5. Norsk lokalitetsbestemt stilkeg fra Vestfold.
Vintereg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Norsk lokalitetsbestemt vintereg fra Agderkysten. 3. Tyske godkendte frøavlsbevoksninger (Gebiet 81801, 02, 03). 4. Polsk lokalitetsbestemt vintereg (frøkildezoner 313, 314 og 315).
Ær	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger. 2. Nordtyske godkendte bevoksninger og frøplantager (Gebiet 80101 og 02). 3. Hollandske godkendte frøavlsbevoksninger.
Småbladet lind	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger. 2. Nordtyske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (Gebiet 82301, 02 og 03). 3. Polsk lokalitetsbestemt småbladet lind fra frøzone 101-108, 152-154, 156-157, 301-307, 351-357 (Zonerne svarer til de ældre betegnelser 313, 314 og 315).
Rødel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager.
Birk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Sydsvenske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (syd for den 57. breddegrad). 3. Nordtyske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (Gebiet 80401 og 80501).
Rødgran	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Sydsvenske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (syd for den 57. breddegrad).
Sitkagran	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Sydsvenske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (syd for d. 57. breddegrad).

Douglasgran	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Godkendt frøplantage FP 232, (Frankrig).
Alm. ædelgran	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Italien/Calabrien, Gariglione nr. 120, 1600-1750 m. 3. Rumænien lokalitetsbestemt, Maramures / Lapos.
Skovfyr	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Nordtyske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (Gebiet 85101, 85102, 85103). 3. Baltisk lokalitetsbestemt fyr (Letland, Litauen, Nordøstpolen). 4. Vestnorsk lokalitetsbestemt fyr. 5. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for den 57. breddegrad).
Lærk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager (europæisk lærk, japansk lærk og hybridlærk). 2. Europæisk lærk og japansk lærk fra nordtyske godkendte bevoksninger og frøplantager (Gebiet 83701 og 83901). 3. Hybridlærk, fra svenske eller tyske godkendte frøplantager.

Herkomst

Der skal anvendes provenienser blandt de anførte.

Kåringsformål

Plantematerialet skal være kåret til ét eller flere af følgende formål (eller tilsvarende, f.eks. *multifunktional forestry*):

- Vedproduktion
- Værn og læ

Det medfører, at træarter i tabel 3.1.A med kåringsformål som eksempelvis allé og park, juletræer og pyntegrønt, biomasse og energiskov ikke kan godkendes.

3.4.2 EU- og OECD regulerede træarter

Anvendes der "EU- og OECD regulerede træarter" fra tabel 3.1.B skal de leve op til to samtidige krav vedrørende:

- Artens funktion i bevoksningen
- Kåringskategori

Til sidst i dette afsnit er et beslutningstræ til kontrol af EU- og OECD regulerede arter.

Tabel 3.1.B: EU- og OECD regulerede træarter

EU- og OECD regulerede træarter	
DANSK NAVN	BOTANISK NAVN
Aleppofyr	<i>Pinus halepensis</i> Mill
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i> L.
Atlasceder	<i>Cedrus atlantica</i> Carr
Avnbøg	<i>Carpinus betulus</i> L.
Calabrisk fyr	<i>Pinus brutia</i> Ten.
Cembrafyr	<i>Pinus cembra</i> L
Contortafyr, klitfyr	<i>Pinus contorta</i> Loud.
Duneg	<i>Quercus pubescens</i> Willd
Frynseeg	<i>Quercus cerris</i> L.
Fuglekirsebær	<i>Prunus avium</i> L.
Græsk ædelgran	<i>Abies cephalonica</i> Loud
Gråel, hvidel	<i>Alnus incana</i> Moench
Kanarisk fyr	<i>Pinus canariensis</i> C. Schmidt
Korkeg	<i>Quercus suber</i> L.
Kæmpegran, grandis	<i>Abies grandis</i> Lind.
Libanonceder	<i>Cedrus libani</i> A. Richard
Monterayfyr	<i>Pinus radiata</i> D. Don
Panserfyr	<i>Pinus leucodermis</i> Antoine
Pinje	<i>Pinus pinea</i> L
Poppelarter	<i>Populus</i> spp. og kunstige hybrider mellem disse arter
Robinie	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.
Rød-eg	<i>Quercus rubra</i> L.
Sibirisk lærk	<i>Larix sibirica</i> Ledeb
Smalbladet ask	<i>Fraxinus angustifolia</i> Vahl
Spansk ædelgran	<i>Abies pinsapo</i> Boiss
Spidsløn	<i>Acer platanoides</i> L.
Steneg	<i>Quercus ilex</i> L
Storbladet lind	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.
Strandfyr	<i>Pinus pinaster</i> Ait.
Ægte kastanje	<i>Castanea sativa</i> Mill
Østrigsk fyr	<i>Pinus nigra</i> Arnold

Artens funktion i bevoksningen

Plantematerialet skal være anvendt med henblik på et skovbrugsmæssigt formål. Du skal foretage en konkret vurdering af artens funktion i bevoksningen, den er en del af, for at kunne bestemme dette.

Der er ikke krav til kåringsformål. Kåringsformålet kan dog fortælle om plantematerialet er anvendt med henblik på et skovbrugsmæssigt formål, hvorved du kan bruge denne oplysning til at bestemme, om det lever op til kravet om artens funktion i bevoksningen.

- *Vedproduktion samt værn og læ*

Hvis plantematerialets kåringsformål er *vedproduktion* og/eller *værn og læ* (eller tilsvarende, f.eks. *multifunctional forestry*) anses det som værende anvendt med henblik på et skovbrugsmæssigt formål. En konkret vurdering er da ikke nødvendig.

- *Allé og parkformål*

Hvis plantematerialets kåringsformål er *allé og parkformål* kan det som udgangspunkt afvises som værende prydvækster. En konkret vurdering er da ikke nødvendig. Se dog undtagelse herunder:

Hvis plantematerialets kåringsformål er *allé og parkformål* og tydeligt er plantet med henblik på et skovbrugsmæssigt formål kan det godkendes.

- *Juletræer og pyntegrønt samt biomasse og energiskov*

Kåringsformålene *juletræer og pyntegrønt* samt *biomasse og energiskov* indikerer, at plantematerialet ikke er anvendt med henblik på et skovbrugsmæssigt formål og kan derfor ikke godkendes.

Kåringskategori

Plantematerialet skal være kåret i én af følgende kategorier:

- Udvalgt (*selected*)
- Kvalificeret (*qualified*)
- Afprøvet (*tested*)

Læs i afsnit 3.4.2.1 hvad du skal gøre, hvis "EU- og OECD regulerede træarter" fra tabel 3.1.B tilhører følgende kategori:

- Lokalitetsbestemt (*source identified*)

3.4.2.1 Lokalitetsbestemt plantemateriale

Anvendes der "EU- og OECD regulerede træarter" fra tabel 3.1.B der er lokalitetsbestemt, skal det stamme fra én af følgende:

- En bevoksning (*stand*)
- En frøplantage (*seed orchard*)

Det medfører, at lokalitetsbestemte "EU- og OECD regulerede træarter" fra tabel 3.1.B der eksempelvis stammer fra en frøkilde (*seed source*) ikke kan godkendes.

Lokalitetsbestemt materiale skal også opfylde kravet vedrørende kåringsformål.

Tilsagn fra 2022

Beslutningstræ

for

"EU- og OECD
regulerede
træarter".

Følg pilene.

Fodnoter

henviser til de

orange bokse der

indeholder

yderligere

information.

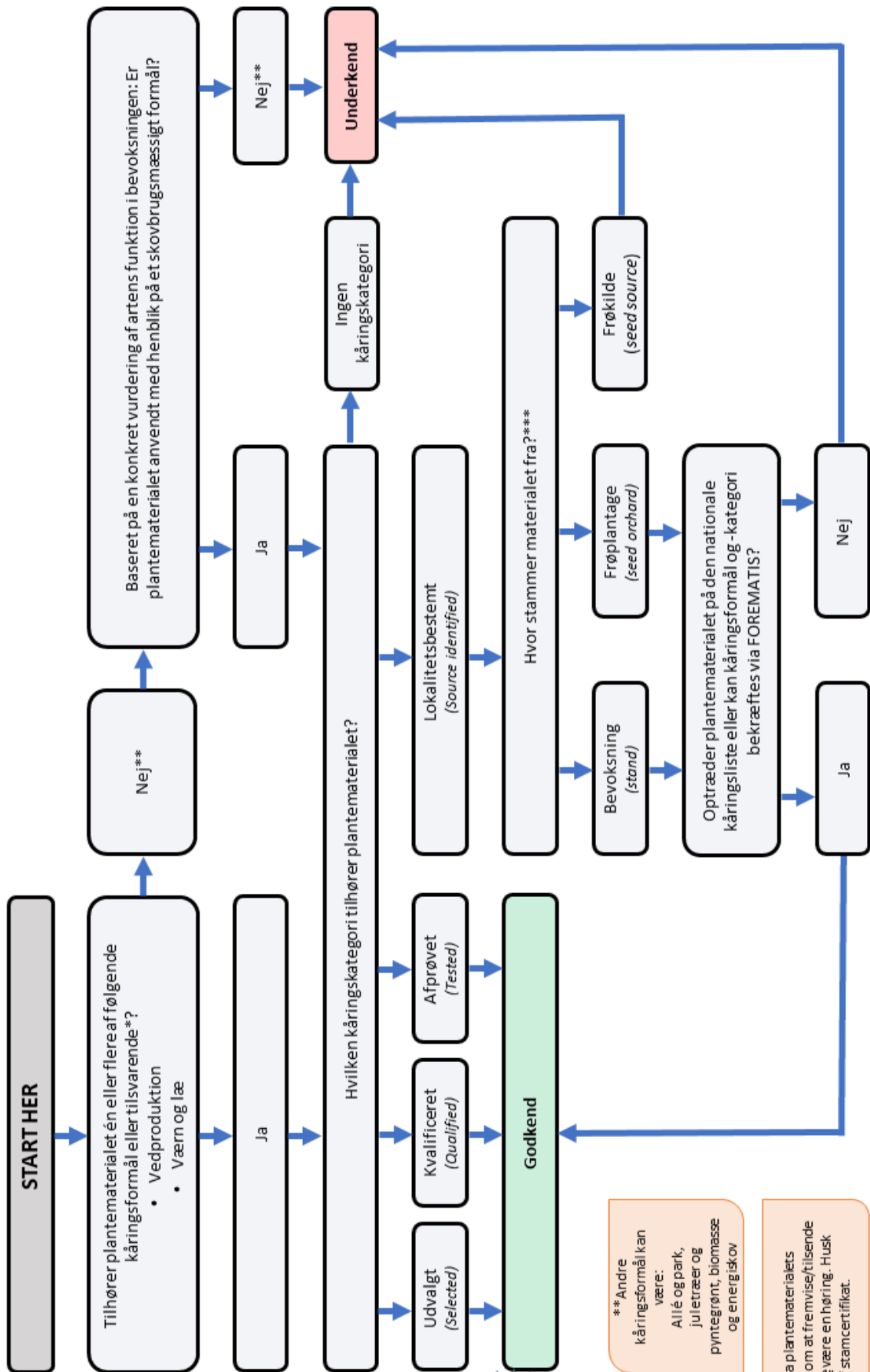
NBI!

Husk at
forholde dig til
eventuelle
dispensationer

*Tilsvarende kan
være:
*Multifunctional
forestry*

**Andre
kåringformål kan
være:
Allé og park,
juletræer og
pyntegrøn, biomasse
og energiskov

***Skal kontrolleres ud fra plantematerialets
stamcertifikat. Anmod ansøger om at fremsætte
dette. Anmodningen må ikke være en høring. Husk
fotodokumentation af stamcertifikat.

3.5 Hegn

Ansøger kan have søgt om tilskud til kulturhegn. Er der ikke søgt om tilskud til hegn, eller har ansøger valgt selv at finansiere hegnet, sætter du kryds i IR og skriver, at der ikke er søgt om udbetaling af tilskud til hegn.

3.5.1 Hegnslængde og placering

Vurderer du hegnslængden ud fra polygonen i IMK, skal du være opmærksom på, at omkredsen viser i km med to decimaler, når omkredsen er 1,00 km eller mere. Husk at IMK runder hårdt ned, når du skal vurdere, om den indberettede længde er korrekt.

Hvis hegnslængden vurderes at være kortere, foretages en opmåling med GPS (antenne) og iPad.

Vær opmærksom på, at tilsagnshaver kan have ansøgt om ekstra hegnslængde til f.eks. faunapassager. Dette skal indgå i tilsagnshavers ansøgning og fremgå af kontrolgrundlaget.

Afvielser fra projektgrænsen

Hegnet skal som udgangspunkt være placeret langs projektgrænsen. Afvielser herfra kan accepteres, hvis det ud fra en helhedsvurdering betyder, at funktionen af hegnet er den samme eller bedre.

Du skal foretage helhedsvurderingen. Sagsbehandleren foretager den endelige afgørelse.

Uanset din vurdering, skal du ved afvielser altid sætte kryds i "Nej" i afsyningsrapportens punkt e.10 og notere følgende i bemærkningsfeltet:

- Hegnets faktiske længde
- Længden for hegnet hvis det fulgte projektgrænsen
- Differencen mellem ovenstående to opmålinger
- Begrundelse for, samt helhedsvurdering af placeringen

Ansøger skal høres på hvorfor hegnet afviger fra en placering langs projektgrænsen.

3.5.2 Hegnets funktion

Hegn skal være mindst 140 cm høje og lukkede. Er hegnet ikke 140 cm højt, skal du måle højden og dokumentere med foto. Er det kun en del af hegnet, der er for lavt, skal du opgøre hvor stor en del, der ikke opfylder kravet.

Hegnet skal vedligeholdes. Hvis hegnet ikke er funktionsdygtigt, f.eks. ved huller i hegnet eller et åbentstående led, beskriver du det og dokumenterer med foto.

3.5.3 Indhegningens størrelse

Den enkelte indhegning må maks. være 5,00 ha. Hvis det er tydeligt, at der mangler en opdeling af det indhegnede areal, noteres det – dokumenter gerne med et foto, der viser, at det indhegnede areal ikke er delt op. Er der flere indhegninger, og vurderer du at en eller flere er for store, skal indhegningen måles op.

Ansøger må gerne bruge hegn, der ikke søges tilskud til for at opfylde kravet. I det tilfælde må hegnsmaterialet gerne være brugt.

Hvis hegningen er større end 5,00 ha, skal ansøger høres på forholdet. Du skal forholde dig til om ansøgers høringssvar er i overensstemmelse med de faktiske forhold. Ud fra ansøgers høringssvar og dine bemærkninger kan sagsbehandleren beslutte at fravige kravet, såfremt der ikke er tale om en større afvigelse.

Du skal i din vurdering lægge vægt på om den større indhegning fortsat opfylder formålet. En kortere hegnslinje kan samtidig sikre, at hegnets funktion i forhold til at holde vildtet ude er øget. En kort afstand mellem planter og hegn kan betyde, at det er nemmere at renholde kulturen.

3.6 Skovbryn

Ansøger er forpligtet til at anlægge skovbryn i skovens kant.

Skovbrynet skal støde direkte op til kerneskov. LBST kan have givet dispensation til at have et lys-åbent areal, f.eks. en sø eller et eksisterende naturareal, mellem skovbrynet og kerneskov. Dispensationen skal være vedlagt kontrolgrundlaget.

Fravigelse fra forpligtelsen om skovbryn

Forpligtelsen til at anlægge skovbryn gælder ikke, hvis skoven støder op til et bevokset fredskovspligtigt areal eller et bevokset skovareal, der pålægges fredskovspligt i forbindelse med projektet. Hvis det er tilfældet, vil det fremgå af Miljøstyrelsens tilladelse til pålæggelse af fredskovspligt. Denne mulighed for at fravige forpligtelsen til at anlægge skovbryn gælder ikke, hvis der er mere end 12 meter mellem ansøgers projektareal og det tilstødende bevoksede areal.

Hvis der ikke er anlagt skovbryn

Du kan komme ud for, at ansøger ikke har plantet et skovbryn i skovens yderkant.

Hvis der er tale om en form for kile ind i skoven, og er den yderste del 12 meter bred eller mere, skal der være skovbryn langs kilen. Mangler dette, skal du opmåle hvor stort et areal, der burde have været plantet skovbryn på. Du skal samtidig lave en vurdering af i hvilken grad det manglende skovbryn påvirker skoven.

Du skal derfor notere dig:

- Hvilket verdenshjørne er kilen åben imod?
- Er kilen placeret udsat for vinden på en bakketop eller i læ i en lavning?
- Er landskabet åbent eller er der nærliggende (fred)skov eller lignende, som giver læ?

Du kan komme ud for, at ansøger har rykket tilplantningen, så der er et mellemrum mellem den eksisterende fredskov og skovrejsningsprojektet. Er det tilfældet, skal du opmåle hvor stort et areal, der burde have været plantet skovbryn på. Du skal samtidig lave en vurdering af i hvilken grad det manglende skovbryn påvirker skoven.

Du skal derfor notere dig:

- Hvad er afstanden mellem skovrejsningsprojektet og den eksisterende fredskov?
- Hvilket verdenshjørne er skovrejsningen åben imod?
- Er projektet placeret udsat for vinden på en bakketop eller i læ i en lavning i forhold til den eksisterende fredskov?

Husk at udfylde AOV-skemaet.

Besigtigelse af skovbryn ved afsyning og afrapportering

Der er en række forpligtigelser til udformningen af skovbrynet. Du skal i rapportens pkt. e.12 beskrive, hvordan du har vurderet, at skovbrynet lever op til samtlige forpligtigelser. På en afsyning skal skovbrynet besigtiges. Hvis du vurderer, at det enkleste er at optælle en prøveflade eller to, gør du det et sted, du vurderer er repræsentativt for brynet. Har du fået fortalt hvordan skovbrynet er plantet eller fået udleveret en tilplantningsplan, må du gerne sammenholde det med det faktiske observerede. Du må aldrig godkende at en tilplantning opfylder alle forpligtigelser alene ud fra en tilplantningsplan eller anden dokumentation.

3.6.1 Mindstekrav til antal levende planter

Du skal vurdere, om der er plantet tilstrækkeligt med planter. Du kan enten måle række- og planteafstand som beskrevet i afsnit 2.6 eller udlægge en enkelt prøveflade. Begge dele foretages et sted, du som kontrollør vurderer er repræsentativt for skovbrynet. Du skal i rapporten beskrive hvilken metode, du har anvendt, samt resultatet.

Tabel 3.1: Krav til plantetal

Skovtype	Antal stk. pr. ha
Løvskovsbryn:	4.000 stk./ha.

3.6.2 Tilladte arter i skovbryn

I skovbryn må alene plantes følgende arter:

Tabel 3.2: Oversigt over hvilke arter, der er tilladt at plante i skovbryn

Løvtræer			
Ask	Dunbirk	Småbladet lind	Vinter-eg
Avnbøg	Fugle-kirsebær	Spidsløn	Vorte-birk
Bøg	Rødel	Stilkeg	Ær
Småtræer			
Alm. Røn	Mirabel	Navr	
Sejlepil	Sejlerøn	Skov-æble	
Buske			
Alm. Hvidtjørn	Engriflet hvidtjørn	Gråpil	Rød kornel
Alm. Hyld	Fjeldribs	Klitrose	Slåen
Alm. Hæg	Femhannet pil	Koral-hvidtjørn	Tørst
Benved	Hassel	Kristtorn	Vrietorn
Blågrøn rose	Havtorn	Kvalkved	Æblerose
Dunet gedebled	Hunderose	Krybende pil	Øret pil
Nåletræer			
Hvidgran	Sitkagran	Skovfyr	Østrigsk fyr

Du vurderer om forpligtigelsen er opfyldt ved at du besigtiger skovbrynet. Finder du ikke-tilladte arter, skal du beskrive omfanget. Dokumenter arten med fotos – du skal dog ikke fotografere samtlige planter.

Har du i forbindelse med afsyningen modtaget materiale, der viser, at der kan være anvendt ikke-tilladte arter i skovbrynet, skal du undersøge dette. Det kan f.eks. være en tilplantningsplan eller en faktura.

3.6.3 Skovbrynet bredde

Mod nord og vest skal bryn være mindst 20 m brede, mod syd og øst mindst 10 m. Vurder ved afskridning eller stikprøvemåling. Kan du se brynet på et ortofoto i IMK uden vandmærket "midlertidige data", kan det også anvendes.

Hvis brynene er for smalle, foretager du en opmåling. Du skal måle fra skel mellem skov og anden anvendelse, dog højst 1,5 m fra rodhalsen af den yderste planterække og til midten af sporet. Er der ikke et spor mellem skovbrynet og kerneskov, skal du gå midt mellem planterækkerne. Skriv hvilken metode, du har brugt, f.eks. at du har målt med stålmålebånd.

Er forpligtigelsen ikke overholdt, skal du opgøre, hvor stor en del af det samlede skovbryn, det drejer sig om, og aflevere en arealopmåling herfor.

Skovbryn uden for tilsagnsarealet

Hvis en del af skovbrynet ligger uden for tilsagnsarealet, skal bredden af skovbrynet inden for tilsagnsarealet opmåles, hvis denne del ikke i sig selv opfylder breddekravet. Hvis breddekravet ikke er opfyldt, skal du dertil opmåle den samlede bredde for skovbrynet inden for og uden for tilsagnet for at afgøre, om det samlet set vil kunne opfylde breddekravet.

Ansøger skal høres på forholdene. Høringspunktet indeholder en vejledning om, at breddekravet kan godkendes, såfremt den del af skovbrynet der befinder sig uden for tilsagnsarealet pålægges fredskovspligt. Hvis den resterende del af skovbrynet ikke kan pålægges fredskovspligt, f.eks. hvis det er plantet på anden ejers jord kan det ikke medregnes i skovbrynets samlede bredde. I så fald kan der ikke rettes op på en fejl, hvor skovbrynet inden for tilsagnsarealet er for smalt. Husk derfor at vær opmærksom på matrikelskel eller andre hindringer for notering af fredskovspligten.

Bemærk, at der aldrig kan gives tilskud til skovbryn uden for tilsagnsarealet. Dette kan udelukkende bidrage til, at opfyldelse af breddekravet ikke underkendes.

3.6.4 Ingen langsgående spor i skovbrynet

Der må ikke være langsgående spor i de yderste 10 meter af skovbrynet. Du vurderer det ved afskridtning eller stikprøvemåling der, hvor afstanden mellem skovkant og spor ser ud til at være smallest. Du skal måle fra skel mellem skov og anden anvendelse, dog højst 1,5 meter fra rodhalsen af den yderste planterække og til 1,5 meter fra rodhalsen af planterækken ind mod sporet. Er der plantet 6 rækker med en afstand af 1,5 meter, og ligger skel mellem skov og anden anvendelse mere end 1,5 meter fra den yderste række, vil der være $7 \times 1,5 \text{ meter} = 10,5 \text{ meter}$.

Er forpligtigelsen ikke overholdt, skal du opgøre, hvor stor en del af det samlede skovbryn, det drejer sig om.

3.6.5 Mindst 20% buske

Mindst 20% af det som minimum krævede plantetal for skovbrynet (4.000 stk. pr. ha) skal være buske (dvs. 800 stk. pr. ha). Det fremgår af tabel 3.3 hvilke buske, du kan tælle med. Vurderer du, at der er for få buske, skal du udlægge prøveflader for at dokumentere dette.

3.6.6 Maksimalt 40% buske, småtræer og ammer

Buske, småtræer og ammer må maksimalt udgøre 40% af det samlede antal planter, der udgør skovbrynet. Det fremgår af tabel 3.3 hvilke buske og småtræer, du kan tælle med. Vurderer du, at der er for mange buske, småtræer og ammer, skal du udlægge prøveflader for at dokumentere dette.

3.6.7 Nåletræer

Der må indplantes maksimalt ét nåletræ pr. 30 m bryn i længderetningen og kun hvor det er egnskarakteristisk. Der må kun anvendes arter fra tabel 3.3.

Er der plantet flere, skal du opgøre omfanget og afstanden mellem de enkelte træer.

3.6.8 Skovbrynets opbygning

Buskene skal fordeles i hele brynets bredde, eller plantes langs en gradient, så der plantes forholdsvis flest buske i de yderste rækker af skovbrynet. Der må ikke være 100% buske i de(n) yderste række(r). Hvis du vurderer, at skovbrynet ikke lever op til ovenstående, dokumenteres fejl ved at beskrive plantemønster og artssammensætning i hele brynets bredde, suppleret med fotos.

3.7 Løvtræsbevoksninger

Ansøger kan søge om tilskud til løvtræsbevoksninger. Der er en række forpligtigelser til løvtræsbevoksningerne.

Du skal i rapportens pkt. e.13 beskrive, hvordan du har vurderet, at løvtræsbevoksningerne lever op til samtlige forpligtigelser. På en afsyning skal løvtræsbevoksningerne besigtiges. Der kan være flere forskellige bevoksningstyper (bevoksningsliitra) i samme projekt. De skal alle sammen leve op til forpligtigelserne hver især. Hvis du vurderer, at det enkleste er at optælle en prøveflade eller to, gør du det et sted, du vurderer er repræsentativt for tilplantningen. Har du fået fortalt hvordan bevoksningerne er plantet eller fået udleveret en tilplantningsplan, må du gerne sammenholde det med det faktiske observerede. Du må aldrig godkende at en tilplantning opfylder alle forpligtigelser alene ud fra en tilplantningsplan eller anden dokumentation.

3.7.1 Mindstekrav til antal levende planter

Du skal vurdere, om der er plantet tilstrækkeligt med planter. Du kan enten måle række- og planteafstand som beskrevet i afsnit 2.6 eller udlægge en enkelt prøveflade. Begge dele foretages et sted, du som kontrollør vurderer er repræsentativt for løvtræsbevoksningen. Du skal i rapporten beskrive hvilken metode, du har anvendt, samt resultatet.

Tabel 3.3: Krav til plantetal

Skovtype	Antal stk. pr. ha
Løvtræsbevoksninger:	4.000 stk./ha.

3.7.2 Anvendte træarter

Der skal anvendes træarter, der er egnede til skovdrift på lokaliteten. Der må ikke være plantet invasive arter (bjergfyr, contortafyr, glansbladet hæg, rynket rose, kinesisk vokstræ, mesquite-træ, skyrækker og tåre-akacie). Desuden gives der ikke tilskud til nobilis og nordmannsgran, til prydvækster, frugtplantager (frugttræer), energiafgrøder og lign. Pil og poppel må gerne anvendes, men ikke dyrkes som energiafgrøder.

Hvis der er plantet invasive arter, prydvækster, nobilis eller nordmannsgran noteres art og omfanget gøres op (antal og areal). Det samme gælder af frugttræer. Er det nødvendigt at udlægge prøveflader, skal du gøre som beskrevet i afsnit 2.7. Dokumenter art(er) med fotos.

3.7.3 Mindst 75% løvtræer

Minimum 75% af det samlede antal planter der udgør løvtræsbevoksningen skal være løvtræer. Buske, småtræer og ammetræer indgår ikke i opgørelsen.

3.7.4 Nåletræsholme

Ansøger må gerne plante holme af nåletræer. Den enkelte holm skal være mindre end 0,10 ha. Der skal være mindst 20 meter mellem holmene. Desuden skal holmen være omkranset af kernebevoksningen fra den bevoksningsliitra, den er en del af. Det betyder, at der skal være mindst en række planter med indblanding af bevoksningens hovedtræart mellem holmen og spor eller tilstødende bevoksningsliitra.

Er holmene synlige på ortofotos i IMK uden vandmærket "midlertidige data", kan du foretage vurderingen ved at måle i IMK. Ellers skal du foretage vurderingen i marken ved at måle eller skridte af. Er kravet ikke overholdt, dokumenteres fejlen med opmåling med antenne og iPad eller opmåling med stål-målebånd.

Bemærk at holmene indgår i den blivende indblanding. For at kunne udregne indblandingsprocenten, skal du opmåle arealet af holmene og bevoksningens samlede areal. Tjek at plante- og rækkeafstand er den samme. Er nåletræerne ikke plantet på samme afstand som resten af bevoksningen, skal du udlægge en prøveflade eller måle række- og planteafstand for at kunne beregne nåletræsandelen i bevoksningen.

Bemærk at indblandingen skal være jævnt fordelt. Er nåletræsholmene den eneste blivende indblanding i bevoksningen, skal holmene derfor være jævnt fordelt. Er der nåletræsholmene ikke jævnt fordelt, skal der være indblandet en blivende træart på resten af arealet. Er der ikke det, overholder bevoksningslitraen ikke kravet om at den blivende indblanding skal være jævnt fordelt.

3.7.5 Mindst 50% hjemmehørende arter

Mindst 50% af det samlede plantetal skal udgøres af følgende hjemmehørende arter:

Tabel 3.4: Hjemmehørende arter

Hjemmehørende arter		
Navn	Spidsløn	Ær
Rødel	Vortebirk	Dunbirk
Avnbøg	Bøg	Ask
Skovæble	Skovfyr	Bævreasp
Fuglekirsebær	Vintereg	Stilkeg
Småbladet lind		

Bemærk at der kun indgår to hjemmehørende småtræer og ingen buske. Du skal derfor først og fremmest foretage vurderingen ud fra hovedtræarten og de anvendte indblandingsarter. Rødel, birk og skovfyr indgår som hjemmehørende, selvom de anvendes som ammetræer. Er hovedtræarten ikke hjemmehørende, f.eks. røddeg, ægte kastanje eller valnød, er det vigtigt, at du vurderer, om bevoksningen i øvrigt lever op til forpligtigelsen.

3.7.6 Mindst 10% indblanding en anden blivende træart

Mindst 10% af skal være en anden træart end hovedtræarten. Indblandingen skal kunne overtage arealet, hvis hovedtræarten går tabt. Indblandingen skal være jævnt fordelt over bevoksningslitraen. Indblandingen kan ske som enten enkelttræer, rækker eller grupper eller en blanding heraf. Buske, småtræer og ammer kan derfor ikke indgå i vurderingen.

3.7.7 Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer

Op til 20% må være småtræer, buske og/eller ammer. Den samme plante kan ikke både regnes som amme og som en del af 10% indblanding, da indblandingen skal kunne blive en del af det fremtidige kronetag.

3.8 Nåletræsbevoksninger

Ansøger kan søge om tilskud til nåletræsbevoksninger. Der er en række forpligtigelser til nåletræsbevoksningerne.

Du skal i rapportens pkt. e.13 beskrive, hvordan du har vurderet, at nåletræsbevoksningerne lever op til samtlige forpligtigelser. På en afsyning skal nåletræsbevoksningerne besigtiges. Der kan være flere forskellige bevoksningstyper i samme projekt. De skal alle sammen leve op til forpligtigelserne hver især. Hvis du vurderer, at det enkleste er at optælle en prøveflade eller to, gør du det et sted, du vurderer er repræsentativt for tilplantningen. Har du fået fortalt hvordan bevoksningerne er plantet eller fået udleveret en tilplantningsplan, må du gerne sammenholde det med det faktiske observerede. Du må aldrig godkende at en tilplantning opfylder alle forpligtigelser alene ud fra en tilplantningsplan eller anden dokumentation.

3.8.1 Mindstekrav til antal levende planter

Du skal vurdere, om der er plantet tilstrækkeligt med planter. Du kan enten måle række- og planteafstand som beskrevet i afsnit 2.6 eller udlægge en enkelt prøveflade. Begge dele foretages et sted, du som kontrollør vurderer er repræsentativt for nåletræsbevoksningen. Du skal i rapporten beskrive hvilken metode, du har anvendt, samt resultatet.

Tabel 3.5: Krav til plantetal

Skovtype	Antal stk. pr. ha
Nåletræsbevoksninger:	2.800 stk./ha

3.8.2 Anvendte træarter

Der skal anvendes træarter, der er egnede til skovdrift på lokaliteten. Der må ikke være plantet invasive arter (bjergfyr, contortafyr, glansbladet hæg, rynket rose, kinesisk vokstræ, mesquite-træ, skyrækker og tåre-akacie). Desuden gives der ikke tilskud til nobilis og nordmannsgran, til prydvækster, frugtplantager (frugttræer), energiafgrøder og lign. Pil og poppel må gerne anvendes, men ikke dyrkes som energiafgrøder.

Hvis der er plantet invasive arter, prydvækster, nobilis eller nordmannsgran noteres art og omfanget gøres op (antal og areal). Det samme gælder af frugttræer. Er det nødvendigt at udlægge prøveflader, skal du gøre som beskrevet i afsnit 2.7. Dokumenter art(er) med fotos.

3.8.3 Mindst 10% indblanding af løv eller tre blivende nåletræsarter

For at sikre robuste skove, skal mindst 10% af det samlede plantetal i hver bevoksning være løvtræ af en blivende art eller bevoksningen skal være en blanding af mindst tre blivende nåletræsarter, der hver især udgør mindst 10% af det samlede plantetal. Buske, småtræer og ammer kan derfor ikke indgå i vurderingen. Vær særlig opmærksom på lærk, der ofte anvendes som ammetræ. I så fald vil den ofte være indblandet rækkevist på de fremtidige spor.

3.8.4 Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer

Op til 20% må være småtræer, buske og/eller ammer. Den samme plante kan ikke både regnes som amme og som indblanding nævnt ovenfor, da indblandingen skal kunne blive en del af det fremtidige kronetag.

3.9 Forstlig pleje

Der skal foretages forstlig pleje. Det betyder, at den etablerede kultur skal sikres gode vækstmuligheder. Der skal derfor renholdes efter behov. Der skal efterbedres med træer og buske efter behov. Hvis der er (begyndende) problemer med ukrudt og/eller vildtbid, eller hvis der er behov for (pletvis) efterbedring eller vedligehold af hegn, noteres det, og du må gerne informere tilsagnshaver, så tilsagnshaver har mulighed for at rette op, så projektet ikke mislykkes.

Dine bemærkninger i dette felt vil have betydning for en efterfølgende kontrol. Beskriv derfor altid om der foretages renholdelse eller ej. Bemærk, der sanktioneres ikke for manglende pleje alene. Rapporten er derfor OK, selvom der er sat kryds i nej, så længe alle andre forpligtigelser er OK.

3.10 Særlige vilkår

Tilsagnet kan være givet på særlige vilkår. I så fald skal du vurdere, om de særlige vilkår er fulgt. Det vil ofte indebære, at du enten på ortofoto uden vandmærket "midlertidige data" eller i felten skal tage en stikprøvemåling af om f.eks. et afstandskrav er overholdt. Ved fortidsminder kan du tjekke det ved at slå lag til i IMK. Hvis der ikke fremgår et egentlig afstandskrav af det særlige vilkår i forbindelse med f.eks. et §3-areal, skal du alene kontrollere, at der ikke er plantet på §3-arealet. Husk at underrette den relevante myndighed, hvis et særligt vilkår stillet af anden myndighed er overtrådt.

Har museet bedt om at blive underrettet inden tilplantningen påbegyndes, kan sagsbehandleren bede dig om at se dokumentation for at det er sket. Det kan f.eks. være en mail til museet eller et telefonnotat fra museet. Det er ansøgers opgave at fremskaffe dokumentationen.

Har kommunen stillet krav om anvendelse af bestemte træarter, vurderes dette, hvis det er muligt ud fra kommunens vilkår. Bemærk, at kommunen kun har hjemmel til at stille et vilkår om anvendelse af bestemte arter, hvis der dispenseres fra beliggenhed i et område, der er udpeget som "Negativ skovrejsning".

Hvis der er tale om servitutter afhænger kontrollen af servituttens indhold. De fleste handler om ledningen enten over eller under jorden.

Er ledningen over jorden, kan du godt kontrollere, om arealet under ledningen er tilplantet, og om der er holdt de oplyste respektafstande.

Er ledningen under jorden, kan du ikke *kontrollere*, om der er holdt en bestemt afstand til ledningen. Du kan *vurdere*, om der f.eks. er et spor, der ser ud til at have samme forløb som ledningen, såfremt der er et ledningskort på sagen. Er du blevet bedt om at foretage denne vurdering, og er der IKKE anlagt spor eller stier, der ser ud til at opfylde kravet, skriver du, at du *ikke* har kunnet konstatere spor eller stier, der passer med ledningens forløb.

Er du i tvivl om, hvordan et særligt vilkår skal forstås og kontrolleres, skal du kontakte Vagttelefonen.

3.11 Tilladelse til pålæggelse af fredskovspligt

Sagsbehandleren kan have bedt dig om at følge op på et eller flere forhold, der ligger til grund for tilladelsen til pålæggelse af fredskovspligt. Det kan være særlige vilkår for tilladelsen. Det kan også af sagsfremstillingen fremgå, at ansøger har skullet tilrette sit projekt og/eller sin tilplantningsplan for at få tilladelsen. I sådanne tilfælde skal du følge op på, om tilladelsen er overholdt. Du skriver, hvordan du har undersøgt spørgsmålet og svaret her.

3.12 Andre kontrollerede forhold

Sagsbehandleren kan have bedt dig om at kontrollere et bestemt spørgsmål. Du skriver, hvordan du har undersøgt spørgsmålet og svaret her. Hvis du ikke forstår spørgsmålet, skal du kontakte Vagttelefonen.

3.13 Skovens opbygning

Du skal udfylde skema F, hvis sagsbehandleren har bedt dig om det. Du udfylder også skema F, hvis du konstaterer, at ansøger ikke har plantet i overensstemmelse med tilsagnet, og at der dermed kan være tvivl om et eller flere krav til skovens opbygning ikke er overholdt.

3.13.1 Projekt med et delareal – arealets bredde samt eventuelt tracé

Består skoven af et delareal (en mark i IMK), skal bredden af arealet alle steder være 40 meter. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at der ikke gives tilskud til arealer, der mere har karakter af læhegn end skov. Det kan f.eks. være smalle forbindelser, der binder to marker sammen, eller en mark, der et eller flere steder smaller ud.

Hvis sagsbehandleren har bedt dig om at måle et eller flere steder, skal du måle der. Opmålingen foretages 1,5 meter fra yderste række i den ene side til 1,5 meter fra yderste række i den anden side af arealet. Du skal desuden oprette en observation på del af arealet, der ikke opfylder kravet.

Er marken ikke tilplantet i overensstemmelse med tilsagnet, skal du foretage ovennævnte opmålinger de steder, hvor arealet ikke længere opfylder kravet.

Læg mærke til, om der er landskabelige forhold, som gør, at tilplantningen ikke kan blive bredere. Det kan være vandløb, veje eller andre naturlige skel. Det skal bruges i vurderingen af overtrædelsen alvor.

Bemærk – er strimlen under 30 meter bred, vil der også være et eller flere skovbryn, der er for smalle. Du skal derfor også lave en fejl under skovbryn.

Arealet kan være skåret igennem af et tracé, der ikke kan tilplantes, og stadig være et sammenhængende areal. Tracéet kan f.eks. være et areal med ledninger. Tracéet må maksimalt være 12 meter bredt. Er det bredere, er der tale om to delarealer.

Bemærk, er tracéet bredere end 12 meter, skal der være skovbryn ud mod tracéet. Du skal derfor også kontrollere, om der mangler skovbryn.

3.13.2 Alle projekter – kerneskovens størrelse

Alle projekter skal have mindst et delareal med et kerneareal, der er tilstrækkeligt stort til at der kan udvikles et egentligt skovklima. Delarealets løvtræs- og nåltræsbevoksninger udgør kernearealet, mens skovbrynet er uden for kernearealet.

Derfor skal mindst et delareal have et kerneareal, der måler mindst 50 meter x 50 meter.

Du skal foretage opmålingen der, hvor du vurderer, at kernearealet er bredest. Du skal kunne måle mindst 50 meter på begge leder. De to linjer i opmålingen skal mødes i en vinkel på 90 grader (vinkelret). De to linjer kan skære hinanden et vilkårligt sted, så figuren kan ligne et plus, et kryds, et (skævt) kors, et L etc.

Du skal ved opmåling forholde dig til spor på følgende måde:

- Er der et spor under 6 meter mellem skovbrynet og kernen, måler du fra midten af sporet.
- Er sporet mere end 6 meter bredt, måler du 1,5 meter fra den yderste række i kerneskoven.
- Er der ikke et spor mellem skovbryn og kerneskoven, måler du fra midt mellem rækkerne.

Du foretager opmåling, hvis sagsbehandleren har bedt dig om det. Er projektet ikke tilplantet i overensstemmelse med tilsagnet, skal du foretage ovennævnte opmålinger de steder, hvor projektet ikke længere opfylder kravet.

3.13.3 Projekter med flere delarealer – delarealernes størrelse, bredde samt eventuelt tracé

Det enkelte fritliggende delareal skal være på mindst 1,00 ha tilplantet areal. Grænser delarealet op til et skovbevokset areal, der er noteret som fredskov eller er pålagt fredskovspligt i Miljøstyrelsens tilladelse, skal det samlede fredskovsareal inklusiv tilplantningen være mindst 1 ha og beliggende på den samme samlede faste ejendom.

Er der mere end et delareal i projektet, skal det enkelte delareal måle mindst 40 meter x 40 meter. Du skal foretage opmålingen der, hvor du vurderer, at delarealet er bredest. Du skal kunne måle mindst 40 meter på begge leder. De to linjer i opmålingen skal mødes i en vinkel på 90 grader (vinkelret). De to linjer kan skære hinanden et vilkårligt sted, så figuren kan ligne et plus, et kryds, et (skævt) kors, et L etc. Opmålingen foretages 1,5 meter fra yderste række i den ene side til 1,5 meter fra yderste række i den anden side af arealet.

Det enkelte delareal kan være skåret igennem af et tracé, der ikke kan tilplantes, og stadig være et sammenhængende areal. Tracéet kan f.eks. være et areal med ledninger. Tracéet må maksimalt være 12 meter bredt. Er det bredere, er der tale om to delarealer.

Bemærk, er tracheet bredere end 12 meter, skal der være skovbryn ud mod tracheet. Du skal derfor også kontrollere, om der mangler skovbryn.

Du foretager opmåling af et eller flere ovennævnte krav, hvis sagsbehandleren har bedt dig om det. Er projektet ikke tilplantet i overensstemmelse med tilsagnet, skal du foretage ovennævnte opmålinger de steder, hvor projektet ikke længere opfylder kravet.

3.13.4 Dispensation

Projekttilskud har mulighed for at dispensere for ovennævnte regler om arealernes bredde samt kerneskovens bredde. Dispensationen skal være vedlagt kontrolgrundlaget. Du skal kontrollere, at dispensationen er fulgt. Er der afvigelser, skal du beskrive og dokumentere disse.

3.14 Skiltning

Bemærk, at projektperioden kan være udløbet, når afsyningen finder sted.

Hvis der skiltes, skal der vedlægges foto, der viser placering af skiltet samt foto af skiltet, hvor teksten SKAL kunne læses.

Angiv størrelse på skilt (A4/A3, eller andet). Såfremt skiltet virker af utilstrækkeligt kvalitet/holdbarhed, skriv bemærkning herom og dokumenter med fotos.

Hvis skiltet ikke er identisk, tages fotos jf. afsnit 2.9 "skiltning".

Hvis ansøger har en erhvervmæssig hjemmeside, hvor skoven omtales, noterer du hjemmesidens adresse. I den efterfølgende sagsbehandling vil det blive undersøgt, om hjemmesiden lever op til kravene om brug af logo mv.

4. 5% kontrol

Ifølge kontrolforordningen skal en kontrol på stedet efterprøve, om investeringen er gennemført. Kontrollen skal omfatte alle kriterierne for støtteberettigelse, tilsagn og forpligtigelser, og de indsendte data skal efterprøves ved kontrol af regnskabsbilag og andre dokumenter. Om nødvendigt foretages kontrollen på grundlag af oplysninger eller kommercielle dokumenter i tredje parts besiddelse,

Ved en 5 % kontrol skal du foretage optælling af prøveflader. Du stopper først optælling af prøveflader, når du er sikker på at kunne dokumentere, at skovrejsningsprojektet lever op til alle forpligtigelserne i ordningen. Desuden omfatter 5 % kontrol en kontrol af bilag og andre dokumenter.

4.1 Areal (Projektareal)

4.1.1 Forberedelse

Du skal altid inden besøget slå sagen op i IMK for at se om det bevoksede areal kan ses på seneste ortofoto. Du skal desuden sikre dig, at der ikke er søgt om udbetaling af tilskud til arealer, der var bevoksede på tilsagnstidspunktet. Se om der er beboelser eller haver i nærheden af projektarealet. Vurder, om projektet ligger tæt på ikke at opfylde forpligtigelserne til størrelse og udformning. Du skal være forberedt på at skulle udfylde rapportens skema F, hvis manglende tilplantning af arealet betyder, at et eller flere forpligtigelser ikke er opfyldt.

4.1.2 Besigtigelse

Du skal kontrollere at det indberettede areal lever op til reglerne for opgørelse af arealer. Læs mere i afsnit 2.5. Er det indberettede areal korrekt, opretter du en observation ud fra mark, som godkender arealet. Er der fejl, opretter du en eller flere observationer og beskriver fejlen på det pågældende areal.

Du skal i kontrolrapportens pkt. e.4 beskrive, hvordan du har kontrolleret, at arealet lever op til alle forpligtigelserne nedenfor. Du skal desuden beskrive, hvad du har konstateret.

4.1.3 Arealet skal være tilplantet

Du skal kontrollere, om det indberettede areal er tilplantet med de kulturtyper, der er søgt om tilskud til. Bemærk at:

- En OK tilplantning med skovbryn/løvskov også kan godkendes som nåleskov

Opret en observation, der viser, at arealet kun kan få lav sats, selvom det er tilplantet som skovbryn eller løvtræ.

Arealet skal have været i landbrugsmæssig drift inden tilplantningen. Dette er kontrolleret administrativt. Konstaterer du, at der alligevel er medtaget arealer, som normalt ikke er landbrugsarealer, f.eks. læhegn eller krat, skal du gøre opmærksom på det i rapporten. Opret observation på arealet og træk det fra arealopgørelsen i rapporten. Sagen kan ikke afleveres som OK.

4.1.4 Spor medregnet i det indberettede areal

Du skal ved opmåling kontrollere, at spor ikke er over 6 meter bredde målt fra rodhals til rodhals. Du foretager en eller flere stikprøver, hvor sporet ser bredest ud. Er sporet over 6 meter bredt, skal du måle det fra som lysåbent areal. Der kan ikke medregnes kørspor uden for skovbrynet.

4.1.5 Utilplantede arealer medregnet i det indberettede areal

Du skal ved opmåling kontrollere, at utilplantede arealer inde i bevoksningen ikke er over 0,10 ha hver især. Er det større, skal det måles fra med GPS. Bemærk at utilplantede arealer ud til spor ikke kan medregnes som en del af det tilplantede areal. Er de over 100 m², skal det måles fra.

4.1.6 Afstandskrav til beboelse og have

Sagsbehandlerpraksis er ændret i 2022. Du kan derfor komme ud for, at der er givet tilsagn til arealer, der ligger for tæt på beboelse og/eller have. Sagsbehandleren kan have gjort opmærksom på at forpligtigelsen ser ud til at være overtrådt i forbindelse med forberedelse af sagen. Selvom der ikke er en sådan bemærkning, skal du kontrollere, at forpligtigelsen er overholdt.

Der gives ikke tilskud til skovrejsning til arealer, der ligger op til have og/eller beboelse, uanset om det er ansøgeres egen ejendom eller naboejendom. Øst og nord for skoven er afstanden 30 m, vest og syd for skoven er afstanden 15 m.

Kravet gælder også selvom der mellem have eller beboelse er vej, å, eksisterende læhegn el. lign. og projektarealet derfor ikke ligger direkte til skel.

Have er ethvert areal, der anvendes rekreativt. Ofte vil der være hæk, stakit, legeredskaber, prydvækster, frugttræer eller køkkenhave. Men det kan også være en græsplæne.

Beboelse er bygninger, der er registreret som beboelse i BBR. Det kontrolleres ved at søge på ejendommens adresse på www.bbr.dk.

Følgende koder er beboelse:

- 110 Stuehus på landbrugsejendom
- 120 Fritliggende enfamilieshus
- 130 Rækkehus/kædehus eller dobbelthus
- 140 Etagebebyggelse
- 150 Kollegier
- 160 Døgninstitution
- 190 Andet byggeri til helårsbeboelse

Arealerne må gerne tilplantes, men det skal ske for egen regning. Er de tilplantede, skal hele arealet måles op og arealet fradrages, så det sikres, at der ikke udbetales mere støtte end ansøger er berettiget til.

Kontroller om forpligtigelsen er overholdt ved at måle afstanden fra det indberettede areal og til eventuelle haver og/eller bygninger på målfast ortofoto i IMK. Det kan med fordel gøres inden kontrollen. Ser det ud som afstanden ikke er holdt, skal du kontrollere det på kontrollen. Opret observation på arealer, der ligger for tæt på have og/eller bygninger og fradrag dem i arealopgørelsen.

4.2 Pesticider og biocidholdige produkter

Anlæg skal ske uden brug af pesticider og biocidholdige produkter.

Der må ikke være tegn på, at der er brug af pesticider f.eks. visne urter i områder, hvor urtevegetationen burde være grøn. Forbuddet omfatter enhver form for pesticider f.eks. også smøring mod vildtbid.

Det er muligt at søge dispensation, hvis allerede plantet kultur ellers vil gå tabt. Det vil fremgå af bemærkningerne, hvis der er givet dispensation til brug af pesticider.

4.3 Ingen dybdegående jordbearbejdning

Hvis der er givet tillæg for etablering uden dybdepløjning eller grubning, må dette ikke være sket. Hvis der er tvivl, kontrolleres dette med jordspyd.

Hvis ansøger ikke har søgt om tillægget, sætter du kryds i "Ikke relevant" og skriver, at der ikke er søgt om tillægget under bemærkninger.

4.4 Provenienser

Der er forskellige krav til provenienser afhængigt af, hvilke træarter der anvendes i projektet. Arterne fremgår af de to tabeller 4.1.A og 4.1.B i henholdsvis afsnit 4.4.1 og 4.4.2.

Du skal bede om at se følgeseddel eller faktura, hvoraf provenienserne fremgår. Følgeseddel eller faktura skal komme fra planteskolen, da denne er underlagt herkomstkontrollen. Tag et billede af dokumentationen. Du skal derefter kontrollere, at de anvendte provenienser er godkendte.

Ansøger kan have søgt om dispensation f.eks. på grund af mangel på frø eller planter af de godkendte herkomster. Dispensationen skal være vedlagt kontrolgrundlaget.

Manglende dokumentation

Får du ikke dokumentation som aftalt, skal du sende ansøger en skriftlig anmodning om at fremsende dokumentation. Kontakt Vagttelefonen for vejledning til anmodningen.

Kontrol af oplysninger

Du skal kontrollere, at oplysningerne på følgeseddel eller faktura er korrekte. Det skal du gøre ved mindst én af følgende muligheder:

- Plantematerialet optræder på kåringslisten for det pågældende land:
<https://lbst.dk/virksomheder/skovbrug/herkomstkontrol-og-kaaring/kaaring-af-forstligt-formeringsmateriale/link-til-andre-kaaringsfortegnelser>.
  - For danske provenienser skal du benytte den danske liste over kårede frøavlsbevoksninger:
<https://lbst.dk/virksomheder/skovbrug/herkomstkontrol-og-kaaring/kaaring-af-forstligt-formeringsmateriale/liste-over-kaarede-froeavlsbevoksninger>
Her finder du også en liste for nedlagte kåringer.
- Kåringskategori og -formål fra plantefaktura stemmer overens med oplysningerne på EU Kommissionens database over forstligt formeringsmateriale FOREMATIS:
<https://ec.europa.eu/forematis/>

Du skal ikke benytte plantevalg.dk til ovenstående.

Fejl i oplysninger

Hvis der er uoverensstemmelse mellem oplysningerne på følgeseddel eller faktura og dem du finder ved ovenstående fremgangsmåde, skal du anmode ansøger om at fremvise et stamcertifikat, og tage udgangspunkt i dette.

Høring

Der er forskellige høringstekster i brevet, afhængigt af om materialet underkendes ved ikke-godkendt kåringsformål eller -kategori.

Kan kåringsformål eller -kategori ikke godkendes, vil én af disse fejl i sig selv være nok til at underkende materialet. Du skal dog altid lave høring på alle punkter du konstaterer, der ikke opfylder kravene. Der kan forekomme tilfælde hvor der er fejl på plantefakturaen. Hvis ansøger i den forbindelse kan fremvise et stamcertifikat eller lignende der viser, at det ene krav faktisk er opfyldt, vil plantematerialet alligevel skulle underkendes på det andet krav der ikke er opfyldt. På den måde undgås det, at skulle foretage en ny høring på det andet krav. Dertil er det et forvaltningsretligt krav, at der foretages høring på alle forhold der kan have betydning for en sags afgørelse.

4.4.1 Træarter med fastsatte provenienser

Anvendes der arter som fremgår af tabel 4.1.A skal de leve op til to samtidige krav vedrørende:

- Herkomst
- Kåringsformål

Table 4.1.A: Træarter med fastsatte provenienser

Træarter med fastsatte provenienser	
ART	PROVENIENS
Bøg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger. 2. Schweizisk bøg fra Zürich området. 3. Tysk bøg fra godkendte frøavlsbevoksninger (Gebiet 81001, 02, 03, 07, 09, 23). 4. Slovakisk bøg fra godkendte frøavlsbevoksninger (Kakasovce eller Sigord). 5. Hollandsk og belgisk bøg fra godkendte frøavlsbevoksninger. 6. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for d. 57. breddegrad).
Stilkeg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Tysk stilkeg fra godkendte frøavlsbevoksninger (Gebiet 81701, 02, 03). 3. Hollandske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager. 4. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for den 57. breddegrad). 5. Norsk lokalitetsbestemt stilkeg fra Vestfold.
Vintereg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Norsk lokalitetsbestemt vintereg fra Agderkysten. 3. Tyske godkendte frøavlsbevoksninger (Gebiet 81801, 02, 03). 4. Polsk lokalitetsbestemt vintereg (frøkildezoner 313, 314 og 315).
Ær	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger. 2. Nordtyske godkendte bevoksninger og frøplantager (Gebiet 80101 og 02). 3. Hollandske godkendte frøavlsbevoksninger.
Småbladet lind	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger. 2. Nordtyske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (Gebiet 82301, 02 og 03). 3. Polsk lokalitetsbestemt småbladet lind fra frøzone 101-108, 152-154, 156-157, 301-307, 351-357 (Zonerne svarer til de ældre betegnelser 313, 314 og 315).
Rødel	<ol style="list-style-type: none"> 2. Danske kårede bevoksninger og frøplantager.
Birk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Sydsvenske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (syd for den 57. breddegrad). 3. Nordtyske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (Gebiet 80401 og 80501).
Rødgran	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Sydsvenske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (syd for den 57. breddegrad).
Sitkagran	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Sydsvenske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (syd for d. 57. breddegrad).
Douglasgran	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Godkendt frøplantage FP 232, (Frankrig).
Alm. ædelgran	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Italien/Calabrien, Gariglione nr. 120, 1600-1750 m.

	3. Rumænien lokalitetsbestemt, Maramures / Lapos.
Skovfyr	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager. 2. Nordtyske godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager (Gebiet 85101, 85102, 85103). 3. Baltisk lokalitetsbestemt fyr (Letland, Litauen, Nordøstpolen). 4. Vestnorsk lokalitetsbestemt fyr. 5. Godkendte frøavlsbevoksninger og frøplantager udvalgt til det sydsvenske område (syd for den 57. breddegrad).
Lærk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Danske kårede bevoksninger og frøplantager (europæisk lærk, japansk lærk og hybridlærk). 2. Europæisk lærk og japansk lærk fra nordtyske godkendte bevoksninger og frøplantager (Gebiet 83701 og 83901). 3. Hybridlærk, fra svenske eller tyske godkendte frøplantager.

Herkomst

Der skal anvendes provenienser blandt de anførte.

Kåringsformål

Plantematerialet skal være kåret til ét eller flere af følgende formål (eller tilsvarende, f.eks. *multifunktional forestry*):

- Vedproduktion
- Værn og læ

Det medfører, at træarter i tabel 4.1.A med kåringsformål som eksempelvis allé og park, juletræer og pyntegrønt, biomasse og energiskov ikke kan godkendes.

4.4.2 EU- og OECD regulerede træarter

Anvendes der "EU- og OECD regulerede træarter" fra tabel 4.1.B skal de leve op til to samtidige krav vedrørende:

- Artens funktion i bevoksningen
- Kåringskategori

Til sidst i dette afsnit er et beslutningstræ til kontrol af EU- og OECD regulerede arter.

Tabel 4.1.B: EU- og OECD regulerede træarter

EU- og OECD regulerede træarter	
DANSK NAVN	BOTANISK NAVN
Aleppofyr	<i>Pinus halepensis</i> Mill
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i> L.
Atlasceder	<i>Cedrus atlantica</i> Carr
Avnbøg	<i>Carpinus betulus</i> L.
Calabrisk fyr	<i>Pinus brutia</i> Ten.
Cembrafyr	<i>Pinus cembra</i> L
Contortafyr, klitfyr	<i>Pinus contorta</i> Loud.
Duneg	<i>Quercus pubescens</i> Willd
Frynseeg	<i>Quercus cerris</i> L.
Fuglekirsebær	<i>Prunus avium</i> L.
Græsk ædelgran	<i>Abies cephalonica</i> Loud
Gråel, hvidel	<i>Alnus incana</i> Moench
Kanarisk fyr	<i>Pinus canariensis</i> C. Schmidt
Korkeg	<i>Quercus suber</i> L.
Kæmpegran, grandis	<i>Abies grandis</i> Lind.
Libanonceder	<i>Cedrus libani</i> A. Richard
Monterayfyr	<i>Pinus radiata</i> D. Don
Panserfyr	<i>Pinus leucodermis</i> Antoine
Pinje	<i>Pinus pinea</i> L
Poppelarter	<i>Populus</i> spp. og kunstige hybrider mellem disse arter
Robinie	<i>Robina pseudoacaicia</i> L.
Rød-eg	<i>Quercus rubra</i> L.
Sibirisk lærk	<i>Larix sibirica</i> Ledeb
Smalbladet ask	<i>Fraxinus angustifolia</i> Vahl
Spansk ædelgran	<i>Abies pinsapo</i> Boiss
Spidsløn	<i>Acer platanoides</i> L.
Steneg	<i>Quercus ilex</i> L
Storbladet lind	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.
Strandfyr	<i>Pinus pinaster</i> Ait.
Ægte kastanje	<i>Castanea sativa</i> Mill
Østrigsk fyr	<i>Pinus nigra</i> Arnold

Artens funktion i bevoksningen

Plantematerialet skal være anvendt med henblik på et skovbrugsmæssigt formål. Du skal foretage en konkret vurdering af artens funktion i bevoksningen, den er en del af, for at kunne bestemme dette.

Der er ikke krav til kåringsformål. Kåringsformålet kan dog fortælle om plantematerialet er anvendt med henblik på et skovbrugsmæssigt formål, hvorved du kan bruge denne oplysning til at bestemme, om det lever op til kravet om artens funktion i bevoksningen.

- *Vedproduktion samt værn og læ*

Hvis plantematerialets kåringsformål er *vedproduktion* og/eller *værn og læ* (eller tilsvarende, f.eks. *multifunctional forestry*) anses det som værende anvendt med henblik på et skovbrugsmæssigt formål. En konkret vurdering er da ikke nødvendig.

- *Allé og parkformål*

Hvis plantematerialets kåringsformål er *allé og parkformål* kan det som udgangspunkt afvises som værende prydvækster. En konkret vurdering er da ikke nødvendig. Se dog undtagelse herunder:

- Hvis plantematerialets kåringsformål er *allé og parkformål* og tydeligt er plantet med henblik på et skovbrugsmæssigt formål kan det godkendes.

- *Juletræer og pyntegrønt samt biomasse og energiskov*

Kåringsformålene *juletræer og pyntegrønt* samt *biomasse og energiskov* indikerer, at plantematerialet ikke er anvendt med henblik på et skovbrugsmæssigt formål og kan derfor ikke godkendes.

Kåringskategori

Plantematerialet skal være kåret i én af følgende kategorier:

- Udvalgt (*selected*)
- Kvalificeret (*qualified*)
- Afprøvet (*tested*)

Læs i afsnit 3.4.2.1 hvad du skal gøre, hvis "EU- og OECD regulerede træarter" fra tabel 4.1.B tilhører følgende kategori:

- Lokalitetsbestemt (*source identified*)

4.4.2.1 Lokalitetsbestemt plantemateriale

Anvendes der "EU- og OECD regulerede træarter" fra tabel 4.1.B der er lokalitetsbestemt, skal det stamme fra én af følgende:

- En bevoksning (*stand*)
- En frøplantage (*seed orchard*)

Det medfører, at lokalitetsbestemte "EU- og OECD regulerede træarter" fra tabel 4.1.B der eksempelvis stammer fra en frøkilde (*seed source*) ikke kan godkendes.

Lokalitetsbestemt materiale skal også opfylde kravet vedrørende kåringsformål.

Tilsagn fra 2022

Beslutningstræ for

"EU- og OECD
regulerede
træarter".

Følg pilene.

Fodnoter

henviser til de

orange bokse der

indeholder

yderligere

information.

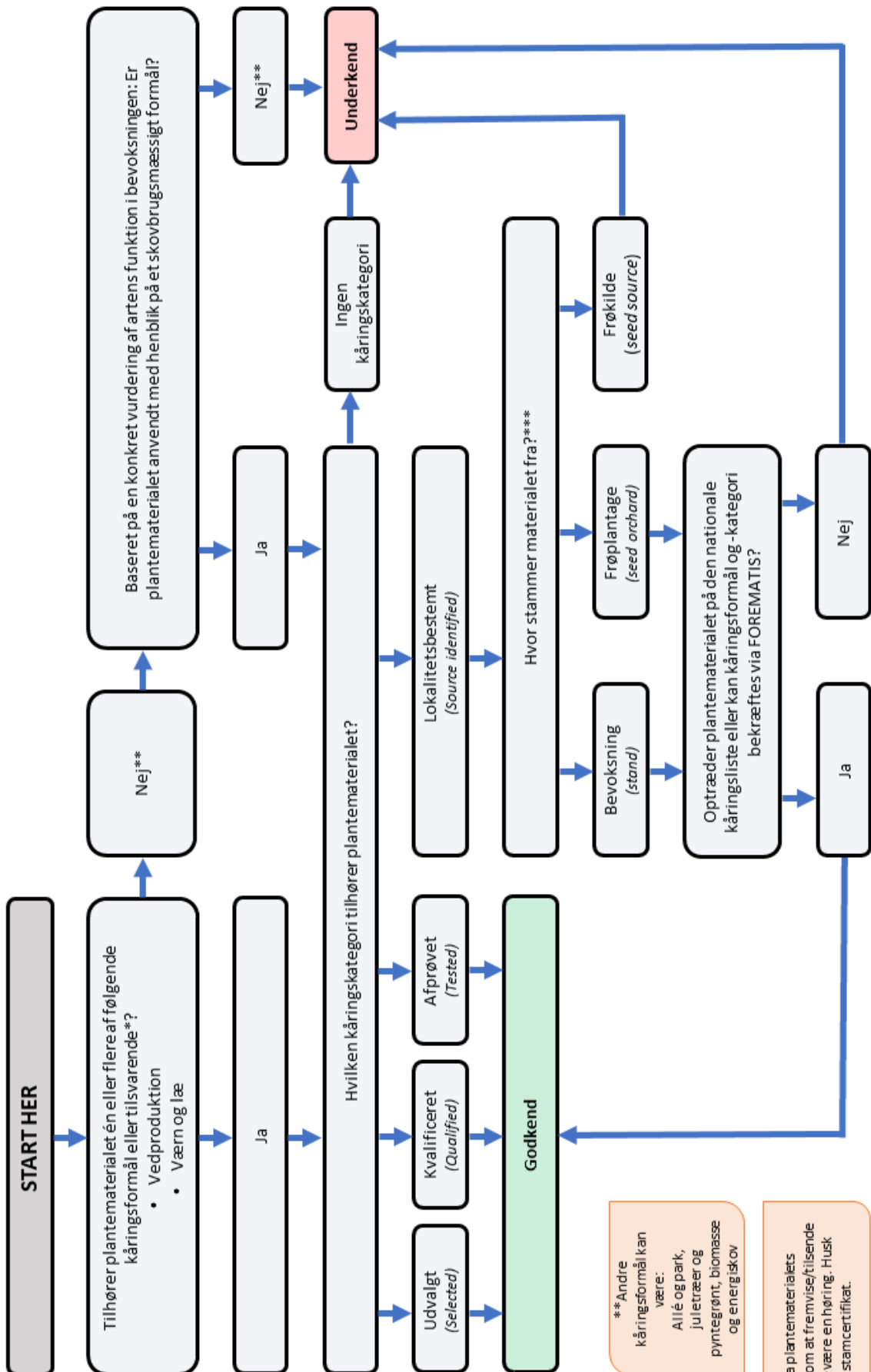
NBI!

Husk at
forholde dig til
eventuelle
dispensationer

*Tilsvarende kan
være:
*Multifunctional
forestry*

**Andre
kåringformål kan
være:
Allé og park,
juletræer og
pyntegrønt, biomasse
og energiskov

***Skal kontrolleres ud fra plantematerialets
stamcertifikat. Anmod ansøger om at fremsætte
dette. Anmodningen må ikke være en høring. Husk
fotodokumentation af stamcertifikat.

4.5 Hegn

Ansøger kan have søgt om tilskud til kulturhegn. Er der ikke søgt om tilskud til hegn, eller har ansøger valgt selv at finansiere hegnet, sætter du kryds i IR og skriver, at der ikke er søgt om udbetaling af tilskud til hegn.

4.5.1 Hegnslængde og placering

Hegnet skal opmåles med GPS (antenne) og iPad.

Du skal være opmærksom på, at IMK viser omkredsen i km med to decimaler, når omkredsen er 1,00 km eller mere. Husk at IMK runder hårdt ned, når du skal kontrollere, om den indberettede længde er korrekt.

Vær opmærksom på, at tilsagnshaver kan have ansøgt om ekstra hegnlængde til f.eks. faunapassager. Dette skal indgå i tilsagnshavers ansøgning og fremgå af kontrolgrundlaget.

Afvielser fra projektgrænsen

Hegnet skal som udgangspunkt være placeret langs projektgrænsen. Afvielser herfra kan accepteres, hvis det ud fra en helhedsvurdering betyder, at funktionen af hegnet er den samme eller bedre. Du skal foretage helhedsvurderingen. Sagsbehandleren foretager den endelige afgørelse.

Uanset din vurdering, skal du ved afvielser altid sætte kryds i "Nej" i kontrolrapportens punkt e.10 og notere følgende i bemærkningsfeltet:

- Hegnets faktiske længde
- Længden for hegnet hvis det fulgte projektgrænsen
- Differencen mellem ovenstående to opmålinger
- Begrundelse for, samt helhedsvurdering af placeringen

Ansøger skal høres på, hvorfor hegnet afviger fra en placering langs projektgrænsen.

Bemærk, at selvom du i kontrolrapportens punkt e.8 har svaret "Ja" til, at hegnslængden svarer til det indberettede, skal du fortsat notere en afvigelse fra projektgrænsen som en fejl i punkt e.10

4.5.2 Hegnets funktion

Hegn skal være mindst 140 cm høje og lukkede. Er hegnet ikke 140 cm højt, skal du måle højden og dokumentere med foto. Er det kun en del af hegnet, der er for lavt, skal du opgøre hvor stor en del, der ikke opfylder kravet.

Hegnet skal vedligeholdes. Hvis hegnet ikke er funktionsdygtigt, f.eks. ved huller i hegnet eller et åbentstående led, beskriver du det og dokumenterer med foto.

4.5.3 Indhegningens størrelse

Den enkelte indhegning må maks. være 5,00 ha. Du skal kontrollere, at størrelsen af den enkelte indhegning ikke overstiger 5,00 ha. Det gør du ved at måle hegnslængden.

Ansøger må gerne bruge hegn, der ikke søges tilskud til for at opfylde kravet. I det tilfælde må hegnsmaterialet gerne være brugt.

Hvis hegningen er større end 5,00 ha, skal ansøger høres på forholdet. Du skal forholde dig til om ansøgers høringssvar er i overensstemmelse med de faktiske forhold. Ud fra ansøgers høringssvar og dine bemærkninger kan sagsbehandleren beslutte at fravige kravet, såfremt der ikke er tale om en større afvigelse.

Du skal i din vurdering lægge vægt på om den større indhegning fortsat opfylder formålet. En kortere hegnslinje kan samtidig sikre, at hegnets funktion i forhold til at holde vildtet ude er øget. En kort afstand mellem planter og hegn kan betyde, at det er nemmere at renholde kulturen.

4.6 Skovbryn

Ansøger er forpligtet til at anlægge skovbryn i skovens kant.

Skovbrynet skal støde direkte op til kerneskov. LBST kan dog have givet dispensation til at have et lysåbent areal, f.eks. en sø eller et eksisterende naturareal, mellem skovbrynet og kerneskov. Dispensationen skal være vedlagt kontrolgrundlaget.

Fravigelse fra forpligtelsen om skovbryn

Forpligtelsen til at anlægge skovbryn gælder ikke, hvis skoven støder op til et bevokset fredskovspligtigt areal eller et bevokset skovareal, der pålægges fredskovspligt i forbindelse med projektet. Hvis det er tilfældet, vil det fremgå af Miljøstyrelsens tilladelse til pålæggelse af fredskovspligt. Denne mulighed for at fravige forpligtelsen til at anlægge skovbryn gælder ikke, hvis der er mere end 12 meter mellem ansøgers projektareal og det tilstødende bevoksede areal.

Hvis der ikke er anlagt skovbryn

Du kan komme ud for, at ansøger ikke har plantet et skovbryn i skovens yderkant.

Hvis der er tale om en form for kile ind i skoven, og er den yderste del 12 meter bred eller mere, skal der være skovbryn langs kilen. Mangler dette, skal du opmåle hvor stort et areal, der burde have været plantet skovbryn på. Du skal samtidig lave en vurdering af i hvilken grad det manglende skovbryn påvirker skoven.

Du skal derfor notere dig:

- Hvilket verdenshjørne er kilen åben imod?
- Er kilen placeret udsat for vinden på en bakketop eller i læ i en lavning?
- Er landskabet åbent eller er der nærliggende (fred)skov eller lignende, som giver læ?

Du kan komme ud for, at ansøger har rykket tilplantningen, så der er et mellemrum mellem den eksisterende fredskov og skovrejsningsprojektet. Er det tilfældet, skal du opmåle hvor stort et areal, der burde have været plantet skovbryn på. Du skal samtidig lave en vurdering af i hvilken grad det manglende skovbryn påvirker skoven.

Du skal derfor notere dig:

- Hvad er afstanden mellem skovrejsningsprojektet og den eksisterende fredskov?
- Hvilket verdenshjørne er skovrejsningen åben imod?
- Er projektet placeret udsat for vinden på en bakketop eller i læ i en lavning i forhold til den eksisterende fredskov?

Husk at udfylde AOV-skemaet.

Kontrol af skovbryn og afrapportering

Du skal udlægge prøveflader som beskrevet i afsnit 2.7. Antallet prøveflader afpasses efter den andel, du vurderer skovbrynet udgør af det samlede areal med skovbryn/løvtræsbevoksninger.

Du skal starte med at udlægge to prøveflader. Sørg for at lægge prøvefladerne sådan, at alle rækker er ligeligt repræsenteret.

Viser sammentællingen, at samtlige forpligtigelser er klart overholdt, kan du supplere optællingen med en gennemgang af resten af arealet. Her foretager du stikprøvemålinger af række- og planteafstand som beskrevet i afsnit 2.6. Viser opmålingen samme plantetal, som du fandt i prøvefladerne, og konstaterer du, at der er plantet efter samme kulturmodel og at der er ubetydelig planteafgang, kan du

stoppe optællingen af prøveflader. Du skal vedlægge optællingen af prøveflader i plantetællingskemaet og skrive i bemærkningsfeltet, hvordan du har kontrolleret og hvad du har observeret.

Viser sammentællingen, at der kan være tvivl om en eller flere forpligtigelser er opfyldt, eller viser gennemgangen af arealet, at plantetallet svinger og/eller kulturmodellen ikke er den samme og/eller at der er større planteafgang end hvor du udlagde prøvefladerne, skal du udlægge og tælle det resterende antal prøveflader.

Har du fået fortalt hvordan skovbrynet er plantet eller fået udleveret en tilplantningsplan, må du gerne sammenholde det med det faktiske observerede. Du må aldrig godkende at en tilplantning opfylder alle forpligtigelser alene ud fra en tilplantningsplan eller anden dokumentation.

4.6.1 Mindstekrav til antal levende planter

Du skal kontrollere, om der er plantet tilstrækkeligt med planter. Det gør du ved at optælle plantetal i prøvefladerne.

Tablet 4.1: Krav til plantetal

Skovtype	Antal stk. pr. ha
Løvskovsbryn:	4.000 stk./ha.

4.6.2 Tilladte arter i skovbryn

I skovbryn må alene plantes følgende arter:

Tablet 4.2: Oversigt over hvilke arter, der er tilladt at plante i skovbryn

Løvtræer			
Ask	Dunbirk	Småbladet lind	Vinter-eg
Avnbøg	Fugle-kirsebær	Spidsløn	Vorte-birk
Bøg	Rødel	Stilkeg	Ær
Småtræer			
Alm. Røn	Mirabel	Navr	
Sejlepil	Sejlerøn	Skov-æble	
Buske			
Alm. Hvidtjørn	Engriflet hvidtjørn	Gråpil	Rød kornel
Alm. Hyld	Fjeldribs	Klitrose	Slåen
Alm. Hæg	Femhannet pil	Koral-hvidtjørn	Tørst
Bened	Hassel	Kristtorn	Vrietorn
Blågrøn rose	Havtorn	Kvalkved	Æblerose
Dunet gedebled	Hunderose	Krybende pil	Øret pil
Nåletræer			
Hvidgran	Sitkagran	Skovfyr	Østrigsk fyr

Du kontrollerer om forpligtigelsen er opfyldt ved at du besigtiger skovbrynet. Finder du ikke-tilladte arter, skal du beskrive omfanget. Dokumenter arten med fotos – du skal dog ikke fotografere samtlige planter.

Har du i forbindelse med kontrollen modtaget materiale, der viser, at der kan være anvendt ikke-tilladte arter i skovbrynet, skal du undersøge dette. Det kan f.eks. være en tilplantningsplan eller en faktura.

4.6.3 Skovbrynet bredde

Mod nord og vest skal bryn være mindst 20 meter brede, mod syd og øst mindst 10 meter.

Kontroller bredden ved stikprøvemålinger. Du skal måle fra skel mellem skov og anden anvendelse, dog højst 1,5 meter fra rodhalsen af den yderste planterække og til midten af sporet. Er der ikke et spor mellem skovbrynet og kerneskov, skal du gå midt mellem planterækkerne. Skriv hvilken metode, du har brugt, f.eks. at du har målt med stålmålebånd.

Er forpligtigelsen ikke overholdt, skal du opgøre, hvor stor en del af det samlede skovbryn, det drejer sig om.

Skovbryn uden for tilsagnsarealet

Hvis en del af skovbrynet ligger uden for tilsagnsarealet, skal bredden af skovbrynet inden for tilsagnsarealet opmåles, hvis denne del ikke i sig selv opfylder breddekravet. Hvis breddekravet ikke er opfyldt, skal du dertil opmåle den samlede bredde for skovbrynet inden for og uden for tilsagnet, for at afgøre, om det samlet set vil kunne opfylde breddekravet.

Ansøger skal høres på forholdene. Høringspunktet indeholder en vejledning om, at breddekravet kan godkendes, såfremt den del af skovbrynet der befinder sig uden for tilsagnsarealet pålægges fredskovspligt.

Hvis den del af skovbrynet der befinder sig uden for tilsagnsarealet ikke kan pålægges fredskovspligt, f.eks. hvis det er plantet på anden ejers jord, kan det ikke medregnes i skovbrynets samlede bredde. I så fald kan der ikke rettes op på en fejl, hvor skovbrynet inden for tilsagnsarealet er for smalt. Husk derfor at vær opmærksom på matrikelstel eller andre hindringer for notering af fredskovspligten.

Bemærk, at der aldrig kan gives tilskud til skovbryn uden for tilsagnsarealet. Dette kan udelukkende bidrage til, at opfyldelse af breddekravet ikke underkendes.

4.6.4 Ingen langsgående spor i skovbrynet

Der må ikke være langsgående spor i de yderste 10 meter af skovbrynet. Du vurderer det ved afskridning eller stikprøvemåling der, hvor afstanden mellem skovkant og spor ser ud til at være smallest. Du skal måle fra skel mellem skov og anden anvendelse, dog højst 1,5 meter fra rodhalsen af den yderste planterække og til 1,5 meter fra rodhalsen af planterækken ind mod sporet. Er der plantet 6 rækker med en afstand af 1,5 meter, og ligger skel mellem skov og anden anvendelse mere end 1,5 meter fra den yderste række, vil der være $7 \times 1,5 \text{ meter} = 10,5 \text{ meter}$.

Er forpligtigelsen ikke overholdt, skal du opgøre, hvor stor en del af det samlede skovbryn, det drejer sig om.

4.6.5 Mindst 20% buske

Mindst 20% af det som minimum krævede plantetal for skovbrynet (4.000 stk. pr. ha) skal være buske (dvs. 800 stk. pr. ha). Det fremgår af tabel 4.3 hvilke buske, du kan tælle med. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

4.6.6 Maksimalt 40% buske, småtræer og ammer

Buske, småtræer og ammer må maksimalt udgøre 40% af det samlede antal planter, der udgør skovbrynet. Det fremgår af tabel 4.3 hvilke buske og småtræer, du kan tælle med. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

4.6.7 Nåletræer

Der må indplantes maksimalt ét nåletræ pr. 30 m bryn i længderetningen og kun hvor det er egnskarakteristisk. Der må kun anvendes arter fra tabel 4.3.

Er der plantet flere, skal du opgøre omfanget og afstanden mellem de enkelte træer.

4.6.8 Skovbrynets opbygning

Buskene skal fordeles i hele brynets bredde, eller plantes langs en gradient, så der plantes forholdsvis flest buske i de yderste rækker af skovbrynet. Der må ikke være 100% buske i de(n) yderste række(r). Hvis kontrollen viser, at skovbrynet ikke lever op til ovenstående, dokumenteres fejl ved at beskrive plantemønster og artssammensætning i hele brynets bredde, suppleret med fotos.

4.7 Løvtræsbevoksninger

Ansøger kan søge om tilskud til løvtræsbevoksninger. Der er en række forpligtigelser til løvtræsbevoksningerne.

Du skal udlægge prøveflader som beskrevet i afsnit 2.7. Antallet prøveflader afpasses efter den andel, du vurderer løvtræsbevoksningerne udgør af det samlede areal med skovbryn/løvtræsbevoksninger.

Du skal starte med at udlægge to prøveflader. Prøvefladerne udlægges tilfældigt, og der er dig som kontrollør, der beslutter hvor de skal udlægges.

Viser sammentællingen, at samtlige forpligtigelser er klart overholdt, kan du supplere optællingen med en gennemgang af resten af arealet. Her foretager du stikprøvemålinger af række- og planteafstand som beskrevet i afsnit 2.6. Viser opmålingen samme plantetal, som du fandt i prøvefladerne, og konstaterer du, at der er plantet efter samme kulturmodel og at der er ubetydelig planteafgang, kan du stoppe optællingen af prøveflader. Du skal vedlægge optællingen af prøveflader i plantetællingskemaet og skrive i bemærkningsfeltet, hvordan du har kontrolleret og hvad du har observeret.

Viser sammentællingen, at der kan være tvivl om en eller flere forpligtigelser er opfyldt, eller viser gennemgangen af arealet, at plantetallet svinger og/eller kulturmodellen ikke er den samme og/eller at der er større planteafgang end hvor du udlagde prøvefladerne, skal du udlægge og tælle det resterende antal prøveflader.

Har du fået fortalt hvordan løvtræsbevoksningerne er plantet eller fået udleveret en tilplantningsplan, må du gerne sammenholde det med det faktiske observerede. Du må aldrig godkende at en tilplantning opfylder alle forpligtigelser alene ud fra en tilplantningsplan eller anden dokumentation.

4.7.1 Mindstekrav til antal levende planter

Du skal kontrollere, om der er plantet tilstrækkeligt med planter. Det gør du ved at optælle plantetal i prøvefladerne.

Tabel 4.3: Krav til plantetal

Skovtype	Antal stk. pr. ha
Løvtræsbevoksninger:	4.000 stk./ha.

4.7.2 Anvendte træarter

Der skal anvendes træarter, der er egnede til skovdrift på lokaliteten. Der må ikke være plantet invasive arter (bjergfyr, contortafyr, glansbladet hæg, rynket rose, kinesisk vokstræ, mesquite-træ, skyrækker og tåre-akacie). Desuden gives der ikke tilskud til nobilis og nordmannsgran, til prydvækster, frugtplantager (frugttræer), energiafgrøder og lign. Pil og poppel må gerne anvendes, men ikke dyrkes som energiafgrøder.

Hvis der er plantet invasive arter, prydvækster, nobilis eller nordmannsgran noteres art og omfanget gøres op (antal og areal). Det samme gælder af frugttræer. Dokumenter art(er) med fotos.

4.7.3 Mindst 75% løvtræer

Minimum 75% af det samlede antal planter der udgør løvtræsbevoksningen skal være løvtræer. Buske, småtræer og ammetræer indgår ikke i opgørelsen. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

4.7.4 Nåletræsholme

Ansøger må gerne plante holme af nåletræer. Den enkelte holm skal være mindre end 0,10 ha. Der skal være mindst 20 meter mellem holmene. Desuden skal holmen være omkranset af kernebevoksningen for den bevoksningsslitra, den er en del af. Det betyder, at der skal være mindst en række planter med indblanding af bevoksningens hovedtræart mellem holmen og spor eller tilstødende bevoksningsslitra.

Er holmene synlige på ortofotos i IMK uden vandmærket "midlertidige data", kan du foretage kontrollen ved at måle i IMK. Ellers skal kontrollere ved at måle holmene op. Med mindre der tydeligt er mere end 20 meter mellem holmene, skal afstanden også måles med antenne og iPad eller opmåling med stålmålebånd.

Bemærk at holmene indgår i den blivende indblanding. For at kunne udregne indblandingsprocenten, skal du opmåle arealet af holmene og bevoksningens samlede areal. Tjek at plante- og rækkeafstand er den samme. Er nåletræerne ikke plantet på samme afstand som resten af bevoksningen, skal du udlægge en prøveflade eller måle række- og planteafstand for at kunne beregne nåletræsandelen i bevoksningen

Bemærk at indblandingen skal være jævnt fordelt. Er nåletræsholmene den eneste blivende indblanding i bevoksningen, skal holmene derfor være jævnt fordelt. Er der nåletræsholmene ikke jævnt fordelt, skal der være indblandet en blivende træart på resten af arealet. Er der ikke det, overholder bevoksningsslitraen ikke kravet om at den blivende indblanding skal være jævnt fordelt.

4.7.5 Mindst 50% hjemmehørende arter

Mindst 50% af det samlede plantetal skal udgøres af følgende hjemmehørende arter:

Tabel 4.4: Hjemmehørende arter

Hjemmehørende arter		
Navn	Spidsløn	Ær
Rødel	Vortebirk	Dunbirk
Avnbøg	Bøg	Ask
Skovæble	Skovfyr	Bævreasp
Fugle-kirsebær	Vintereg	Stilkeg
Småbladet lind		

Bemærk at der kun indgår to hjemmehørende småtræer og ingen buske. Rødel, birk og skovfyr indgår som hjemmehørende, selvom de anvendes som ammetræer. Er hovedtræarten ikke hjemmehørende, f.eks. røddeg, ægte kastanje eller valnød, er det vigtigt, at du kontrollerer, om bevoksningen i øvrigt lever op til forpligtigelsen. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

4.7.6 Mindst 10% indblanding en anden blivende træart

Mindst 10% af skal være en anden træart end hovedtræarten. Indblandingen skal kunne overtage arealet, hvis hovedtræarten går tabt. Indblandingen skal være jævnt fordelt over bevoksningslitraen. Indblandingen kan ske som enten enkelttræer, rækker eller grupper eller en blanding heraf. Buske, småtræer og ammer kan derfor ikke indgå i vurderingen. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

4.7.7 Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer

Op til 20% må være småtræer, buske og/eller ammer. Den samme plante kan ikke både regnes som amme og som en del af 10% indblanding, da indblandingen skal kunne blive en del af det fremtidige kronetag. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

4.8 Nåletræsbevoksninger

Ansøger kan søge om tilskud til nåletræsbevoksninger. Der er en række forpligtigelser til nåletræsbevoksningerne.

Du kan skal udlægge prøveflader som beskrevet i afsnit 2.7. Antallet prøveflader afpasses efter den andel, nåletræsbevoksningerne udgør af det samlede projektareal.

Du skal starte med at udlægge to prøveflader. Prøvefladerne udlægges tilfældigt, og der er dig som kontrollør, der beslutter hvor de skal udlægges.

Viser sammentællingen, at samtlige forpligtigelser er klart overholdt, kan du supplere optællingen med en gennemgang af resten af arealet. Her foretager du stikprøvemålinger af række- og planteafstand som beskrevet i afsnit 2.6. Viser opmålingen samme plantetal, som du fandt i prøvefladerne, og konstaterer du, at der er plantet efter samme kulturmodel og at der er ubetydelig planteafgang, kan du stoppe optællingen af prøveflader. Du skal vedlægge optællingen af prøveflader i plantetællingskemaet og skrive i bemærkningsfeltet, hvordan du har kontrolleret og hvad du har observeret.

Viser sammentællingen, at der kan være tvivl om en eller flere forpligtigelser er opfyldt, eller viser gennemgangen af arealet, at plantetallet svinger og/eller kulturmodellen ikke er den samme og/eller at der er større planteafgang end hvor du udlagde prøvefladerne, skal du udlægge og tælle det resterende antal prøveflader.

Har du fået fortalt hvordan nåletræsbevoksningerne er plantet eller fået udleveret en tilplantningsplan, må du gerne sammenholde det med det faktiske observerede. Du må aldrig godkende at en tilplantning opfylder alle forpligtigelser alene ud fra en tilplantningsplan eller anden dokumentation.

4.8.1 Mindstekrav til antal levende planter

Du skal kontrollere, om der er plantet tilstrækkeligt med planter. Det gør du ved at optælle plantetal i prøvefladerne.

Tabel 4.5: Krav til planteantal

Skovtype	Antal stk. pr. ha
Nåletræsbevoksninger:	2.800 stk./ha

4.8.2 Anvendte træarter

Der skal anvendes træarter, der er egnede til skovdrift på lokaliteten. Der må ikke være plantet invasive arter (bjergfyr, contortafyr, glansbladet hæg, rynket rose, kinesisk vokstræ, mesquite-træ, skyrækker og tåre-akacie). Desuden gives der ikke tilskud til nobilis og nordmannsgran, til prydvækster, frugtplantager (frugttræer), energiafgrøder og lign. Pil og poppel må gerne anvendes, men ikke dyrkes som energiafgrøder.

Hvis der er plantet invasive arter, prydvækster, nobilis eller nordmannsgran noteres art og omfanget gøres op (antal og areal). Det samme gælder af frugttræer. Dokumenter art(er) med fotos.

4.8.3 Mindst 10% indblanding af løv / eller tre blivende nåletræsarter

For at sikre robuste skove, skal mindst 10% af det samlede plantetal i hver bevoksning være løvtræ af en blivende art eller bevoksningen skal være en blanding af mindst tre nåletræsarter, der hver især udgør mindst 10% af det samlede plantetal. Buske, småtræer og ammer kan derfor ikke indgå i resultatet. Vær særlig opmærksom på lærk, der ofte anvendes som ammetræ. I så fald vil den ofte være indblandet rækkevist på de fremtidige spor. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

4.8.4 Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer

Op til 20% må være småtræer, buske og/eller ammer. Den samme plante kan ikke både regnes som amme og som indblanding nævnt ovenfor, da indblandingen skal kunne blive en del af det fremtidige kronetag. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

4.9 Forstlig pleje

Der skal foretages forstlig pleje. Det betyder, at den etablerede kultur skal sikres gode vækstmuligheder. Der skal derfor renholdes efter behov. Der skal efterbedres med træer og buske efter behov.

Hvis der er (begyndende) problemer med ukrudt og/eller vildtbid, eller hvis der er behov for (pletvis) efterbedring eller vedligehold af hegn, noteres det, og du må gerne informere tilsagnshaver, så tilsagnshaver har mulighed for at rette op, så projektet ikke mislykkes.

Dine bemærkninger i dette felt vil have betydning for en efterfølgende kontrol. Beskriv derfor altid om der foretages renholdelse eller ej. Bemærk, der sanktioneres ikke for manglende pleje alene. Rapporten er derfor OK, selvom der er sat kryds i nej, så længe alle andre forpligtigelser er OK.

4.10 Særlige vilkår

Tilsagnet kan være givet på særlige vilkår. I så fald skal du kontrollere, om de særlige vilkår er fulgt. Det vil ofte indebære, at du enten på ortofoto uden vandmærket "midlertidige data" eller i felten skal tage en stikprøvemåling af om f.eks. et afstandskrav er overholdt. Ved fortidsminder kan du tjekke det ved at slå lag til i IMK. Hvis der ikke fremgår et egentlig afstandskrav af det særlige vilkår i forbindelse med fx et §3-areal, skal du alene kontrollere, at der ikke er plantet på §3-arealet. Husk at underrette den relevante myndighed, hvis et særligt vilkår stillet af anden myndighed er overtrådt.

Har museet bedt om at blive underrettet inden tilplantningen påbegyndes, kan sagsbehandleren bede dig om at se dokumentation for at det er sket. Det kan f.eks. være en mail til museet eller et telefonnotat fra museet. Det er ansøgers opgave at fremskaffe dokumentationen.

Har kommunen stillet krav om anvendelse af bestemte træarter, vurderes dette, hvis det er muligt ud fra kommunens vilkår. Bemærk, at kommunen kun har hjemmel til at stille et vilkår om anvendelse af bestemte arter, hvis der dispenseres fra beliggenhed i et område, der er udpeget som "Negativ skovrejsning".

Hvis der er tale om servitutter afhænger kontrollen af servituttens indhold. De fleste handler om ledningen enten over eller under jorden.

Er ledningen over jorden, kan du godt kontrollere, om arealet under ledningen er tilplantet, og om der er holdt de oplyste respektafstande.

Er ledningen under jorden, kan du ikke *kontrollere*, om der er holdt en bestemt afstand til ledningen. Du kan *vurdere*, om der f.eks. er et spor, der ser ud til at have samme forløb som ledningen, såfremt

der er et ledningskort på sagen. Er du blevet bedt om at foretage denne vurdering, og er der IKKE anlagt spor eller stier, der ser ud til at opfylde kravet, skriver du, at du *ikke* har kunnet konstatere spor eller stier, der passer med ledningens forløb.

Er du i tvivl om, hvordan et særligt vilkår skal forstås og kontrolleres, skal du kontakte Vagttelefonen.

4.11 Tilladelse til pålæggelse af fredskovspligt

Sagsbehandleren kan have bedt dig om at følge op på et eller flere forhold, der ligger til grund for tilladelsen til pålæggelse af fredskovspligt. Det kan være særlige vilkår for tilladelsen. Det kan også af sagsfremstillingen fremgå, at ansøger har skullet tilrette sit projekt og/eller sin tilplantningsplan for at få tilladelsen. I sådanne tilfælde skal du følge op på, om tilladelsen er overholdt. Du skriver, hvordan du har undersøgt spørgsmålet og svaret her.

4.12 Andre kontrollerede forhold

Sagsbehandleren kan have bedt dig om at kontrollere et bestemt spørgsmål. Du skriver, hvordan du har undersøgt spørgsmålet og svaret her. Hvis du ikke forstår spørgsmålet, skal du kontakte vagttelefonen.

4.13 Skovens opbygning

Du skal udfylde skema F, hvis sagsbehandleren har bedt dig om det. Du udfylder også skema F, hvis du konstaterer, at ansøger ikke har plantet i overensstemmelse med tilsagnet, og at der dermed kan være tvivl om et eller flere krav til skovens opbygning ikke er overholdt.

4.13.1 Projekt med et delareal – arelets bredde samt eventuelt trache

Består skoven af et delareal (en mark i IMK), skal bredden af arealet alle steder være 40 meter. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at der ikke gives tilskud til arealer, der mere har karakter af læhegn end skov. Det kan f.eks. være smalle forbindelser, der binder to marker sammen, eller en mark, der et eller flere steder smaller ud.

Hvis sagsbehandleren har bedt dig om at måle et eller flere steder, skal du måle der. Opmålingen foretages 1,5 meter fra yderste række i den ene side til 1,5 meter fra yderste række i den anden side af arealet. Du skal desuden oprette en observation på den del af arealet, der ikke opfylder kravet.

Er marken ikke tilplantet i overensstemmelse med tilsagnet, skal du foretage ovennævnte opmålinger de steder, hvor arealet ikke længere opfylder kravet.

Læg mærke til, om der er landskabelige forhold, som gør, at tilplantningen ikke kan blive bredere. Det kan være vandløb, veje eller andre naturlige skel. Det skal bruges i vurderingen af overtrædelsen alvor.

Bemærk – er strimlen under 30 meter bred, vil der også være et eller flere skovbryn, der er for smalle. Du skal derfor også lave en fejl under skovbryn.

Arealet kan være skåret igennem af et trache, der ikke kan tilplantes, og stadig være et sammenhængende areal. Tracheet kan f.eks. være et areal med ledninger. Tracheet må maksimalt være 12 meter bredt. Er det bredere, er der tale om to delarealer.

Bemærk, er tracheet bredere end 12 meter, skal der være skovbryn ud mod tracheet. Du skal derfor også kontrollere, om der mangler skovbryn.

4.13.2 Alle projekter – kerneskovens størrelse

Alle projekter skal have mindst et delareal med et kerneareal, der er tilstrækkeligt stort til at der kan udvikles et egentligt skovklima. Delarealets løvtræs- og nåltræsbevoksninger udgør kernearealet, mens skovbrynet er uden for kernearealet.

Derfor skal mindst et delareal have et kerneareal, der måler mindst 50 meter x 50 meter. Du skal foretage opmålingen der, hvor du vurderer, at kernearealet er bredest. Du skal kunne måle mindst 50 meter på begge leder. De to linjer i opmålingen skal mødes i en vinkel på 90 grader (vinkelret). De to linjer kan skære hinanden et vilkårligt sted, så figuren kan ligne et plus, et kryds, et (skævt) kors, et L etc.

Du skal ved opmåling forholde dig til spor på følgende måde:

- Er der et spor under 6 meter mellem skovbrynet og kernen, måler du fra midten af sporet.
- Er sporet mere end 6 meter bredt, måler du 1,5 meter fra den yderste række i kerneskov.
- Er der ikke et spor mellem skovbryn og kerneskov, måler du fra midt mellem rækkerne.

Du foretager opmåling, hvis sagsbehandleren har bedt dig om det. Er projektet ikke tilplantet i overensstemmelse med tilsagnet, skal du foretage ovennævnte opmålinger de steder, hvor projektet ikke længere opfylder kravet.

4.13.3 Projekter med flere delarealer – delarealernes størrelse, bredde samt eventuelt trache

Det enkelte fritliggende delareal skal være på mindst 1,00 ha tilplantet areal. Grænser delarealet op til et skovbevokset areal, der er noteret som fredskov eller er pålagt fredskovspligt i Miljøstyrelsens tilladelse, skal det samlede fredskovsareal inklusiv tilplantningen være mindst 1 ha og beliggende på den samme samlede faste ejendom.

Er der mere end et delareal i projektet, skal det enkelte delareal måle mindst 40 meter x 40 meter. Du skal foretage opmålingen der, hvor du vurderer, at delarealet er bredest. Du skal kunne måle mindst 40 meter på begge leder. De to linjer i opmålingen skal mødes i en vinkel på 90 grader (vinkelret). De to linjer kan skære hinanden et vilkårligt sted, så figuren kan ligne et plus, et kryds, et (skævt) kors, et L etc. Opmålingen foretages 1,5 meter fra yderste række i den ene side til 1,5 meter fra yderste række i den anden side af arealet.

Det enkelte delareal kan være skåret igennem af et trache, der ikke kan tilplantes, og stadig være et sammenhængende areal. Tracheet kan f.eks. være et areal med ledninger. Tracheet må maksimalt være 12 meter bredt. Er det bredere, er der tale om to delarealer.

Bemærk, er tracheet bredere end 12 meter, skal der være skovbryn ud mod tracheet. Du skal derfor også kontrollere, om der mangler skovbryn.

Du foretager opmåling af et eller flere ovennævnte krav, hvis sagsbehandleren har bedt dig om det. Er projektet ikke tilplantet i overensstemmelse med tilsagnet, skal du foretage ovennævnte opmålinger de steder, hvor projektet ikke længere opfylder kravet.

4.13.4 Dispensation

Projekttilskud har mulighed for at dispensere for ovennævnte regler om arealernes bredde samt kerneskovens bredde. Dispensationen skal være vedlagt kontrolgrundlaget. Du skal kontrollere, at dispensationen er fulgt. Er der afvigelser, skal du beskrive og dokumentere disse.

4.14 Skiltning

Bemærk, at projektperioden kan være udløbet, når afsyningen finder sted.

Hvis der skiltes, skal der vedlægges foto, der viser placering af skiltet samt foto af skiltet, hvor teksten SKAL kunne læses.

Angiv størrelse på skilt (A4/A3, eller andet). Såfremt skiltet virker af utilstrækkeligt kvalitet/holdbarhed, skriv bemærkning herom og dokumenter med fotos.

Hvis skiltet ikke er identisk, tages fotos jf. afsnit 2.9 "skiltning".

Hvis ansøger har en erhvervsmæssig hjemmeside, hvor skoven omtales, noterer du hjemmesidens adresse. I den efterfølgende sagsbehandling vil det blive undersøgt, om hjemmesiden lever op til kravene om brug af logo mv.

4.15 Bilagskontrol

Du skal se alle fakturaer med tilhørende betalingsdokumentation. Du skal se al dokumentation vedrørende projektperioden, herunder fotos, accept af tilbud, plantebestillinger, så du kan dokumentere, hvornår projektet er påbegyndt.

Du skal se de originale dokumenter, herunder dokumenter, der opbevares elektronisk. Du må ikke acceptere at dele af dokumentet, f.eks. priser, holdes skjult. Sammenhold indsendte kopier med originaler og kontroller, at de er ens.

Ved standardomkostninger indhentes alle bilag for projektet samt repræsentative fakturaer/ bilag for de obligatoriske elementer med tilhørende betalingsdokumentation. De kontrollerede fakturaer angives af kontrolløren i KD4.

Du skal udfylde skema G i rapporten. Desuden vil du kunne bruge resultatet til at besvare pkt. e.1, e.2 og e.3.

I g.1 beskriver du, hvilken dokumentation, du har set.

I g.2 beskriver du, om fakturaerne virker troværdige. Det fremgår af afsnit 2.8.2 hvad en faktura skal indeholde.

I g.3 beskriver du, om de fremviste faktura passer med investeringen. Er der dele af investeringen, som ikke fremgår af faktura, beskriver du hvorfor. Det kan være hegnspæle fra egen skov. Du skal skrive, om ansøgers forklaring virker troværdig.

I g.4 beskriver du, om der er varer eller andet på fakturaen, som ikke vedrører projektet. Bed ansøger om at redegøre for, hvad og hvor det købte er anvendt. Vær særlig omhyggelig, hvis der er faktureret pesticider og andet, der ikke må anvendes i projektet.

I g.5 beskriver du, om de indkøbte materialer er brugte. Det kan fremgå af faktura eller af vurdering på stedet.

I g.6 beskriver du, om der er noget, der tyder på at der givet andet offentlig medfinansiering (dobbeltfinansiering). Det kan fx være medfinansiering fra kommuner eller Klimaskovfonden.

5. 1 % Efterfølgende kontrol

Ifølge kontrolforordningens artikel 52 skal en efterfølgende kontrol efterprøve, om investeringen lever op til de forpligtigelser, der er fastsat i henhold til artikel 71 i EU's forordning nr. 1303/2013 eller beskrevet i programmet for udvikling af landdistrikterne.

Ifølge artikel 71 må investeringen ikke være ophørt. Er skovrejsningsprojektet fjernet og arealet overgået til anden anvendelse, er der derfor ingen tvivl om, at projektet ikke er opretholdt.

Investeringen må heller ikke udsættes for en væsentlig ændring, der berører dens art, mål eller gennemførelsesvilkår, som vil føre til en underminering af operationens oprindelige mål.

Det er et konkret individuelt skøn, der afgør, om et skovrejsningsprojekt er udsat for en væsentlig ændring. Der kan ikke fastsættes præcise grænser for hvor mange planter, der må gå ud eller fjernes, eller hvor store udgåede huller, der kan accepteres. Også forstlig pleje kan føre til ændringer, der betyder, at projektet ikke længere er opretholdt. Fjernelse af ammetræer (løv) og/eller efterbedring med nål i løvtræskulturer kan medføre, at bevoksningen ikke længere er en løvtræsbevoksning, også selvom plantetallet på kontroltidspunktet fortsat er over 4.000 planter pr. ha. Går den blivende indblanding ud, og erstattes disse med hovedtræarten, kan bevoksningen ændre sig til en monokultur.

Ansøger er forpligtet til at opretholde sin investering, herunder foretage forstlige pleje. Det indebærer at:

- De etablerede kulturer sikres gode vækstmuligheder
- De etablerede kulturer renholdes efter behov
- Der efterbedres med træer og buske efter behov

Ansøger skal derfor foretage renholdelse og efterbedring, hvis der er behov herfor. Renholdelsen skal udføres på en sådan måde, at den ikke skader kulturen. Både manglende renholdelse og forkert renholdelse er til ugunst for ansøger.

Bemærk at ansøger er forpligtet til at underrette LBST, hvis der opstår ændringer, som påvirker investeringen. Det gælder også tørke, oversvømmelse og andre forhold, som ansøger ikke kan gøre for.

Kontrollen

Opretholdelseskontrollen skal undersøge, om projektet fortsat lever op til støttekriterierne og forpligtigelserne. Bekendtgørelsen beskriver ikke hvilke ændringer, der er tilladt i opretholdelsesperioden. Da der endnu ikke er afgjort sager vedrørende manglende opretholdelse, er der heller ikke en praksis på området.

Bemærk: Hvis der på udbetalingstidspunktet er konstateret en eller flere fejl, f.eks. et lavere plantetal, for store holme eller for mange buske i skovbrynet, er disse fejl vurderet i forbindelse med udbetalingen. Det er ikke et krav i tilskudsordningen, at fejlene rettes. Det er derfor ikke en fejl i opretholdelseskontrollen, hvis disse fejl fortsat er til stede i uændret form.

Hvis skovrejsningsprojektet fortsat lever op til alle kriterier og forpligtigelser, er investeringen naturligvis opretholdt. Hvis projektet ikke længere lever op til en eller flere forpligtigelser, er det din opgave som kontrollør at beskrive, hvordan projektet ser ud i dag. Kan du se årsagen til fejlen eller manglen, skal det også indgå i beskrivelsen.

Hvis skovrejsningsprojektet ikke længere lever op til alle kriterier og forpligtigelser, afleverer du sagen som FJL. Sagsbehandleren vil efterfølgende vurdere, om skovrejsningsprojektet fortsat er opretholdt,

eller om de konstaterede ændringer er så væsentlige, at investeringen ikke længere lever op til formålet og dermed ikke er opretholdt. I så fald skal ansøger betale en del af tilskuddet tilbage. %-satsen afhænger af, hvor længe projektet har været opretholdt. Du skal derfor også ved hjælp af ortofotos eller anden dokumentation undersøge, hvor længe projektet har været opretholdt.

5.1 Forberedelse

Du skal altid inden besøget slå sagen op i IMK og gennemgå ortofotos fra tilplantning og til kontroltidspunktet. Sammenhold med skovkortet og resultatet fra afsyningen eller 5% kontrollen for at se, om der er delområder, der ser ud til at være udsat for ændringer. Vurder også, om de enkelte bevoksninger fremstår ensartede eller ujævne. Ofte vil du også kunne se, om der er foretaget renholdelse de første år efter plantning.

Du skal læse rapporten fra afsyningen eller kontrollen for at se, om der allerede på dette tidspunkt var fejl og mangler. Var der på dette tidspunkt f.eks. færre planter end det som minimum krævede, er det dette lavere plantetal, der er udgangspunkt for den efterfølgende kontrol. Du skal desuden se, hvilket areal, der er udbetalt tilskud til. Tilsagnspolygonen i IMK bør være rettet efter kontrol. Er det ikke sket, skriver du det under andre fejl konstateret i forbindelse med kontrollen.

Som en del af forberedelsen skal du kontrollere, at fredskovspligten er noteret. Du skal slå fredskovslaget til i IMK og tjekke, at det som minimum dækker det areal, der er udbetalt tilskud til.

5.2 Areal (Projektareal)

5.2.1 Besigtigelse

Du skal kontrollere at det godkendte areal fortsat lever op til reglerne. Læs mere i afsnit 2.5. Er det godkendte areal fortsat tilplantet, opretter du en observation ud fra mark, som godkender arealet. Er der fejl, opretter du en eller flere observationer og beskriver fejlen på det pågældende areal. Du skal oprette observationer på arealer over 100 kvm.

Du skal i kontrolrapportens pkt. e.4 beskrive, hvordan du har kontrolleret, at arealet fortsat lever op til alle forpligtelserne nedenfor. Du skal desuden beskrive, hvad du har konstateret.

5.2.2 Arealet skal være fortsat være tilplantet

Du skal kontrollere, om det godkendte areal fortsat er tilplantet med de kulturtyper, der er udbetalt tilskud til. Bemærk at:

- En OK tilplantning med skovbryn/løvskov også kan godkendes som nåleskov.

Er der tidligere tilplantede arealer over 100 kvm, hvor planterne er væk, er det en fejl, uanset årsagen til at planterne er forsvundet. Hvis du kan se, at planterne er fjernet med fortsæt, skriver du det i rapporten og dokumenterer med fotos. Kan du se, at planterne er forsvundet af naturlige årsager, beskriver du disse og dokumenterer med fotos.

Bemærk: da der skal være mindst 2,00 ha tilplantet areal for at projektet overholder støttekriteriet, skal du kontrollere at arealet er tilplantet før du kontrollerer plantetal. Du må ikke medregne arealer over 0,01 ha som en del af de 10% naturlig planteafgang.

5.2.3 Spor i det godkendte areal

Du skal ved opmåling kontrollere, at spor fortsat ikke er over 6 meter bredde målt fra rodhals til rodhals. Du foretager en eller flere stikprøver, hvor sporet ser bredest ud. Er sporet over 6 meter bredt, skal du måle det fra som lysåbent areal. Er sporet blevet befæstet og dermed en skovvej, skal hele det befæstede areal fradrages.

5.2.4 Utilplantede arealer medregnet i det godkendte areal

Du skal ved opmåling kontrollere, at utilplantede arealer inde i bevoksningen fortsat ikke er over 0,10 hver især. Er de blevet større, skal det måles fra med GPS. Bemærk at utilplantede arealer ud til spor ikke kan medregne som en del af det tilplantede areal. Er de over 100 m², skal det måles fra.

5.3 Pesticider og biocidholdige produkter

Plejen skal ske uden brug af pesticider og biocidholdige produkter.

Der må ikke være tegn på, at der er brug pesticider f.eks. visne urter i områder, hvor urtevegetationen burde være grøn. Forbuddet omfatter enhver form for pesticider f.eks. også smøring mod vildtbid.

Det er muligt at søge dispensation, hvis allerede plantet kultur ellers vil gå tabt. Det vil fremgå af bemærkningerne, hvis der er givet dispensation til brug af pesticider.

5.4 Hegn

Har ansøger fået udbetalt tilskud til hegn, skal det vedligeholdes, så det er funktionsdygtigt i hele opretholdelsesperioden. Ansøger må dog fjerne hegnet inden for de 5 år, såfremt det ikke længere er nødvendigt. Er der ikke udbetalt tilskud til hegn, eller har ansøger valgt selv at finansiere hegnet, sætter du kryds i IR og skriver, at der ikke er udbetalt tilskud til hegn.

5.4.1 Hegnet er fjernet – var funktionen opfyldt?

Hvis hegnet er fjernet, skal du vurdere, om hegnets funktion var opfyldt, da hegnet blev fjernet. Er planterne over bidhøjde for vildtet og er der ingen eller få vildtbid, tyder det på, at hegnets funktion var opfyldt. Er planterne præget af vildtbid, er hegnet fjernet for tidligt. Beskriv omfanget – hvor mange planter er bidt, er det alle arter og/eller hele arealet? Eller der er kun tale om delarealer med langsomtvoksende eller meget attraktive arter? Dokumenter med fotos.

5.4.2 Hegnet er til stede – er funktionen opretholdt?

Hegnet skal vedligeholdes. Hvis hegnet ikke er funktionsdygtigt, f.eks. ved huller i hegnet eller et åbentstående led, beskriver du det og dokumenterer med foto.

5.4.3 Indhegningens størrelse

Den enkelte indhegning må maks. være 5,00 ha. Du skal kontrollere, at størrelsen af den enkelte indhegning fortsat ikke overstiger 5,00 ha. Der kan i forbindelse med sagsbehandlingen været givet dispensation til at hegne mere end 5,00 ha i en indhegning. Det skal i så fald fremgå af kontrolgrundlaget.

Er der fjernet hegn, så den enkelte indhegning er over 5,00 ha, skal du opmåle arealet og dokumentere med fotos hvor hegnet er fjernet.

5.5 Skovbryn

Ansøger er forpligtet til at anlægge skovbryn i skovens kant. Der er en række forpligtigelser til udformningen af skovbrynet. Det gælder dog ikke, hvis skoven støder op til et bevokset fredskovspligtigt areal eller et bevokset skovareal, der pålægges fredskovspligt i forbindelse med projektet.

Kontrol af skovbryn og afrapportering

Du skal udlægge prøveflader som beskrevet i afsnit 2.7. Antallet prøveflader afpasses efter den andel, du vurderer skovbrynet udgør af det samlede areal med skovbryn/løvtræsbevoksninger.

Du skal starte med at udlægge to prøveflader. Sørg for at lægge prøvefladerne sådan, at alle rækker er ligeligt repræsenteret.

Viser sammentællingen, at samtlige forpligtigelser er klart overholdt, kan du supplere optællingen med en gennemgang af resten af arealet. Her foretager du stikprøvemålinger af række- og planteafstand som beskrevet i afsnit 2.6 Viser opmålingen samme plantetal, som du fandt i prøvefladerne, og konstaterer du, at der er plantet efter samme kulturmodel og at der er ubetydelig planteafgang, kan du stoppe optællingen af prøveflader. Du skal vedlægge optællingen af prøveflader i plantetællingskemaet og skrive i bemærkningsfeltet, hvordan du har kontrolleret og hvad du har observeret.

Viser sammentællingen, at der kan være tvivl om en eller flere forpligtigelser fortsat er opfyldt, eller viser gennemgangen af arealet, at plantetallet svinger og/eller kulturmodellen ikke er den samme og/eller at der er større planteafgang end hvor du udlagde prøvefladerne, skal du udlægge og tælle det resterende antal prøveflader.

Hvis en eller flere forpligtigelser ikke er overholdt, er det vigtigt, at du beskriver hvordan bevoksningen eller bevoksningerne ser ud på kontroltidspunktet, så sagsbehandleren kan vurdere, om projektet fortsat er overholdt. Mangler der planter, beskriver du om de resterende planter er jævnt fordelt eller om der er større eller mindre huller i det tilplantede areal. Mangler der en eller anden form for indblanding, beskriver du, om den tilbageværende indblanding er jævnt fordelt eller om der er områder helt uden den krævede indblanding.

5.5.1 Mindstekrav til antal levende planter

Du skal kontrollere, om det krævede antal planter fortsat er til stede. Det gør du ved at optælle plantetal i prøvefladerne.

Tabel 5.1 Plantetal i skovbryn

Skovtype	Antal stk. pr. ha
Løvskovsbryn:	4.000 stk./ha. (3.600 stk/ha ved naturlig planteafgang)

Du kan godkende arealer med op til 10% naturlig planteafgang, såfremt planterne fortsat er jævnt fordelt. Dvs. du kan godkende arealer med 3.600 planter pr. ha, såfremt årsagerne til de manglende planter er naturlige. Se tabel 5.2.

Er planteafgangen resultat af en menneskelig handling, f.eks. fjernelse af ammetræer, skal plantetallet fortsat være 4.000 planter pr. ha. Husk at dokumentere årsagen til de manglende planter. Se tabel 5.2.

Er der delarealer, hvor planteafgangen er større, skal de optælles for sig. Husk at opmåle delarealet, hvor plantetallet er for lavt.

Tabel 5.2 Eksempler på planteafgang

Naturlig planteafgang	Planteafgang forårsaget af mennesker
Klima <ul style="list-style-type: none"> • Frost • Tørke • Oversvømmelse 	Ved plantning <ul style="list-style-type: none"> • Forkert opbevaring af planter • Manglende lukning af planterille
Sygdomme <ul style="list-style-type: none"> • Svamp 	Ved renholdelsen <ul style="list-style-type: none"> • Forkerte redskaber • Manglende rutine • Manglende renholdelse
Skadedyr <ul style="list-style-type: none"> • Mus • Insekter 	Andet <ul style="list-style-type: none"> • Maskinel fjernelse af planter (f.eks. tynding) • Manglende vedligeholdelse af hegn og heraf følgende vildtskader • Træartsvalg passer ikke til lokaliteten
Hvis der er opsat hegn og det er vedligeholdt <ul style="list-style-type: none"> • Vildtskader 	
Lokale jordbundsforhold (små flader)	

<ul style="list-style-type: none"> • Ukrudtskonkurrence • Træart passer ikke til jordbunden 	
---	--

Bemærk at kravene til indblandingsprocenter kan være overtrådt, selvom der alene er tale om 10% naturlig planteafgang. Det skal du fortsat kontrollere.

Bemærk at arealer over 0,01 ha, hvor planterne er gået ud, ikke kan indgå i beregningen af de 10% naturlig planteafgang.

5.5.2 Tilladte arter i skovbryn

I skovbryn må alene plantes følgende arter:

Tabel 5.3 Oversigt over hvilke træarter der er tilladt at plante i skovbryn

Løvtræer			
Ask	Dunbirk	Småbladet lind	Vinter-eg
Avnbøg	Fugle-kirsebær	Spidsløn	Vorte-birk
Bøg	Rødel	Stilkeg	Ær
Småtræer			
Alm. Røn	Mirabel	Navr	
Sejlepil	Sejlerøn	Skov-æble	
Buske			
Alm. Hvidtjørn	Engriflet hvidtjørn	Gråpil	Rød kornel
Alm. Hyld	Fjeldribs	Klitrose	Slåen
Alm. Hæg	Femhannet pil	Koral-hvidtjørn	Tørst
Benved	Hassel	Kristtorn	Vrietorn
Blågrøn rose	Havtorn	Kvalkved	Æblerose
Dunet gedeblad	Hunderose	Krybende pil	Øret pil
Nåletræer			
Hvidgran	Sitkagran	Skovfyr	Østrigsk fyr

Du kontrollerer om forpligtigelsen fortsat er opfyldt ved at du besigtiger skovbrynet. Finder du ikke-tilladte arter, skal du beskrive omfanget. Dokumenter arten med fotos – du skal dog ikke fotografere samtlige planter.

5.5.3 Skovbrynet bredde

Mod nord og vest skal bryn være mindst 20 m brede, mod syd og øst mindst 10 meter.

Kontroller bredden ved stikprøvemålinger. Du skal måle fra skel mellem skov og anden anvendelse, dog højst 1,5 meter fra rodhalsen af den yderste planterække og til midten af sporet. Skriv hvilken metode, du har brugt, f.eks. at du har målt med stålmålebånd.

Er forpligtigelsen ikke overholdt, skal du opgøre, hvor stor en del af det samlede skovbryn, det drejer sig om.

5.5.4 Ingen langsgående spor i skovbrynet

Der må ikke være nye langsgående spor i de yderste 10 meter af skovbrynet. Du vurderer det ved afskridning eller stikprøvemåling der, hvor afstanden mellem skovkant og spor ser ud til at være smallest. Du skal måle fra skel mellem skov og anden anvendelse, dog højst 1,5 meter fra rodhalsen af den yderste planterække og til 1,5 meter fra rodhalsen af planterækken ind mod sporet. Er der plantet 6 rækker med en afstand af 1,5 meter, og ligger skel mellem skov og anden anvendelse mere end 1,5 meter fra den yderste række, vil der være $7 \times 1,5 \text{ meter} = 10,5 \text{ meter}$

Er forpligtigelsen ikke overholdt, skal du opgøre, hvor stor en del af det samlede skovbryn, det drejer sig om.

5.5.5 Mindst 20% buske

Mindst 20% af det som minimum krævede plantetal for skovbrynet (4.000 stk. pr. ha) skal fortsat være buske (dvs. 800 pr. ha). Det fremgår af tabel 5.3 hvilke buske, du kan tælle med. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

5.5.6 Maksimalt 40% buske, småtræer og ammer

Buske, småtræer og ammer må fortsat maksimalt udgøre 40% af det samlede antal planter, der udgør skovbrynet. Det fremgår af tabel 5.3 hvilke buske og småtræer, du kan tælle med. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

5.5.7 Nåletræer

Der må fortsat maksimalt være ét nåletræ pr. 30 meter bryn i længderetningen og kun hvor det er egnskarakteristisk. Der må kun anvendes arter fra tabel 5.3.

Er der plantet flere, skal du opgøre omfanget og afstanden mellem de enkelte træer.

5.5.8 Skovbrynets opbygning

Buskene skal fortsat enten være fordelt i hele brynets bredde, eller være plantet langs en gradient, så der er forholdsvis flest buske i de yderste rækker af skovbrynet. Der må ikke være 100% buske i de(n) yderste række(r).

Hvis kontrollen viser, at skovbrynet ikke lever op til ovenstående, dokumenteres fejl ved at beskrive plantemønster og artssammensætning i hele brynets bredde, suppleret med fotos.

5.6 Løvtræsbevoksninger

Ansøger kan søge om tilskud til løvtræsbevoksninger. Der er en række forpligtigelser til løvtræsbevoksningerne.

Du skal udlægge prøveflader som beskrevet i afsnit 2.7. Antallet prøveflader afpasses efter den andel, du vurderer løvskovsbevoksningerne udgør af det samlede areal med skovbryn/løvtræsbevoksninger.

Du skal starte med at udlægge to prøveflader. Prøvefladerne udlægges tilfældigt, og der er dig som kontrollør, der beslutter hvor de skal udlægges.

Viser sammentællingen, at samtlige forpligtigelser fortsat er klart overholdt, kan du supplere optællingen med en gennemgang af resten af arealet. Her foretager du stikprøvemålinger af række- og planteafstand som beskrevet i afsnit 2.6. Viser opmålingen samme plantetal, som du fandt i prøvefladerne, og konstaterer du, at der er plantet efter samme kulturmodel og at der er ubetydelig planteafgang, kan du stoppe optællingen af prøveflader. Du skal vedlægge optællingen af prøveflader i plantetællings-skemaet og skrive i bemærkningsfeltet, hvordan du har kontrolleret og hvad du har observeret.

Viser sammentællingen, at der kan være tvivl om en eller flere forpligtigelser fortsat er opfyldt, eller viser gennemgangen af arealet, at plantetallet svinger og/eller kulturmodellen ikke er den samme og/eller at der er større planteafgang end hvor du udlagde prøvefladerne, skal du udlægge og tælle det resterende antal prøveflader.

Hvis en eller flere forpligtigelser ikke er overholdt, er det vigtigt, at du beskriver hvordan bevoksningen eller bevoksningerne ser ud på kontroltidspunktet, så sagsbehandleren kan vurdere, om projektet fortsat er overholdt. Mangler der planter, beskriver du om de resterende planter er jævnt fordelt eller om der er større eller mindre huller i det tilplantede areal. Mangler der en eller anden form for indblanding, beskriver du, om den tilbageværende indblanding er jævnt fordelt eller om der er områder helt uden den krævede indblanding.

5.6.1 Mindstekrav til antal levende planter

Du skal kontrollere, om det krævede antal planter fortsat er til stede. Det gør du ved at optælle plantetal i prøvefladerne.

Tabel 5.4 Plantetal i løvtræsbevoksninger

Skovtype	Antal stk. pr. ha
Løvtræsbevoksninger:	4.000 stk./ha. (3.600 stk./ha ved naturlig planteafgang)

Du kan godkende arealer med op til 10% naturlig planteafgang, såfremt planterne fortsat er jævnt fordelt. Dvs. du kan godkende arealer med 3.600 planter pr. ha, såfremt årsagerne til de manglende planter er naturlige. Se tabel 5.5.

Er planteafgangen resultat af en menneskelig handling, f.eks. fjernelse af ammetræer, skal plantetallet fortsat være 4.000 planter pr. ha. Husk at dokumentere årsagen til de manglende planter. Se tabel 5.5.

Er der delarealer, hvor planteafgangen er større, skal de optælles for sig. Husk at opmåle delarealet, hvor plantetallet er for lavt.

Tabel 5.5 Eksempler på planteafgang

Naturlig planteafgang	Planteafgang forårsaget af mennesker
Klima <ul style="list-style-type: none"> • Frost • Tørke • Oversvømmelse	Ved plantning <ul style="list-style-type: none"> • Forkert opbevaring af planter • Manglende lukning af planterille
Sygdomme <ul style="list-style-type: none"> • Svamp	Ved renholdelsen <ul style="list-style-type: none"> • Forkerte redskaber • Manglende rutine • Manglende renholdelse
Skadedyr <ul style="list-style-type: none"> • Mus • Insekter	Andet <ul style="list-style-type: none"> • Maskinel fjernelse af planter (f.eks. tynding) • Manglende vedligeholdelse af hegn og heraf følgende vildtskader • Træartsvalg passer ikke til lokaliteten
Hvis der er opsat hegn og det er vedligeholdt <ul style="list-style-type: none"> • Vildtskader	
Lokale jordbundsforhold (små flader) <ul style="list-style-type: none"> • Ukrudtskonkurrence • Træart passer ikke til jordbunden	

Bemærk at kravene til indblandingsprocenter kan være overtrådt, selvom der alene er tale om 10% naturlig planteafgang. Det skal du fortsat kontrollere.

Bemærk at arealer over 0,01 ha, hvor planterne er gået ud, ikke kan indgå i beregningen af de 10% naturlig planteafgang.

5.6.2 Anvendte træarter

Der skal anvendes træarter, der er egnede til skovdrift på lokaliteten. Der må fortsat ikke være plantet invasive arter (bjergfyr, contortafyr, glansbladet hæg, rynket rose). Der må fortsat ikke være plantet

nobilis og nordmannsgran, prydvækster, frugtplantager(frugtræer), energiafgrøder, og lign. Pil og popel må gerne anvendes, men ikke dyrkes som energiafgrøder.

Hvis der er plantet invasive arter, prydvækster, nobilis eller nordmannsgran noteres art og omfanget gøres op (antal og areal). Det samme gælder af frugtræer. Dokumenter art(er) med fotos.

Har bevoksningen ændre karakter, så den fremstår som f.eks. et lavskovsareal, skal du beskrive dette og dokumentere med fotos.

5.6.3 Mindst 75% løvtræer

Minimum 75% af det samlede antal planter der udgør løvskovsbevoksningen skal fortsat være løvtræer. Buske, småtræer og ammetræer indgår ikke i opgørelsen. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

5.6.4 Nåletræsholme

Nåletræsholme skal fortsat være jævnt fordelt inde i bevoksningen. Holme placeret ud mod spor er en fejl uanset størrelse og plantetal. Den enkelte holm skal fortsat være mindre end 0,10 ha. Der skal fortsat være mindst 20 meter mellem holmene.

Holmene vil normalt være synlige på ortofotos i IMK, og i så fald kan du foretage kontrollen ved at måle i IMK uden vandmærket "midlertidige data". Du skal ved besigtigelsen sikre dig, at der fortsat er overensstemmelse mellem de ortofoto og de faktiske forhold på kontroltidspunktet. Ellers skal kontrollere ved at måle holmene op. Med mindre der tydeligt er mere end 20 meter mellem holmene, skal afstanden også måles med antenne og lpad eller opmåling med stålmålebånd.

Bemærk at holmene indgår i den blivende indblanding. For at kunne udregne indblandingsprocenten, skal du opmåle arealet af holmene og bevoksningens samlede areal. Tjek at plante- og rækkeafstand er den samme. Er nåletræerne ikke plantet på samme afstand som resten af bevoksningen, skal du udlægge en prøveflade eller måle række- og planteafstand for at kunne beregne nåletræsandelen i bevoksningen.

Vær særlig opmærksom, hvis der samtidig er efterbedret med nåletræ, f.eks. lærk.

5.6.5 Mindst 50% hjemmehørende arter

Mindst 50% af det samlede plantetal skal fortsat udgøres af følgende hjemmehørende arter:

Tabel 5.1: Hjemmehørende arter

Hjemmehørende arter		
Navn	Spidsløn	Ær
Rødel	Vortebirk	Dunbirk
Avnbøg	Bøg	Ask
Skovæble	Skovfyr	Bævreasp
Fugle-kirsebær	Vintereg	Stilkeg
Småbladet lind		

Bemærk at der kun indgår to hjemmehørende småtræer og ingen buske. Rødel, birk og skovfyr indgår som hjemmehørende, selvom de anvendes som ammetræer. Er hovedtræarten ikke hjemmehørende, f.eks. røddeg, ægte kastanje eller valnød, er det vigtigt, at du kontrollerer, om bevoksningen i øvrigt lever op til forpligtigelsen. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

5.6.6 Mindst 10% indblanding en anden blivende træart

Mindst 10% af skal fortsat være en anden træart end hovedtræarten. Indblandingen skal kunne overtage arealet, hvis hovedtræarten går tabt. Buske, småtræer og ammer kan derfor ikke indgå i vurderingen. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

5.6.7 Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer

Op til 20% må fortsat være småtræer, buske og/eller ammer. Den samme plante kan ikke både regnes som amme og som en del af 10% indblanding, da indblandingen skal kunne blive en del af det fremtidige kronetag. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

5.7 Nåletræsbevoksninger

Ansøger kan søge om tilskud til nåletræsbevoksninger. Der er en række forpligtigelser til nåletræsbevoksningerne.

Du skal udlægge prøveflader som beskrevet i afsnit 2.7. Antallet prøveflader afpasses efter den andel, nåletræsbevoksningerne udgør af det samlede projektareal.

Du skal starte med at udlægge to prøveflader. Prøvefladerne udlægges tilfældigt, og der er dig som kontrollør, der beslutter hvor de skal udlægges.

Viser sammentællingen, at samtlige forpligtigelser fortsat er klart overholdt, kan du supplere optællingen med en gennemgang af resten af arealet. Her foretager du stikprøvemålinger af række- og planteafstand som beskrevet i afsnit 2.6. Viser opmålingen samme plantetal, som du fandt i prøvefladerne, og konstaterer du, at der er plantet efter samme kulturmodel og at der er ubetydelig planteafgang, kan du stoppe optællingen af prøveflader. Du skal vedlægge optællingen af prøveflader i plantetællingsskemaet og skrive i bemærkningsfeltet, hvordan du har kontrolleret og hvad du har observeret.

Viser sammentællingen, at der kan være tvivl om en eller flere forpligtigelser fortsat er opfyldt, eller viser gennemgangen af arealet, at plantetallet svinger og/eller kulturmodellen ikke er den samme og/eller at der er større planteafgang end hvor du udlagde prøvefladerne, skal du udlægge og tælle det resterende antal prøveflader.

Hvis en eller flere forpligtigelser ikke er overholdt, er det vigtigt, at du beskriver hvordan bevoksningen eller bevoksningerne ser ud på kontroltidspunktet, så sagsbehandleren kan vurdere, om projektet fortsat er overholdt. Mangler der planter, beskriver du om de resterende planter er jævnt fordelt eller om der er større eller mindre huller i det tilplantede areal. Mangler der en eller anden form for indblanding, beskriver du, om den tilbageværende indblanding er jævnt fordelt eller om der er områder helt uden den krævede indblanding.

5.7.1 Mindstekrav til antal levende planter

Du skal kontrollere, om det krævede antal planter fortsat er til stede. Det gør du ved at optælle plantetal i prøvefladerne.

Tabel 5.6 Plantetal i nåletræsbevoksninger

Skovtype	Antal stk. pr. ha
Nåletræsbevoksninger:	2.800 stk./ha (2.520 stk/ha ved naturlig planteafgang)

Du kan godkende arealer med op til 10% naturlig planteafgang, såfremt planterne fortsat er jævnt fordelt. Dvs. du kan godkende arealer med 2.520 planter pr. ha, såfremt årsagerne til de manglende planter er naturlige. Se tabel 5.7.

Er planteafgangen resultat af en menneskelig handling, f.eks. fjernelse af ammetræer, skal plantetallet fortsat være 2.800 planter pr. ha. Husk at dokumentere årsagen til de manglende planter. Se tabel 5.7.

Er der delarealer, hvor planteafgangen er større, skal de optælles for sig. Husk at opmåle delarealet, hvor plantetallet er for lavt.

Tabel 5.7 Eksempler på planteafgang

Naturlig planteafgang	Planteafgang forårsaget af mennesker
Klima <ul style="list-style-type: none"> • Frost • Tørke • Oversvømmelse 	Ved plantning <ul style="list-style-type: none"> • Forkert opbevaring af planter • Manglende lukning af planterille
Sygdomme <ul style="list-style-type: none"> • Svamp 	Ved renholdelsen <ul style="list-style-type: none"> • Forkerte redskaber • Manglende rutine • Manglende renholdelse
Skadedyr <ul style="list-style-type: none"> • Mus • Insekter 	Andet <ul style="list-style-type: none"> • Maskinel fjernelse af planter (f.eks. tynding) • Manglende vedligeholdelse af hegn og heraf følgende vildtskader • Træartsvalg passer ikke til lokaliteten
Hvis der er opsat hegn og det er vedligeholdt <ul style="list-style-type: none"> • Vildtskader 	
Lokale jordbundsforhold (små flader) <ul style="list-style-type: none"> • Ukrudtskonkurrence • Træart passer ikke til jordbunden 	

Bemærk at kravene til indblandingsprocenter kan være overtrådt, selvom der alene er tale om 10% naturlig planteafgang. Det skal du fortsat kontrollere.

Bemærk at arealer over 0,01 ha, hvor planterne er gået ud, ikke kan indgå i beregningen af de 10% naturlig planteafgang.

5.7.2 Anvendte træarter

Der skal anvendes træarter, der er egnede til skovdrift på lokaliteten. Der må fortsat ikke være plantet invasive arter (bjergfyr, contortafyr, glansbladet hæg, rynket rose). Der må fortsat ikke være plantet nobilis og nordmannsgran, prydvækster, frugtplantager (frugttræer), energiafgrøder, og lign. Pil og poppel må gerne anvendes, men ikke dyrkes som energiafgrøder.

Hvis der er plantet invasive arter, prydvækster, nobilis eller nordmannsgran noteres art og omfanget gøres op (antal og areal). Det samme gælder af frugttræer. Dokumenter art(er) med fotos. Har bevoksningen ændre karakter, så den fremstår som f.eks. et areal med juletræsproduktion, skal du beskrive dette og dokumentere med fotos.

5.7.3 Mindst 10% indblanding af løv / eller tre blivende nåletræsarter

For at sikre robuste skove, skal mindst 10% af det samlede plantetal i hver bevoksning være løvtræ af en blivende art eller bevoksningen skal være en blanding af mindst tre nåletræsarter, der hver især

udgør mindst 10% af det samlede plantetal. Buske, småtræer og ammer kan derfor ikke indgå i resultatet. Vær særlig opmærksom på lærk, der ofte anvendes som ammetræ. I så fald vil den ofte være indblandet rækkevist på de fremtidige spor. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

5.7.4 Maksimalt 20% buske, småtræer og ammer

Op til 20% må være småtræer, buske og/eller ammer. Den samme plante kan ikke både regnes som amme og som indblanding nævnt ovenfor, da indblandingen skal kunne blive en del af det fremtidige kronetag. Du kontrollerer ved optælling af prøveflader.

5.8 Forstlig pleje

Der skal foretages forstlig pleje. Det betyder, at den etablerede kultur skal sikres gode vækstmuligheder. Der skal derfor renholdes efter behov. Der skal efterbedres med træer og buske efter behov.

Du skal her beskrive, om der er foretaget passende forstlig pleje. Kulturen skal være renholdt i et sådant omfang, at planterne overlever. Mangler der mange planter, og er der ikke renholdt, er der sandsynligvis en sammenhæng mellem de manglende planter og den manglende renholdelse. Mangler der planter og er der skader på de resterende planter samt kørespor i rækkerne, er der sandsynligvis en sammenhæng mellem måden renholdelsen er udført på og de manglende planter. Beskriv omfanget og dokumenter med fotos.

Beskriv også, om der er efterbedret. Beskriv omfanget og dokumenter med fotos.

Bemærk: hvis planterne er gået tabt af klimatiske årsager, f.eks. tørke eller oversvømmelse, har ansøger pligt til at underrette LBST. Observerer du, at planterne ser ud til at være gået ud af klimatiske årsager eller lignende forhold, som ansøger ikke ansvarlig for, beskriver du det her. Beskriv omfanget og dokumenter med fotos.

5.9 Særlige vilkår

Tilsagnet kan være givet på særlige vilkår. I så fald skal du kontrollere, om de særlige vilkår fortsat er overholdt, såfremt de fortsat er relevante. Det vil ofte indebære, at du enten på ortofoto uden vandmærket "midlertidige data" eller i felten skal tage en stikprøvemåling af om f.eks. et afstandskrav er overholdt. Ved fortidsminder kan du tjekke det ved at slå lag til i IMK.

5.10 Andre kontrollerede forhold

Sagsbehandleren kan have bedt dig om at kontrollere et bestemt spørgsmål. Du skriver, hvordan du har undersøgt spørgsmålet og svaret her.

5.11 Skiltning

Hvis ansøger er forpligtet til at skilte i opretholdelsesperioden, skal du kontrollere, om der er opsat et skilt om projektet. Skiltet skal være placeret, så det er synligt for offentligheden, f.eks. ved adgangsvejen til skoven.

Der skal vedlægges foto, der viser placering af skiltet samt foto af skiltet, hvor teksten SKAL kunne læses.

Angiv størrelse på skilt (A4/A3, eller andet). Såfremt skiltet virker af utilstrækkelig kvalitet/holdbarhed, skriv bemærkning herom og dokumenter med fotos.

Hvis ansøger har en erhvervsmæssig hjemmeside, hvor skoven omtales, noterer du hjemmesidens adresse. I den efterfølgende sagsbehandling vil det blive undersøgt, om hjemmesiden lever op til kravene om brug af logo mv.

5.12 Bilagskontrol

Du skal se at ansøger opbevarer de originale dokumenter, herunder dokumenter, der opbevares elektronisk. Du skal bede om at se en stikprøve på tre dokumenter. Det kan være faktura, tilladelser, tilsagnsbrev eller lignende. Har sagsbehandler bedt dig om at efterspørge et eller flere bestemte dokumenter, skal du kontrollere dem. Tag et billede af de kontrollerede bilag.

Du skal udfylde skema G i rapporten.

5.13 Projektets opretholdelse

Når du har kontrolleret projektet og udfyldt resten af kontrolrapporten, udfylder du skema H.

Du svarer JA i h.1, hvis projektet ikke længere er tilplantet, men overgået til anden anvendelse. Beskriv de konstaterede forhold.

Du svarer JA i h.2, hvis projektet fortsat er tilplantet, men anvendelsen er ændret, så beplantningen ikke længere lever op til bekendtgørelsens definition af skov. Prydvækster, frugtplantager, pyntegrønt, juletræer, energiafgrøder (lavskov) og lignende bevoksning anses ikke for at være skov jf. bekendtgørelsen. Beskriv de konstaterede forhold.

Du svarer JA i h.3, hvis du i skema E har sat kryds i NEJ i et eller flere felter. Du kan ikke vurdere, om ændringen er væsentlig eller ej, da det ikke beskrevet i bekendtgørelsen hvornår en ændring er væsentlig, og da der endnu ikke er en sagsbehandlingspraksis. Alle sager med ændringer afleveres derfor som FJL. Henvi til de felter i skema E, der beskriver de konstaterede forhold.

Hvis du svarer JA i et eller flere felter i skema H, skal du anmode ansøger om en forklaring. Er ansøger ikke tilstede ved kontrollen, skal du forsøge at kontakte ansøger for at få en forklaring. Lykkes det ikke at få kontakt med ansøger, noteres det i rapporten.

6. Retsgrundlag

Dansk lovgivning

Bekendtgørelse af lov nr. 690 af 26. maj 2023 om skove

Bekendtgørelse nr. 1008 af 27. juni 2022 om tilskud til privat skovrejsning 2022

Bekendtgørelse nr. 154 af 09. februar 2023 om ændring af bekendtgørelse om tilskud til privat skovrejsning 2022

Bekendtgørelse nr. 1285 af 12. november 2018 om Forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter på EU-listen og om en national liste med handelsforbud m.v. over for invasive arter

EU-lovgivning

Forordning nr. 809 af 17. juni 2014, Kommissions gennemførelsesforordning

Vejledninger

Vejledning til tilskud om privat skovrejsning version oktober 2022

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk